

Susanna Porkka & Meiju Rappu

DOOST DARI?

Taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien käyttö nuorten voimaantumisen, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden tukemisessa.

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

2017

Ammattikorkeakoulu

Tekijät	Tutkinto	Aika
Susanna Porkka & Meiju Rappu	Sosionomi (AMK)	Toukokuu 2017
Opinnäytetyön nimi		71 sivua 8 liitesivua
Doost dari? Taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien käyttö nuorten voimaantumisen, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden tukemisessa.		
Toimeksiantaja		
Ankkuri-lastensuojelupalvelut		
Ohjaaja		
Kati Vapalahti		
Tiivistelmä		
<p>Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää yhteistä taidelähtöistä ryhmätoimintaa eritaustaisten nuorten voimaantumisen, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden tueksi. Järjestimme neljän musiikkityöpajakerran kokonaisuuden, jonka tuotos esitettiin yleisölle. Musiikkityöpajatoiminnan osallistujaryhmään kuului sekä kantasuomalaisia että turvapaikan saaneita pakolaisnuoria. Musiikkityöpajojen ensisijaisena tavoitteena oli koota yhteen nuoria ja tukea heidän vuorovaikutustaan sekä uusien sosiaalisten suhteiden syntyä toiminnallisten harjoitusten ja musiikin avulla. Lisäksi musiikkityöpajatoiminnan tavoitteena oli mahdollistaa nuorille taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia. Ryhmätoiminnan tavoitteena oli luoda ryhmän sisälle innostava, turvallinen ja kaikkia kunnioittava ilmapiiri, mahdollistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja uusien verkostojen syntymistä, saada nuoret toimimaan yhteistyössä toistensa kanssa ja löytämään oma musiikillinen rooli ryhmässä. Ryhmätyöskentelyn yhtenä tavoitteena oli tukea pakolaisnuorten kotoutumisprosessia.</p>		
<p>Aineistonkeruumenetelminä käytimme osallistuvaa havainnointia, kyselylomaketta ja avointa haastattelua. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehysessä käsitelimme osallistujaryhmään liittyviä asioita, kuten nuoruutta ja maahanmuuttajuutta alaikäisen elämänvaiheena, osallisuuden ja voimaantumisen tukemista taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla, musiikkia hyvinvoinnin edistäjänä sekä nuorten ryhmätoimintaan ja ohjaukseen liittyviä käsitteitä ja prosesseja. Tulokset viittaavat musiikkityöpajatoiminnan olleen osallistujille merkityksellinen kokemus, joka toi nuorille voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia sekä antoi mahdollisuuden uusien sosiaalisten verkostojen syntymiselle.</p>		
<p>Tuloksia voi hyödyntää esimerkiksi nuorten taidelähtöisten ja toiminnallisten ryhmien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioimisessa. Tulokset ovat käyttökelpoisia nuoriso ja sosiaalialan työssä ja kouluissa eritaustaisten nuorten kohtaamisen sekä heidän keskinäisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Yhteisen mielekkään toiminnan kautta luodaan mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen yli kulttuuri- ja kielirajojen.</p>		
Asiasanat		
Musiikkityöpaja, taidelähtöiset ja toiminnalliset menetelmät, osallisuus, voimaantuminen, nuorten ryhmätoiminta, yksin maahan tulleet alaikäiset pakolaisnuoret		

Authors	Degree	Time
Susanna Porkka & Meiju Rappu	Bachelor of Social Services	May 2017
Thesis Title		
Doost dari? Using arts-based and functional methods to support young people's empowerment, social inclusion and social relations.		71 pages 8 pages of appendices
Commissioned by		
Ankkuri Child protection service		
Supervisor		
Kati Vapalahti		
Abstract		
<p>The purpose of this thesis was to develop common arts-based group activities for young people with different backgrounds to empower, include and support social relations. We arranged a series of four music workshops the output of which was performed to an audience. The participants of the music workshops included local youth and refugees with asylum. The primary goal was to gather young people together and support their interaction and develop their social relationships by functional exercises and music. The aim of the music workshops was also to enable young people to experience empowerment and inclusion using arts-based and functional methods. The aim of the group activities was to create an inspiring, safe and respectful atmosphere for all participants of the group, enable social cohesion and networking as well as to allow young people to function and cooperate with each other and find their role in the group. The hidden agenda of the group activities was to support integration of the refugees.</p> <p>We used participant observation, a questionnaire and an open interview as methods of collecting data. In the theoretical framework we processed the concepts related to the participants of the group, supporting involvement and empowerment with arts-based and functional methods and music as a tool for well-being as well as the concepts of group work and guidance.</p> <p>The results of the study indicate that music workshops are meaningful for the participants and brought experiences of empowerment and involvement for the young people and provided an opportunity to create new social networks. The results can be used for example for planning arts-based and functional groups for young people, in youth work or in schools to support the interaction of young people with different backgrounds. Opportunities for communality over cultural and language boundaries can be created through common meaningful activities.</p>		
Keywords		
Music workshop, arts-based and functional methods, social inclusion, empowerment, young people group functions, refugee who came alone into the country as a minor		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	NUORET OSALLISTUJINA.....	7
2.1	Nuoruus elämänvaiheena.....	8
2.2	Alaikäiset pakolaislapset ja -nuoret	9
2.2.1	Yksin Suomeen tulleet alaikäiset pakolaisnuoret.....	9
2.2.2	Yksin Suomeen tulleen alaikäisen turvapaikkaprosessi	10
2.2.3	Yksin Suomeen tulleen alaikäisen kotoutuminen.....	11
3	TAIDELÄHTÖISET JA TOIMINNALLISET MENETELMÄT SOSIAALIALAN TYÖSSÄ	13
3.1	Osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla	13
3.2	Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä.....	14
4	RYHMÄ	15
4.1	Ryhmän tehtävät.....	15
4.2	Ryhmäprosessit ja ryhmädynamiikka	16
4.3	Nuorten ryhmätoiminta ja ohjaus sosiokulttuurisen innostamisen viitekehyksessä	18
5	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	21
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA AINEISTONKERUUMENETELMÄT	21
6.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	21
6.2	Osallistuva havainnointi	22
6.3	Kenttämuistutukset ja –päiväkirja	23
6.4	Kyselylomake.....	25
6.5	Avoin haastattelu	26
7	MUSIIKKITYÖPAJATOIMINNAN PROSESSI.....	27
7.1	Suunnitteluvaihe	28
7.2	Valmisteluvaihe.....	30
7.3	Toteutusvaihe	33
7.3.1	Ensimmäinen musiikkityöpajapäivä 28.1.2017	33

7.3.2	Toinen musiikkityöpajakerta 4.2.2017	35
7.3.3	Kolmas musiikkityöpajakerta 11.2.2017	39
7.3.4	Viimeinen musiikkityöpajakerta 12.2.2017	41
7.4	Esitysvaihe.....	44
8	TULOKSET	49
8.1	Osallistuvan havainnoinnin ja kenttäpäiväkirjan tulokset.....	49
8.2	Kyselylomakkeen tulokset	55
8.3	Nuorten palaute musiikkityöpajaprosessista avoimessa haastattelussa	58
9	POHDINTA.....	60
9.1	Tulosten arviointi ja johtopäätökset	60
9.2	Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi	63
9.3	Opinnäytetyön prosessin pohdinta	66
9.4	Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheet.....	69
	LÄHTEET	71
	KUVALUETTELO.....	77

LIITTEET

- Liite 1. Mainos
- Liite 2. Ilmoittautumislomake
- Liite 3. Tutkimuslupahakemus
- Liite 4. Kyselylomake
- Liite 5. Musiikkityöpajadiplomi
- Liite 6. Lehtiartikkeli

1 JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyön aihe syntyi kiinnostuksestamme edistää taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla nuorten hyvinvointia. Uskomme, että hyvinvoinnin edistämiseen tarvitaan rohkeutta ja luovuutta kehittää uusia lähestymistapoja ja toimintamalleja erityisesti silloin, kun kohdataan eri taustoista tulevia nuoria. Monella sosionomilla on laajentunut ammatillinen osaaminen heidän löydettyään työmenetelmiksi taidelähtöiset, luovat ja toiminnalliset menetelmät. Edellä mainittujen työmenetelmien löytäminen on tukenut myös sosionomien omaa jaksamista. (Nietosvuori 2008,135.)

Taidetyöpajoilla pyritään tukemaan lasta sallimalla hänelle mahdollisuus vapaaseen ilmaisuun, joka vahvistaa ja rakentaa itsetuntoa, sosiaalisia taitoja sekä vapauttaa jännitteitä (Cumming & Visser 2009, 151). Loihuvuoren ja Saarikallion (2010, 283) mukaan musiikki luo sosiaalisten tilanteiden taustalle rentouttavaa tunnelmaa, ja sen on todettu edistävän monipuolisesti ja tehokkaasti yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Taidetyöpajatoiminta tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia tutustua sellaiseen yhteiskunnalliseen ja taiteelliseen toimintaan, joka saattaa nostaa esiin syvemmän kiinnostuksen pitkäaikaiseen harrastukseen tai jopa tulevaan työhön (Oikarinen-Jabai 2010, 25). Suomessa on tehty useita erilaisia taidetyöpajaprojekteja ja -hankkeita lasten ja nuorten parissa muun muassa osana koulujen taide- ja monikulttuurisuuskasvatusta, joissa taidekasvatus nähdään sosiokulttuurisena toimintana erilaisine ilmenemismuotoineen (Oikarinen-Jabai 2010,11-15). Esimerkkinä mainittakoon Cassandra ry:n järjestämät erilaiset monikulttuuriset taidetyöpajat koululaisille jo vuodesta 2003 alkaen, joihin on osallistunut tuhansia eri-ikäisiä ja eri kulttuuritaustaisia lapsia ja nuoria. Kassandran monikulttuuristen taidetyöpajojen ajatuksena on kansainvälisyyden, kulttuuri-identiteetin ja yksilön kehitykseen liittyvien kysymysten liittäminen osaksi eri kouluaineiden opetusta ja niiden rajat ylittävää yhteistyötä. Työpajoilla taiteellinen toiminta tarjoaa muun muassa luonnollisia tilanteita yhteiselle tekemiselle, jonka kautta voidaan esimerkiksi oppia empaattisesti ymmärtämään erilaisuutta, eläytymään toisten kokemuksiin ja helpotetaan eri kulttuureista tulevien ihmisten kohtaamisia. Lisäksi taidetyöpajoilla on mahdollisuus onnistumisen kokemuksiin, joiden myötä itsetunto ja omanarvontunto

vahvistuvat ja näin voidaan vaikuttaa lapsen tai nuoren koko elämän suuntaan. (Kääriä & Siikala 2010, 26-28.)

Tässä opinnäytetyössä kehitimme ja toteutimme eritaustaisille nuorille neljän kerran musiikkityöpajakokonaisuuden, jonka tuotos esitettiin yleisölle. Opinnäytetyön musiikkityöpajatoiminnan tavoitteena oli mahdollistaa musiikin ja toiminnallisten menetelmien avulla voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia sekä edistää eritaustaisten nuorten sosiaalisten suhteiden syntyä. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme osallistuvan havainnoinnin, jota toteutimme musiikkityöpajatoiminnan aikana. Lisäksi viimeisellä musiikkityöpajakerralla osallistujat antoivat palautetta kyselylomakkeen avulla ja kertoivat kokemuksistaan musiikkityöpajoista avoimen haastattelun avulla. Musiikkityöpajatoiminnan osallistujaryhmään kuului sekä kantasuomalaisia että turvapaikan saaneita pakolaisnuoria, joita kutsumme opinnäytetyössämme tulijanuuriksi. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina tiedostamme, että tulevaisuudessa tulemme työskentelemään yhä enemmän muista maista ja kulttuureista tulevien ihmisten kanssa, ja siksi pidämme tärkeänä opinnäytetyössämme edistää sosiaalista vuorovaikutusta juuri eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä.

2 NUORET OSALLISTUJINA

Musiikkityöpajatoimintaan osallistui yhteensä 13 nuorta, jotka kaikki kävivät samaa Keski-Suomessa sijaitsevaa yläkoulua. Neljä toiminnassa mukana ollut nuorta oli saapunut Suomeen yksin alaikäisenä turvapaikanhakijana ja myönteisen turvapaikkapäätöksen myötä saanut pakolaisstatuksen. Loput yhdeksän oli Suomessa syntyneitä niin sanottuja kantasuomalaisia nuoria. Iältään nuoret olivat 13–17 -vuotiaita. Poikia osallistui yhteensä seitsemän ja tyttöjä kuusi.

Vaikka osa nuorista olikin pakolaisnuoria, emme kuitenkaan jaotelleet nuoria heidän syntyperän mukaan, vaan halusimme nähdä kaikki toimintaan osallistuvat nuoret yksilöinä ja omina persooninaan. Prosessissa käytämme yleisesti nimitystä nuoret tai tarvittaessa paikallisnuoret ja tulijanuuoret madaltaaksemme mahdollisimman paljon nuorten erottelua taustan perusteella ja tukeaksemme yhdenvertaisuutta koko prosessissa. Vaikka pyrimme välttämään

nuorten jaottelua syntyperän mukaan, meille oli kuitenkin tärkeää ymmärtää tulijanuorten lähtökohtia ja heidän elämänsä liittyviä erityishaasteita, jotta pystyimme tukemaan mahdollisimman hyvin heidän osallistumistaan kokonaisvaltaisesti toimintaan.

Opinnäytetyön suunnittelussa perehdyimme kirjallisuuskatsauksen avulla yleisesti nuoruuteen ikävuotena, yksin maahan tulleisiin alaikäisiin pakolaisnuoriin sekä pakolaisuuden tuomiin haasteisiin nuorten elämässä. Opinnäytetyömme toteutuksessa kiinnitimme huomiota myös pakolaisnuorten lähtökohtiin, esimerkiksi suomen kielen ymmärtämisen osalta. Tärkeänä ja mainitsemisen arvoisena seikkana on ymmärtää, että pakolaisuuden tuomien haasteiden lisäksi kyseiset nuoret käyvät läpi normaalia nuoruuteen ja itsenäistymiseen liittyvää prosessia.

2.1 Nuoruus elämänvaiheena

Elämänkaaressa nuoruusikä on vaihe, joka alkaa puberteetista ja päättyy hiljalleen nuoreen aikuisuuteen. Yleisesti nuoruusikä ajoittuu ikävuosiin 13–29 ja keskeinen päämäärä on itsenäisyyden saavuttaminen. (Marttunen 2010, 12.) Nuoruusikä on merkittävää ajanjaksoa minäkuvan etsimisessä. Murrosiän käynnistyessä nuoret irtaantuvat vanhemmistaan ja ryhtyvät rakentamaan omaa identiteettiään. Nuoren identiteetin rakentamisen ominaispiirteisiin kuuluu tulevaisuuden suunnittelu, kriittinen ajattelu ja uudenlaisen suhteen muodostaminen ikätovereihin ja vanhempiin. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.)

Nuoren hyvinvoinnille merkittävänä tekijänä toimii vapaa-ajanviettopöytäjen tärkeä merkitys. Nuoret rakentavat vapaa-ajalla ystävyys-suhteita, verkostoja sekä harrastusten kautta edistävät omaa arvomaailmaa ja maailmankuvaa. (Helve 2010, 81.) Nuorilla voi olla sellaisia kokemuksia ja taitoja, joita esimerkiksi aikuiset joutuvat harjoittelemaan tai joiden piiristä aikuiset suosiolla vetäytyvät kokonaan (Ziehe 1991, 42-45).

2.2 Alaikäiset pakolaislapset ja -nuoret

Heikkilä (2014, 15) viittaa Carlsonin ym. (2012) toteavan yksin tulleiden pakolaislasten ja -nuorten muutolle olevan monta syytä. Lapsipakolaisuus on seurausta poliittisesta epävakaudesta eri maissa, sodista, luonnonkatastrofeista, köyhyydestä sekä massaväestösiirtymistä. United Nations High Commissioner for Refugees -järjestön (2014) mukaan sodat, konfliktit ja toivottomuus ovat ajaneet kymmeniä miljoonia ihmisiä kodeistaan ja yhä harvempi pääsee enää palamaan kotiinsa. Yhä enemmän pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden joukossa on lapsia ja nuoria. Arvioiden mukaan yli puolet pakolaisista on alle 18-vuotiaita. (Parhiala & Raulo 2016, 21-22.)

Alaikäiset pakolaislapset ja -nuoret ovat erityisen haavoittuvaisia, sillä he ovat usein joutuneet eroon tai menettäneet vanhempansa. Näillä lapsilla ja nuorilla on usein takanaan monia traumaattisia kokemuksia, jotka voivat liittyä muun muassa sotaan, menetyksiin ja väkivaltaan. Yksin ilman huoltajaa tai vanhempia saapuneet lapset ja nuoret ovat menettäneet läheistensä tuen sekä tutun ja turvallisen elinympäristön. Tilalle on tullut pelkoa, ikävää, huolia, uusia ihmisiä sekä vieras kieli ja kulttuuri. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi lapset ja nuoret tarvitsevat erityistä huolenpitoa ja suojelua. (Helander & Mikkonen 2002, 11-13.)

2.2.1 Yksin Suomeen tulleet alaikäiset pakolaisnuoret

Vuonna 2015 niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrät kasvoivat huomattavasti, ja vuoden 2015 aikana Suomeen saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita. Suurimpana syynä ovat pitkittyneet konfliktit muun muassa Syyriassa ja Afganistanissa. (Pakolaisapu 2017; Sisäministeriö 2015.) Vuosien 2015-2017 aikana Suomesta on hakenut turvapaikkaa yhteensä 38 778 henkilöä, joista yksin maahan tulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita on ollut 3451. Myönteisen turvapaikkapäätöksen on vuosien 2015-2017 helmikuun loppuun mennessä saanut 1757 alaikäistä maahan yksin tullutta lasta tai nuorta. (Maahanmuuttovirasto 2017.) Tyypillisesti alaikäinen ilman huoltajaa Suomeen tuleva turvapaikanhakija on 15–17-vuotias poika. Raiskauksien ja/tai sieppauksien pelosta sekä kulttuurikohtaisten erojen vuoksi tyttöjä esiintyy turvapaikanhakijoina selvästi vähemmän kuin poikia. On

myös selvää, että alaikäisten lasten maahan tuloon liittyy ihmissalakuljetusta sekä ihmiskauppaa. Lapsi voi paeta myös seksuaalista riistoa. (Kalland 2009, 6.)

Suomi on velvollinen vastaanottamaan turvapaikanhakijat ja selvittämään heidän suojeluntarpeensa. Suomen valtio on sitoutunut noudattamaan kansainvälisiä sopimuksia, joista tärkeimpinä on YK:n pakolaissopimus ja Euroopan ihmisoikeussopimus. Tällä hetkellä Suomen turvapaikkajärjestelmä nojautuu EU:n lainsäädäntöön. Lapsilla on oikeus hakea kansainvälistä suojelua, ja he ovat YK:n lapsenoikeuksien sopimuksen myötä oikeutettuja erityiseen suojeluun. (Pakolaisneuvonta ry 2012.)

2.2.2 Yksin Suomeen tulleen alaikäisen turvapaikkaprosessi

Yksin ilman huoltajaa Suomeen saapuvat alaikäiset turvapaikanhakijat jättävät turvapaikkahakemuksen joko rajatarkastusviranomaisille tai myöhemmin poliisille. Edellä mainitut viranomaiset tekevät alkutoimenpiteet liittyen turvapaikkahakemukseen. (Helander & Mikkonen 2002, 38.) Turvapaikkaprosessin ajaksi lapsi ohjataan asumaan alaikäisille tarkoitettuun ryhmäkotiin tai tukiasuntoon, joita koordinoi Maahanmuuttovirasto. Alaikäiset voivat majoittua myös yksityismajoituksessa. (Kotouttaminen.fi 2017.)

Suomeen saapumisen jälkeen kaikille ilman huoltajaa saapuneille alaikäisille turvapaikanhakijoille määrätään mahdollisimman nopeasti edustaja (Helander & Mikkonen 2002, 37). Edustajan tehtävänä on toimia lapsen juridisena edustajana. Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa, sekä huolehtii lapsen edun toteutumisesta kaikissa lasta koskevissa ratkaisuissa. (Laki maahanmuuttajien kotoutumisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.)

Poliisi järjestää ensimmäisen turvapaikkakuulustelun, jossa selvitetään lapsen matkareitti, maahantulotapa ja lapsen henkilöllisyys. Henkilöllisyyden selvittämisessä nuorten kohdalla kiinnitetään erityistä huomiota. Iänmääritys tehdään tarvittaessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014.) Turvapaikkakuulustelun jälkeen Maahanmuuttovirasto suorittaa turvapaikkapuhuttelun, jossa arvioidaan kansainvälisen suojelun tarve. Maahanmuuttovirasto tekee päätöksen myön-

teisestä tai kielteisestä turvapaikasta sekä oleskeluluvasta. Päätöksen ollessa myönteinen, henkilö saa turvapaikan tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella. Kielteisen päätöksen saanut henkilö voi valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. (Mikkonen ym. 2002, 44.) Alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden turvapaikkahakemukset pyritään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti, ja suurin osa heistä saa oleskeluluvan Suomeen (Kotouttaminen.fi 2017).

2.2.3 Yksin Suomeen tulleen alaikäisen kotoutuminen

Oleskeluluvan tai turvapaikan saanut nuori siirtyy asumaan perheryhmäkotiin, tukiasuntoon, perhesijoitukseen tai yksityismajoitukseen, jossa hänelle tarjotaan kasvatus, hoiva ja huolenpito. Asuinkunta on vastuussa nuoren tukemisesta ja tarvittavien palveluiden järjestämisestä. Lapsi tai nuori kuuluu tukitoimenpiteiden piiriin, kunnes hänellä on huoltaja Suomessa tai hän täyttää 21 vuotta. (Kotouttaminen.fi 2017.) Merkittäviä toimijoita lasten ja nuorten kotoutumisen kannalta ovat opetus-, nuoriso- sekä sosiaali- ja terveystyö. Tarvittaessa järjestetään myös lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteitä ja palveluita. Alaikäiset, jotka ovat asuneet vain lyhyen ajan Suomessa tai joilla on heikko suomen- tai ruotsinkielentaito, tarvitsevat erityistä tukea jatko-opintoihin hakeutuessa. (Björklund 2014, 31.)

Oleskeluluvan tai turvapaikan saaneelle ilman huoltajaa saapuneelle alaikäiselle lapselle tai nuorelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386). Yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laatiminen on ensiarvoisen tärkeää nuorille, joilla on vähäinen koulutustausta. Toimenpiteet, jotka edistävät kotoutumista, liittyvät muun muassa perusopetukseen ja muihin tukitoimiin, jotka tukevat koulutusta. Lisäksi huomioidaan vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvät kotoutumista edistävät toiminnot. (Terveystyö ja Hyvinvoinnin laitos 2016a.)

Malinin (2011) tutkielman mukaan jokainen maahanmuuttaja ja pakolainen käy läpi omanlaisensa kotoutumisprosessin. Kotoutumisprosessin kulkuun vaikuttavat niin henkilön elämäntilanne, persoona, kokemukset kuin vastaanottoonkin liittyvät tekijät (Siirto & Hammar 2016, 198). Valtioneuvoston (2008) mukaan maahanmuuttajien kotouttaminen vaatii monenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken ja kotouttamistoimilla pyritään ehkäisemään maahan muut-

taneiden syrjäytymistä (Siirto & Hammar 2016, 190-200). Yhtenä kotouttamisen ongelmana pidetäänkin maahanmuuttajanuorten syrjäytymistä. Maahanmuuttajanuorten syrjäytymisen ja ulkopuolisuuden ehkäisy ovat kansallisesti tunnistettuja kehittämistarpeita. Syrjäytymisen ehkäisemiseen on yhteiskunnallisesti tartuttu muun muassa hallitusohjelmassa, jossa yhteiskuntatakuulla koitetaan saada aikaan keinoja näiden nuorten tavoittamiseksi nivelvaiheessa. Useissa kansallisissa kehittämissuunnitelmissa painopisteenä on myös näiden nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden tukeminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Vaasan kaupunki 2014, 3-7.)

Pohjolan (2016, 77) mukaan Suomeen muuttaneet kohtaavat paljon haasteita liittyen niin yhteiskunnallisiin kuin sosiaalisiinkin teemoihin. Kaikkia Pohjolan tutkimukseen osallistuneita maahanmuuttajia yhdisti sosiaalisen tuen ja ystävien puute. Mikkosen (2010) mukaan pakolaisnuorten onkin vaikea löytää suomalaisia ystäviä, ja yleensä suomalaiset kaverit ovat lähinnä vain opiskelutovereita (Björklund 2014, 72). Björklundin (2014, 71-73) mukaan yksin tulleelle nuorelle on erityisen tärkeä kuulua ”porukkaan”. Nuoret toivovat mahdollisuuksia olla osallisina omassa elämässään sekä sosiaalisissa yhteisöissään. Useille nuorille harrastukset ovat tapa saada merkitystä elämään ja sitä kautta tutustuminen suomalaisiin on myös mahdollista. Yoon & Zippayn (2012) mukaan maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot ovatkin tärkeä sosiaalinen pääoma, joka mahdollistaa resursseja kotoutumiselle (Siirto & Hammar 2016,199).

Suomessa on käynnissä useita eri hankkeita, joilla pyritään tukemaan maahanmuuttaja- ja pakolaisnuorten kotoutumista Suomeen (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016b). Yksi tällainen hanke on Sata omenapuuta – moninuorinen Suomi –hanke, jonka tarkoituksena on tukea kolmansien maiden pakolaistaustaisten 12–25-vuotiaiden nuorten kotoutumista Turun, Raision ja Uudenkaupungin alueella. Kohderyhmänä ovat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat yksin maahan tulleet alaikäiset pakolaisnuoret. Hankkeen yhtenä tavoitteena on tukea kolmansien maiden nuorten kotoutumista kuntiin, edistää heidän osallisuutta ja tukea kahdensuuntaista integraatiota kulttuurin, liikunnan ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoin. Hankkeen yhteydessä järjestetään muun muassa nuorten kanssa yhdessä Moninuorinen Suomi

2017 –tapahtuma, jossa mahdollistetaan maahanmuuttajien ja kantasuomalaisten välistä luontevaa kohtaamista. (Sata omenapuuta 2017.)

3 TAIDELÄHTÖISET JA TOIMINNALLISET MENETELMÄT SOSIAALIALAN TYÖSSÄ

Suomessa on käytetty sosiaali- ja terveystalalla taidelähtöisiä menetelmiä 1990-luvun puolivälistä lähtien (Rönkä & Kuhalampi 2011, 10). Taidelähtöinen ja toiminnallinen suuntautuminen ovat täyttäneet paikkansa tavanomaisen sosiaalityön rinnalle (Terveyden ja hyvinvointi laitos 2017). Taidelähtöisten menetelmien tavoitteena on ollut osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen sekä syrjäytymisen ennalta ehkäisy (Rönkä & Kuhalampi 2011, 10). Korhosen (2013) mukaan taidelähtöiset menetelmät ovat yleiskäsite erilaisille taidemuodoille sekä työskentelytavoille. Taidelähtöisiä menetelmiä ovat muun muassa teatteri, kuvataide, musiikki, tanssi ja draama. Tutkimusten mukaan kulttuuri ja taide lisäävät yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointia ja terveyttä. (Korhonen 2013.)

Suomessa on hyvin tuloksin sovellettu ja kehitetty taide- ja kulttuurimenetelmiä nuorten opetuksessa, kasvatuksessa sekä vapaa-ajan toiminnoissa (Liikanen 2010, 39). Taide toimii merkittävänä apuna vuorovaikutussuhteen rakentumisessa, ja sillä on suuri merkitys ilmaisun, jäsentämisen sekä kommunikation tilana. Taidelähtöisten menetelmien avulla saadaan mieli ja aistit liikkeeseen, rikastetaan sosiaalista kanssakäymistä sekä taivutellaan esiin asiakkaan tunteita ja kokemuksia. (Känkäinen, 2015.) Taidelähtöisestä toiminnasta voi jäädä myös tuotos, jonka pariin voi halutessaan palata uudelleen (Terveyden ja hyvinvointi laitos 2017).

3.1 Osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2016c) mukaan osallisuus ymmärretään tunteena, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä. Jäsenien osallisuus yhteisössä ilmenee tasavertaisuutena, luottamuksena, arvostuksena ja mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä. Osallisuuden toteu-

tuessa täysipainoisesti yhteisö pyrkii ottamaan kaikki jäsenensä tasavertaisesti osaksi yhteisöä, ehkäisemään sosiaalista syrjäytymistä ja erilaista osattomuutta sekä tukemaan jäsentensä osallistumista tapahtumiin ja aktiviteetteihin muiden mukana ja pääsemään osalliseksi yhteiskunnan palveluista. Osallisuus perustuu vapaaehtoisuuteen sekä tasavertaiseen ja dialogiseen suhteeseen ihmisten kesken. (Turja 2011, 41-53.) Kriittisen pedagogiikan mukainen taidetoiminta tukee nuoria itseilmaisuuksiin ja tätä kautta vahvistaa nuorten osallisuutta yhteiskunnassa. Taiteen tekeminen nuorten omilla ehdoilla lisää onnistunutta taidekokemusta ja nuoren osallisuuden tunnetta. Ohjaajan tärkeänä tehtävänä onnistuneessa taidetoiminnassa on tukea dialogisesti nuorta hänen itseilmaisussaan. (Siivonen ym. 2011, 104-182.) Kiilakosken (2007, 11-12) mukaan osallisuuden vastakäsitys on syrjäytyminen. Syrjäytymisellä viitataan yhteiskunnan järjestelmien ulkopuolelle joutumista. (Nivala & Ryyänen 2013.)

Voimaantuminen eli empowerment sanana ei ole yksiselitteinen, vaan se tarkoittaa eri ihmisille eri asioita. Voimaantuminen on ryhmien, yksilöiden tai yhteisöjen kykyä kontrolloida olosuhteitaan, saavuttaa päämääriä tai käyttää valtaa. Voimaantumiseen liittyy prosessit, joiden avulla ihmiset voivat yksin tai yhdessä auttaa itseään ja toisiaan edistämään elämänlaatuaan. (Adams 2008, 4.) Siitonen (1999) toteaa, että henkilökohtaisena ja sosiaalisena prosessina voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään, ja sitä voidaan tukea sekä ylläpitää. Vuorovaikutustilanteet, joissa toteutuu valinnanvapaus, luottamus, yhdenvertaisuus ja avoimuus tukevat voimaantumista. (Mäkinen ym. 2011.) Adamsin (2008, 79) mukaan voimaantuminen voi olla yksilöllistä tai se voi myös tapahtua ihmisten välillä yhteisöissä, yhteiskunnassa ja ryhmissä. Luovien menetelmien avulla voidaan ammentaa uusia resursseja ja piilossa olevia voimavaroja. Kulttuuritoiminta, jossa on sosiaalisia tavoitteita voi edesauttaa voimaantumista. Voimaantuminen puolestaan edistää kulttuurillista ja sosiaalista muutosta sekä tukee epäsuorasti muun muassa elämänhallintaa ja kykyä ratkaista ongelmia. (Kuukasjärvi ym. 2011, 93.)

3.2 Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä

Musiikki on monimuotoinen inhimillinen käyttäytymisen ilmiö, jossa musiikillisten asioiden tiedostaminen, aktiivinen toiminta ja kuunteleminen liittyvät kiinteästi toisiinsa (Ruokonen ym. 2008, 74). Musiikin monenlaiset mahdollisuudet

hyvinvoinnin ja elämänlaadun osana perustuvat musiikin erityiseen kykyyn aktivoida ja koskettaa ihmistä kokonaisvaltaisesti. Musiikki tuo mahdollisuuden kommunikoinnille, vaikka yhteistä kieltä ei olisikaan. Musiikin kielellä voi selittää selittämätöntä tai ilmaista sanoin ilmaisematonta. (Lilja-Viherlampi 2011, 5-6.)

Saarikallion (2012) mukaan musiikin avulla voi vahvistaa ystävyys-suhteita, saada myönteisiä onnistumisen kokemuksia ja tunnistaa tunteita, joiden avulla hyvinvointi lisääntyy ja syrjäytymisen riski vähenee. (Paaso & Kaski 2012.) Perttolan (2013) mukaan musiikki tukee hyvinvointia myös sosiaalisesti tarjoamalla ihmiselle yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikilla voi olla vahvoja fyysisiä vaikutuksia, ja se voi tuoda esille syviä, jopa tiedostamattomia tunteita. Musiikki tarjoaa keinoja ilmaista itseään, arvojaan tai asenteitaan halutulla tavalla ja sitä voidaan soveltaa oman identiteetin muodostamisen ja ilmaisun välineenä. (Hargreaves ym. 2009, 1-2.)

4 RYHMÄ

4.1 Ryhmän tehtävät

Elämämme aikana kuulumme useisiin erilaisiin ryhmiin. Ryhmiin kuuluminen on meille jokapäiväistä ja merkityksellistä. Keskeisenä ominaisuutena ryhmän määrittelyyn kuuluu vuorovaikutus toisten ryhmäläisten kanssa. Ryhmätoiminta vaatiikin sosiaalisia sekä vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. (Kauppila 2005, 85; Kataja ym. 2011, 15.) Ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille sekä oppimiselle ryhmään kuulumisella on suuri merkitys (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012, 7). Ryhmät vaihtelevat tyypiltään sekä luonteeltaan, ja niiden toiminnan kesto voi vaihdella. Ryhmät voivat olla avoimia, jolloin niiden toimintaan voi osallistua vapaasti ryhmätoiminnan aikana, tai suljettuja, jolloin ryhmän käynnistyttyä uusia jäseniä ei enää oteta mukaan. Ryhmään osallistujien määrä ja toiminnan tarkoitus vaikuttavat ohjaajien määrään. (Mäkinen ym. 2011, 147.)

Usein ryhmällä on jokin yhteinen päämäärä tai tehtävä, jonka toteutumiseen pyritään. Ryhmän jäsenet voivat olla persoonallisuudeltaan sekä taustoiltaan

hyvinkin erilaisia, mutta voivat silti yhdessä saavuttaa merkittäviäkin päämääriä. Lisäksi ryhmän jäsenillä on usein yhteisiä mielenkiinnon kohteita. Ryhmän jäsenyyteen liittyy ryhmäläisen oma tunne ryhmään kuulumisesta ja tietoisuus muista ryhmän jäsenistä sekä siitä, miten yksilön toiminta vaikuttaa ryhmän yhteisten päämäärien toteutumiseen. Ryhmän jäsenet ovat riippuvaisia toisistaan, sillä yhteisen päämäärän saavuttaminen vaatii yhteistoimintaa. (Kataja ym. 2011, 15-16.)

4.2 Ryhmäprosessit ja ryhmädynamiikka

Ryhmäprosesseilla tarkoitetaan sitä, mitä ryhmän toiminnan aikana tapahtuu sekä toiminnan seurauksena syntyvää yksilöiden välistä vuorovaikutusta. Ryhmän toiminnassa keskeisenä ajatuksena on saavuttaa yhteiset tavoitteet. Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ryhmäläisiltä ponnisteluja, ongelmanratkaisua sekä päätöksentekoa. Ryhmäläisten välisessä vuorovaikutuksessa ryhmän sisälle muodostuu usein erilaisia suhteita ja rakenteita, jotka vaikuttavat ryhmän toiminnan tehokkuuteen. Ryhmän suhteita ja rakenteita ovat muun muassa ryhmän normit, ryhmäläisten roolit sekä vallankäyttö. (Kataja ym. 2011, 16.)

Ryhmän normeilla tarkoitetaan käyttäytymissääntöjä, joiden avulla ryhmä toimii samansuuntaisesti. Normit osoittavat ryhmän jäsenille, millainen toiminta on ryhmässä sallittua. Ryhmän normit voivat olla epävirallisia tai virallisia ryhmän sääntöjä. (Kataja ym. 2011, 18.) Virallisten, kirjattujen ryhmän sääntöjen laatimiseen jokaisen ryhmän jäsenen olisi hyvä osallistua. Jokaisen ryhmän jäsenen on myös sitouduttava noudattamaan yhdessä laadittuja sääntöjä. (MAST– maakunnallinen ohjausmalli 2017, 5.)

Ryhmän yksittäiseen jäseneen kohdistuu erilaisia normeja sekä odotuksia, joita kutsutaan rooleiksi. Roolit voivat liittyä yksilön sosiaaliseen asemaan ryhmässä tai ryhmän tehtävään. Ryhmän jäsenellä voi olla samanaikaisesti useita eri rooleja ryhmässä. Ryhmän toiminnan aikana roolit voivat myös muuttua. (Kataja ym. 2011, 18.)

Valtasuhteilla tarkoitetaan yksilön taitoa vaikuttaa toisiin ryhmäläisiin. Kaikki ryhmän yksilöt ovat jollakin tavalla valtasuhteessa toisiinsa. Vallankäyttö liittyy

usein myös ryhmän jäsenten rooleihin. Joitakin ryhmän jäseniä kunnioitetaan toisia enemmän. Ryhmän toiminnan kannalta on olennaista, että valta jakaantuu useammalle kuin yhdelle tai kahdelle ryhmän jäsenelle. Valtaan liittyy myös vastavuoroisuus, ja johtajuuden myötä valta ilmenee vastuun kantamisena ryhmätoiminnasta. (Kataja ym. 2011, 19.)

Ryhmän prosesseissa, suhteissa sekä rakenteissa tapahtuvia muutoksia kuvataan ryhmädynamiikaksi. Siihen kuuluvat myös ryhmäläisten väliset tunteet, jännitteet sekä kiinnostus toisia ryhmäläisiä kohtaan. Ryhmädynamiikan muodostumiseen vaikuttavat yksilöiden omat tavoitteet, mielenkiinnon kohteet sekä ryhmäläisten välinen sosiaalinen vuorovaikutus. (Kataja ym. 2011, 16.)

Ryhmädynamiikkaa voidaan havainnoida muun muassa sillä, keiden kanssa yksilöt puhuvat ja millaisia tunteita he osoittavat ryhmän toimintaa ja toisiaan kohtaan. Lisäksi voidaan havainnoida ryhmän tunnelmaa: onko se esimerkiksi rento, jännittynyt tai kireä. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 27.)

Ryhmät käyvät elinaikansa aikana läpi erilaiset kehitysvaiheet. Jokaiselle vaiheelle voidaan ajatella olevan ominaista juuri tietyt ominaispiirteet ja tietynlainen toiminta. Jokaisen ryhmän kehittymisen prosessi on kuitenkin aina yksilöllinen. (Kivelä & Lempinen 2010, 33.) Ryhmän kehitysvaiheita ovat muodostumisvaihe, kuohunta- eli konfliktivaihe, yhteistoiminnan syntyminen vaihe, kypsän toiminnan vaihe ja ryhmän hajoaminen. (Kauppila 2005, 97-99.)

Muodostumisvaihe on ryhmän jäsenten toisiinsa tutustumisen ja normien, roolien sekä tavoitteiden luomisen aikaa. Ryhmäläisten puheenaiheet ovat usein hyvin yleisellä tasolla. Ryhmän jäsenet ovat etäisiä ja toisiaan tarkkailevia. Jäsenet tekevät havaintoja toisistaan: esimerkiksi kuka on puhelias ja osallistuva ja ketkä saavat suosiota. Jäsenet hakevat omaa paikkaansa ryhmässä ja ryhmäytymisen edetessä jäsenille alkaa muodostua asianmukaisia rooleja. Ohjaajan tärkeänä tehtävänä on edesauttaa ryhmäytymistä, sillä ryhmäytymisellä on suuri merkitys ryhmän tavoitteiden ja toiminnan kannalta. Onnistunut ryhmäytyminen luo mahdollisuuksia myös hyvän ryhmähengen muodostumiselle. (Kauppila 2005, 97.)

Normien ja tehtävien selkiytyttyä ryhmä siirtyy kuohuntavaiheeseen. Tässä vaiheessa ryhmäläisille muodostuu eriäviä käsityksiä ryhmän toiminnasta ja

ristiriidat jäsenten välillä ovat yleisiä. Kuohuntavaiheen yhtenä tehtävänä on, että jäsenet oppivat tuntemaan toistensa persoonallisuuden piirteitä sekä toimimistapoja syntyneissä vuorovaikutustilanteissa. Tässä vaiheessa ryhmän sisälle voi muodostua pienempiä ryhmiä, jotka ottavat yhteen keskenään. Ohjaajan tehtävänä on hajottaa tällaiset ryhmän toimintaa ja tavoitteita hidastavat pienryhmät. (Kataja ym. 2011, 25.) Pinnalle nousseet ongelmat tulisi aina käsitellä. Ryhmä saattaa joutua luomaan uudelleen tavoitteitaan ja toimintanormejaan, ennen kuin ryhmän tarkoituksenmukainen toiminta saadaan jälleen käyntiin. Tällaiset ryhmäprosessit edistävät myös tärkeiden ryhmäroolien syntymistä. (Kauppila 2005, 98.)

Yhteistoiminnan vaiheessa kehittyy ryhmän sisäinen yhteenkuuluvuus ja ryhmä vakiintuu. Ryhmän jäsenille on selkiintynyt toiminnan tavoitteet ja oma tehtävä sekä paikka ryhmässä. Ryhmä toimii voimavara- ja lähtöisesti yhteistyössä perustehtävänsä mukaisesti. Ryhmän kiinteys ei vielä kuitenkaan mahdollista täysipainoista toimintaa. (Kauppila 2005, 98.)

Kypsän toiminnan vaiheessa ryhmän toiminta on vakiintunutta ja tehokasta. Ryhmän jäsenten roolit ovat muodostuneet ja ryhmä toimii sitoutuneesti sekä tavoitteellisesti ryhmänä. Toisten huomioon ottaminen ja ristiriitojen selvittäminen onnistuu ilman suurempia ongelmia. (Kauppila 2005, 98-99.)

Ryhmän hajoamisvaiheessa ryhmän toiminta päättyy. Ryhmä on voinut suorittaa tehtävänsä loppuun tai päässyt tavoitteeseensa. Tässä vaiheessa on aika hyvästellä ryhmän jäsenet ja pohtia, mitä ryhmän jäsenyys on tuonut itselle. Lopettamisvaiheeseen liittyy usein voimakkaita tunteita ja monen jäsenen voi olla vaikea luopua ryhmästä. (Kataja ym. 2011, 26.) Toisinaan ryhmässä muodostuneet ystävyys-suhteet voivat jatkua, jonka seurauksena ylläpidetään jo syntyneitä vuorovaikutussuhteita esimerkiksi jatkamalla yhteydenpitoa (Kauppila 2005, 99).

4.3 Nuorten ryhmätoiminta ja ohjaus sosiokulttuurisen innostamisen viitekehyksessä

Nuorilla on halu oma-aloitteisesti muodostaa ryhmiä kaikkialla, joten nuoruus on itsessään jo ryhmäilmiö. Valtaosa nuorten energiasta ja ajasta kuluu sosi-

aalisen paikan etsimisessä ja vahvistamisessa ryhmässä. Tämän vuoksi ryhmä on tärkeä paikka työskentelyyn nuorten kanssa. Toimivassa ryhmässä jäsenet innostavat ja auttavat toinen toisiaan. Nuoren täytyy kuitenkin harjoitella ryhmässä toimimista ja varmimmin se tapahtuu aikuisen johdolla. Myönteiset sosiaaliset kokemukset ja taidot ehkäisevät sosiaalisia ongelmia, kuten syrjäytymistä. Kuuluminen ja halu olla mukana jossakin ryhmässä sitoo nuoria yhteiskunnan toimintaan ja haluun pitää huolta itsestään. (Selin ym. 2015, 8-10.)

Suomessa on pitkät perinteet ryhmämuotoiselle toiminnalle nuorten keskuudessa. Erilaiset kasvatus- ja harrastusjärjestöt ovat keränneet lapsia ja nuoria esimerkiksi leiri- tai kerhomuotoiseen toimintaan. Tämän tyylinen ryhmätoiminta liittyy usein harrastuksiin sekä vapaa-aikaan ja jääkin siis koulun tapaisten oppimisympäristöjen ulkopuolelle. Harrastusryhmät ovat kuitenkin merkityksellisiä lasten ja nuorten oppimisen kannalta, sillä niissä opitaan paitsi omaan harrastukseen liittyviä perustaitoja, myös muita tärkeitä ominaisuuksia sekä osaamisen alueita. Lisäksi ryhmätoiminta voi tarjota muun muassa yhdessä tekemisen ja onnistumisen kokemuksia sekä erilaisia elämyksiä. Ryhmämuotoisella harrastus- ja vapaa-ajantoiminnalla voi olla myös voimakas sosiaalipedagoginen ja sosiokulttuurinen taustavire. (Kivelä & Lempinen 2010, 29.)

Innostaminen on tapa virkistää ihmisten itsetoteutuksen ja herkistymisen prosessia. Innostuminen nostattaa ihmisten tietoisuutta, saa heidät liikkeelle ja organisoii toimintaa. Innostaminen edistää sosiaalista kommunikointia ja edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta. (Kurki 2000, 19-20.) Sosiokulttuurisessa innostamisessa kulttuurinen, pedagoginen ja sosiaalinen toiminta integroituvat yhteen ja sen periaatteita voidaan hyvin soveltaa erilaisiin taidealueisiin ja yleisesti oppimiseen. Taidekasvatuksessa periaatteet kytkeytyvät luontevasti yhteen ja vahvistavat toisiaan. Sosiaalipedagogiikasta ja vapaaehtoistyöstä löytyy innostamisen perusta, ja nykyään sitä on myös sovellettu kasvatusalalla. Keskeistä innostamisen pedagogiikassa ovat toiminnot, jotka herkistävät tiedostamisen sosiaalista luovuutta, prosessia ja osallistumista. (Karppinen 2008, 101.)

Sosiokulttuurinen innostaminen on osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien ja ihmisten elämänlaadun kehittämiseen liittyvien sosiaalisten käytäntöjen yh-

distelmä. Sen päämääränä on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriin kehitykseensä rakentamalla mahdollisuuksia ja tilanteita ihmisten väliselle vuorovaikutukselle ja kommunikaatiolle. (Kurki 2000, 21.)

Torasvirta (2007) on tutkielmassaan tutkinut lasten ja nuorten kanssa tehtävää teatteria ja sen ohjaamista. Tutkimuksessaan hän nostaa esille muutamia ominaisuuksia ohjaustyöstä, jotka ovat tärkeitä niin aikuisia ammattilaisia kuin lapsia ja nuoriakin ohjatessa. Näissä ominaisuuksissa on yhtäläisyyksiä myös sosiokulttuurisen innostamisen kanssa. Tutkimuksessa esiin nostettuja ominaisuuksia ovat muun muassa ryhmälähtöisyys, ryhmäkeskeisyys, hyvä ryhmähenki, sanoman välittäminen, kommunikaatio, vuorovaikutuksellisuus, avoin ilmapiiri, yhteisöllisyys, ohjaajan aitous, vastuu sekä reflektio.

Jokainen ryhmän ohjaaja luo kuitenkin itselleen omanlaisensa tavan ohjata ryhmäänsä eikä ole olemassa tiettyä kaavaa, kuinka ohjaajan tulisi toimia eri tilanteissa. Ohjaajan rooli muodostuu pitkän kehitysprosessin seurauksena. Ryhmän ohjaajan hallitessa ryhmän ohjaukseen liittyvät peruskäsitteet sekä ryhmässä tapahtuvat ilmiöt, hän voi ohjata ryhmää kohti sen tavoitteita sekä kehittää omia ohjaustaitojaan. (Kataja ym. 2011, 15-27.)

Nuorten ryhmätoiminnan ytimessä ovat nuoret, heidän muodostamansa ryhmä sekä ryhmäläisten välinen vuorovaikutus. Ryhmän tulee vastata nuorten tarpeisiin ja ohjaajan tehtävänä on toimia nuoria varten. Lisäksi ohjaaja on vastuun kantava ryhmän aikuinen. Ohjaajan tulisi sitoutua myös ryhmään koko ryhmätoiminnan ajanjakson ajan. (Kivelä & Lempinen 2010, 42.)

Ryhmätoiminnan aikana nuoret saavat ja ottavat ryhmässä erilaisia rooleja. Tämän vuoksi ryhmän ohjaajan tärkein tehtävä on saada ryhmä toimimaan yhteistyössä sekä huolehtia, että jokaisella nuorella on hyvä sosiaalinen paikka ryhmässä. Vahva ryhmähenki edesauttaa ryhmän jäsenten välistä kunnioitusta sekä erilaisuuden hyväksymistä. (Selin ym. 2015 8-10.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää taidelähtöistä ryhmätoimintaa nuorten voimaantumisen, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden tukemiseksi. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida taide- ja ryhmätoimintojen tavoitteiden toteutumista osallistuvan havainnoin, kyselyn ja avoimen haastattelun avulla.

Opinnäytetyössä järjestettiin neljän musiikkityöpajakerran kokonaisuus, jonka lisäksi nuorten harjoittelema musiikkikappale esitettiin yleisölle. Musiikkityöpajojen tavoitteena oli koota yhteen eritaustaisia nuoria ja tukea heidän vuorovaikutustaan sekä uusien sosiaalisten suhteiden syntyä toiminnallisten harjoitusten ja musiikin avulla. Lisäksi musiikkityöpajatoiminnan tavoitteena oli mahdollistaa nuorille taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia.

Ryhmätoiminnan tavoitteena oli luoda ryhmän sisälle innostava, turvallinen ja kaikkia kunnioittava ilmapiiri sekä mahdollistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja uusien verkostojen syntymistä. Lisäksi ryhmätoiminnan tavoitteena oli saada nuoret toimimaan yhteistyössä toistensa kanssa ja löytämään oma musiikillinen rooli ryhmässä. Ryhmätyöskentelyn yhtenä tavoitteena oli tukea pakolaisnuorten kotoutumisprosessia.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA AINEISTONKERUUMENETELMÄT

Opinnäytetyö oli toteutustavaltaan toiminnallinen. Osallistuva havainnointi oli ensisijainen aineistonkeruumenetelmä, ja havainnoidut asiat merkittiin kenttäpäiväkirjaan. Näiden pohjalta arvioimme opinnäytetyön tavoitteiden toteutumista. Lisäksi keräsimme toiminnan päätteeksi osallistujilta palautetta musiikkityöpajatoiminnasta ja siihen osallistumisesta kyselylomakkeen ja ryhmämuotoisen avoimen haastattelun avulla.

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Vilka (2006, 76) määrittelee toiminnallisen opinnäytetyön tarkoittavan jonkinlaisen kehittävästä tai fyysisen tuotoksen toiminnallista osa-aluetta. Loppu-

tuotoksena toiminnallisessa opinnäytetyössä on aina jokin konkreettinen tuote. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.) Opinnäytetyömme tuotos oli nuorille suunniteltu neljän kerran musiikkityöpajatoimintakokonaisuus. Musiikkityöpajatoiminnan tuotoksena puolestaan syntyi nuorten harjoittelema musiikkikappale, joka esitettiin toiminnan päätteeksi paikallisessa yläkoulussa yleisölle. Toiminnallisen opinnäytetyön tulisi olla tutkimuksellisella otteella toteutettu, alan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava, käytännönläheinen sekä lähtöisin työelämän osoittamasta tarpeesta (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10). Toimeksiantajamme toiveena opinnäytetyölle oli toiminta, joka suuntautuisi perheryhmäkodin ulkopuolelle ja tukisi valittujen menetelmien avulla tulijan nuorten sosiaalisten suhteiden syntymistä paikallisnuorten kanssa. Huomioimme toiveet opinnäytetyön toiminnallisen osuuden suunnittelussa. Menetelmiksi valitsimme aikaisemman osaamisemme ja mielenkiinnon kohteidemme myötä taidelähtöiset ja toiminnalliset menetelmät. Lisäksi taidelähtöisten ryhmätyömenetelmien oli aiemmissa tutkimuksissa todettu tukevan hyvin nuorten ryhmäytymistä.

Toiminnallinen opinnäytetyö on kaksiosainen, sisältäen toiminnallisen osuuden sekä opinnäytetyöprosessin dokumentoinnin ja arvioinnin (Lumme ym. 2006). Toiminnallisen osuuden järjestimme kokonaisuudessaan alkuvuodesta 2017 ja kirjallisen raportoinnin teimme saman kevään aikana. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkiva ote tulee esiin teoreettisen lähestymistavan perusteltuna valintana sekä kriittisenä ja pohtivana asennoitumisena omaan toimintaan ja raportointiin. Toiminnallisen opinnäytetyön myötä syntyvää tuotosta tulisi aina perustella ammattiteorialla, ja opinnäytetyöraporttiin tulee sisällyttää teoreettinen viitekehysosuus. Teoreettinen lähestymistapa ohjaa opinnäytetyön tietoperustan ja sitä kautta muodostuvan viitekehysten tarkentumisen. (Lumme ym. 2006.) Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitelimme muun muassa nuoruutta elämänvaiheena opinnäytetyön osallistujan nuorten näkökulmasta, taidelähtöisiä ja toiminnallisia menetelmiä, ryhmätoimintaa ja sen merkitystä nuorille sekä ryhmänohjausta.

6.2 Osallistuva havainnointi

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu yhdessä tutkittavien kanssa ja heidän ehdoillaan toimintaan, ja tutkimukset ovat yleensä kenttätutkimuksia (Vilkan & Vilkan 2006, 39-40 ; Hirsijärvi ym. 2007, 211). Alasuutarin ym.

(1994) mukaan osallistuvaa havainnointia tapahtuu silloin, kun tutkija osallistuu tutkimuskohteensa toimintaan ennalta sovitun ajanjakson ajan. Lisäksi osallistuva havainnointi pohjautuu usein jo ennalta valittuun teoreettiseen näkökulmaan. (Vilkkä 2006, 44.) Musiikkityöpajatoiminnassa havainnoimme ryhmäläisten toimintaa, heidän keskinäistä vuorovaikutustaan sekä ryhmän ilmapiiriä toimimalla ohjaajan roolissa ryhmätoiminnan aikana. Grönforsin (2015, 147) mukaan osallistuvassa havainnoinnissa oleellista on tutkijan kyky luontevaan osallistumiseen ja havainnointiin ilman erityistä huomion kiinnittymistä hänen läsnäoloonsa. Ollessamme kiinteästi osana ryhmän toimintaa pystyimme havainnoimaan kokonaisuutta luontevasti ilman huomioon kiinnittymistä liiaksi meihin.

Osallistuva havainnointi on subjektiivista toimintaa ja edellyttää tutkijalta tutkimuskohteen ymmärrystä, joka taas vaatii tutkijalta hyviä vuorovaikutustaitoja. Osallistuvassa havainnoinnissa eettiset kysymykset korostuvat ja tutkijan on tiedostettava tavallista enemmän tekojensa seuraukset, joten periaatteena toimii havainnoitavan joukon suostumus havainnointiprosessiin. Haastavin, mutta samalla myös arvokkain päämäärä osallistuvassa havainnoinnissa on tutkittavan joukon luottamuksen saavuttaminen. (Eskola & Suoranta 1998, 100-103.) Opinnäytetyömme edellytti tutkimusluvan saamista jokaisen toimintaan osallistuneen nuoren huoltajalta/edustajalta (liite 3). Osallistujat olivat tietoisia musiikkityöpajatoiminnan ja sen havainnoinnin olevan osa opinnäytetyöprosessia. Avoimuudella ja rehellisyydellä pyrimme rakentamaan luottamuksellista ja dialogista vuorovaikutussuhdetta osallistujiin. Dialogisuudella tarkoitetaan kahden henkilön välistä vuorovaikutusta, jossa toisen osapuolen subjektiivista ja päätösvaltaa omaan elämään kunnioitetaan (Mäkinen ym. 2011, 138).

6.3 Kenttämuistiinpanot ja –päiväkirja

Kentällä havaintojen tekeminen on jatkuva prosessi. Kenttämuistiinpanoja voi tehdä käsin kirjoitettuin tai kuva- sekä äänitallenteilla. Kenttätyössä on tärkeää tehdä muistiinpanot mahdollisimman pian havainnoinnin jälkeen, mutta on kuitenkin huomioitava, ettei kirjoittaminen saa häiritä kenttätyöskentelyä. (Grönfors 2011, 76.) Tässä opinnäytetyössä kenttämuistiinpanot kirjattiin niin, ettei se häirinnyt itse toimintaa. Musiikkityöpajatoiminnan aikana kirjattiin kent-

tämuistiinpanoihin muutamia havaintoja läsnäolijoiden aktiivisuudesta ja vuorovaikutuksesta ryhmätoiminnassa, jotka myöhemmin liitettiin osaksi kenttäpäiväkirjaa. Kenttämuistiinpanot kirjattiin niin, ettei se häirinyt itse toimintaa. Toisen meistä ollessa vastuussa ohjauksesta, toinen pystyi tekemään kirjallisia havaintoja. Ohjaukselliset roolit oli suunniteltu tarkoin ennen toimintaa. Ryhmätoiminta edellytti kuitenkin paikoitellen molempien ohjausta, jolloin muistiinpanojen kirjoitus jäi vähäiseksi. Grönfors (2011) painottaa, että kenttämuistiinpanot ovat tutkimuksen raaka-aineita ja tutkijan yksityisomaisuutta, josta varsinainen tutkimusaineisto muotoutuu. Hyvä kenttätutkija kuulee ja näkee kaiken, mutta ei paljasta kasvoista tai eleistään havainnointiprosessia (Grönfors 2011, 76-79).

Kenttämuistiinpanojen lisäksi on suositeltavaa käyttää erillistä kenttäpäiväkirjaa, joka on tarkoitettu tutkimuksen yleisen kulun, tutkijan omien arvioivien kommenttien sekä menetelmällisten ja metodologisten seikkojen kirjaamista varten. Kenttäpäiväkirja toimii tutkimusprosessia kuvaavana asiakirjana, ja se on olennainen osa osallistuvan havainnoinnin kirjoitusprosessia. (Grönfors 2011, 80; Alasuutari 1994, 282). Kirjasimme tekemiämme havaintoja ja muistiinpanoja kenttäpäiväkirjaan jokaisen musiikkityöpajatoimintakerran jälkeen. Lisäksi refleктоimme ja kirjasimme kenttäpäiväkirjaan kriittisesti omaa työkenttelyä, onnistumisia sekä kehittämisen tarpeita: *"Tänään oli se kauan odotettu esityspäivä, nuoret vetivät jännityksestä huolimatta biisin niin hienosti, ettei sanat riitä kuvamaan meidän fiilistä. Yleisö näytti hurrausten ja aplodien perusteella tykkäävänsä tosi paljon esityksestä. Nyt tuntuu siltä, että kaikki työ oli niin tämän arvoista!!! Ollaan niin ylpeitä nuorista ja itsestämme..."* [Kenttäpäiväkirja 24.2.2017]

Itsereflektion avulla arvioimme muun muassa jokaisen musiikkityöpajakerran tapahtumia ja onnistumistamme ryhmänohjaajina: *"Nyt on pakko muuttaa taktiikkaa ja olla vielä enemmän aktiivisempia perhekodin suuntaan, jotta saataisiin ensi kerralla nuoret mukaan. Mennään ensi viikolla käymään perheryhmäkodilla ja herätellään nuorten kiinnostusta tätä musiikkityöpajaa kohtaan..."* [Kenttäpäiväkirja 28.1.2017]

Ruhotie (2002) määrittelee reflektion menettelyksi, jossa yksilö pohtii ja analysoi kriittisesti omaa toimintaansa, sen seurauksia sekä syitä. Reflektiossa tar-

kastellaan myös omia asenteita, ajatuksia, tunteita, arvoja sekä uskomuksia. Reflektio mahdollistaa etäisyyden ottamisen arkiajattelusta ja johdattaa yksilöä entistä huolellisempaan toimintatapojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Mäkinen ym. 2009, 47.) Kenttäpäiväkirjatuloksia arvioitaessa tutkijan tulisi huomioida omat kiinnostuksenkohteet ja niiden mahdolliset vaikutukset johtopäätöksiin (Grönfors 2011, 80).

6.4 Kyselylomake

Paperinen kyselylomake on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa, ja sitä on pidetty tärkeänä aineistonkeruumenetelmänä 1930-luvulta alkaen. Kyselylomakkeen muotoon vaikuttaa sen tarkoitus ja kohderyhmä. (Valli & Aalto 2015, 84-85.) Musiikkityöpajatoiminnan päätteeksi osallistujat täyttivät kyselylomakkeen (liite 4). Kyselylomakkeen tarkoituksena oli antaa meille tietoa nuorten kokemuksesta musiikkityöpajatoimintaan osallistumisesta ja siitä miten olimme onnistuneet ryhmän ohjauksessa. Lisäksi halusimme selvittää miten, nuoret kokivat ryhmän ja sen toiminnan. Kyselylomakkeeseen vastattiin anonymisti, ja lomake oli käännetty toimintaan osallistuneen nuoren toimesta myös persian kielelle. Kyselylomakkeeseen vastasi 12 nuorta.

Kysymysten hahmottelussa ja tekemisessä tulee olla huolellinen, sillä onnistuneen tutkimuksen perustana ovat oikein muotoillut kysymykset. Eniten virheitä tutkimustuloksiin tuokin kysymysten muoto, sillä vastaajan ajatellessa kysymykset eri tavalla kuin miten tutkija on ne tarkoittanut, tulokset vääristyvät. Sanamuodot tulee valita oikein, sillä ne eivät voi olla epämääräisiä tai häilyviä. Kysymysten tulisi olla hyvin täsmällisiä, eivätkä ne saa olla vastaajaa johdattelevia. (Valli & Aalto 2015, 84-85.) Kyselylomakkeen kysymykset pyrimme muotoilemaan mahdollisimman selkeiksi ja helposti ymmärrettäviksi. Kysymykset rakennettiin huomioiden opinnäytetyön tavoitteet, ja saatua aineistoa hyödynsimme tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa. Arvioinnissa otimme huomioon, että kyselylomakkeen aineiston luotettavuutta voi heikentää muun muassa kääntäjän mahdolliset väärinymmärretyt kysymykset.

Kyselylomakkeessa asioita voidaan kysyä useilla eri tavoilla muun muassa valmiilla vastausvaihtoehdoilla, järjestysasteikkolisilla tai avoimilla kysymyksillä. Kysymyksen muoto ratkaisee sen, mitä mitta-asteikkoa tulisi käyttää, jotta

aineistoa voidaan analysoida tarkoituksen mukaisesti. Mielipiteiden tai asenteiden mittaamisessa käytetään usein viisiportaista Likertin asteikkoa. Parittomuuden etuna on vastaajan mahdollisuus olla ottamatta kantaa asiaan. Keskelle asetettu vaihtoehto voi muun muassa tarkoittaa ”en osaa sanoa”. Aina vastausvaihtoehdoissa ei kuitenkaan tarvitse käyttää ”en osaa sanoa”-vaihtoehtoa. Tärkeää kuitenkin olisi määritellä verbaalisesti kaikki käytetyt vastausvaihtoehtonumerot, sillä se parantaa vastausten luotettavuutta. (Valli & Aalto 2015, 89-99.)

Kyselylomakkeen toteutuksessa käytimme Likertin viisiportaista asteikkoa, ja kysymyksiä oli yhteensä 22 kappaletta. Vastausvaihtoehdot olivat 1= täysin eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 3= en osaa sanoa, 4= melkein samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä. Kyselylomake oli jaettu kolmen eri teeman mukaisesti. Ensimmäisessä teemassa kysymykset liittyivät nuorten omiin tuntemuksiin, toisessa teemassa kysyimme ohjauksesta ja ohjaajien kanssa työskentelystä ja kolmannessa teemassa käsiteltiin ryhmää ja sen toimintaa. Lisäksi kyselylomakkeen lopussa oli kolme avointa kysymystä. Avoimissa kysymyksissä kysyimme mistä nuoret olivat pitäneet ja oliko jotain sellaista mitä he jäivät kaipaamaan musiikkityöpajassa. Lisäksi nuoret saivat lähettää terveisiä ohjaajille. Vallin ja Aallon (2015) mukaan hyötynä avoimien kysymysten käyttämisessä on muun muassa saada vastaajan mielipide selville perusteellisesti. Vastausten joukosta voi nousta esiin myös hyviä ideoita. Aina kuitenkin vastaaja ei vastaa avoimiin kysymyksiin tai vastaukset ovat epätarkkoja, liian pinnallisia tai kysymyksiin voidaan vastata kysytyn asian vierestä. Nämä edellä mainitut asiat koetaan avoimien kysymysten heikkoina puolina. (Valli & Aalto 2015, 106.) Tässä opinnäytetyössä kyselylomake toimi muun aineiston yhtenä tukena ja pohjana avoimelle haastattelulle. Vastattuaan ensin kyselylomakkeeseen myös niiden nuorten jotka eivät puhu suomea äidinkielellä, on mahdollisesti helpompi orientoitua avoimiin haastatteluihin.

6.5 Avoin haastattelu

Viimeisen musiikkityöpajakerran loppuun kyselylomakkeiden lisäksi keräsimme avoimen haastattelun avulla suullista palautetta musiikkityöpajatoiminnasta ja siitä, miten osallistujat olivat kokeneet siihen osallistumisen. Haastattelu on eräänlaista vuoropuhelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja on hänen joh-

dattelemaansa. Haastattelun tavoitteena on kartoittaa se, mitä haastateltavalla on mielessään. (Eskola & Suoranta 1998, 86.) Äänitimme haastattelun, jotta pystyimme kokonaisvaltaisesti keskittymään keskusteluun ja palaamaan perusteellisemmin aineistoon opinnäytetyömme raportointivaiheessa.

Kaikista haastattelun muodoista avoin haastattelu on lähimpänä keskustelua. Avoimessa haastattelussa haastattelijä selvittelee haastateltavan mielipiteitä, tunteita, käsityksiä ja ajatuksia sen mukaan kuin ne tulevat aidosti esille keskustelun myötä. Avoimessa haastattelussa aihe voi muuttua vuoropuhelun kuluessa. Haastattelu voidaan toteuttaa ryhmähaastatteluna, joka on tehokas tiedonkeruun muoto, sillä samalla saadaan tietoja usealta haastateltavalta yhtä aikaa. (Hirsijärvi ym. 2007, 204.) Ryhmähaastattelussa esitimme muutamia avoimia kysymyksiä liittyen nuorten sen hetkisiin tunnelmiin ja musiikkityöpajatoiminnan mielekkyyteen keskustelun virittämiseksi. Avoimet kysymykset olivat seuraavanlaisia:

1. Minkälaiset tunnelmat on tällä hetkellä?
2. Millaista musiikkityöpajatoiminta mielestäsi oli?
3. Mitä mieltä olit musiikkityöpajaan osallistumisesta?

Annoimme nuorille mahdollisuuden vastata yksilöllisesti kysymyksiin ja haastattelun lopuksi kävimme vielä vapaamuotoista keskustelua ryhmänä.

7 MUSIIKKITYÖPAJATOIMINNAN PROSESSI

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme musiikkityöpajatoiminnan prosessin kulkua kokonaisuudessaan suunnittelusta musiikkityöpajatoiminnan tuotoksen esitykseen asti. Toiminnalliseen prosessiin sisältyi suunnittelu-, valmistelu-, toteutus- ja esitysvaihe. Tutkimuseettisistä syistä ja salassapitovelvollisuuden takia emme voi käyttää kaikkien yhteistyökumppaneiden oikeita nimiä. Prosessiin osallistui toimeksiantajamme lisäksi useita yhteistyötahoja: musiikinopettaja Tuomo Mustonen, äänimies Mikko Porkka, tulijanuurten ystäväperhe, paikallinen yläkoulu, nuorisotyö, seurakunta ja musiikkiopisto sekä Haloo Helsinki yhtyeen edustajat. Toteutimme toiminnallisen osuuden paikallisen yläkoulun musiikkiluokassa ja itse musiikkituotos esitettiin koulun liikuntasalissa.

7.1 Suunnitteluvaihe

Tapasimme perheryhmäkodin vastaavat ohjaajat 14.10.2016. Tapaamisessa keskustelimme toiminnallisesta opinnäytetyöstä ja heidän kiinnostuksestaan tehdä yhteistyötä. Yhteistyösopimus syntyi, ja ohjaajat antoivat "vapaat kädet" suunnitella ja toteuttaa opinnäytetyö. Heidän toiveena kuitenkin oli toiminta, joka suuntautuisi perheryhmäkodin ulkopuolelle ja tukisi tulijanuorten sosiaalisten suhteiden syntymistä paikallisnuorten kanssa. Kerroimme toisen meistä olevan musiikinopettaja ja toiminnallisessa osuudessa mielellään hyödynnäisimme musiikillista osaamista ja taidelähtöisiä sekä toiminnallisia menetelmiä. Ohjaajat kertoivat musiikin ja taiteen olevan mielekästä perheryhmäkodin tulijanuorille.

Yhteistyön myötä perheryhmäkoti toimi opinnäytetyön toimeksiantajana. Heidän antamat "vapaat kädet" aiheutti aluksi haasteita löytää oikeaa näkökulmaa sille, miten taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien kautta lähetsimme toteuttamaan opinnäytetyötä. Halusimme kuitenkin opinnäytetyön palvelevan mahdollisimman kattavasti perheryhmäkodin toiveita.

Lokakuun 2016 lopussa toinen meistä kävi tapaamassa perheryhmäkodilla muutamia nuoria ja tiedusteli alustavasti heidän kiinnostustaan lähteä toteuttamaan jonkinlaista musiikkitoimintaa. Kyseiset nuoret olivat innostuneita asiasta ja kertoivatkin musiikin olevan tärkeä osa heidän jokapäiväistä elämäänsä. Tapaamisen yhteydessä nuoret toivat esille halun solmia uusia sosiaalisia suhteita paikallisnuorten kanssa.

Käytimme paljon aikaa toiminnan sisällön ideoimiseen. Minimaalisten taloudellisten resurssien vuoksi monet ideat eivät edenneet toteutusvaiheeseen. Kuumme paikallisten vapaaehtoisten toiminnasta, jonka tavoitteena oli edistää tulijanuorten kotoutumista ja sosiaalisten suhteiden syntyä paikallisten nuorten kanssa. Otimme yhteyttä toiminnassa mukana olleeseen Tuomo Mustoseen, joka työskentelee eräässä musiikkiopistossa musiikinopettajana.

Esittelimme Mustoselle ideaa toteuttaa jonkinlaista musiikkitoimintaa, joka tukisi tulijanuorten ja paikallisnuorten uusien sosiaalisten verkostojen syntymistä sekä voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia. Toimme esille periaattemme toteuttaa toimintaa niin, että emme jaottele nuoria kulttuuritaustan

mukaisesti. Lähtökohtaisesti asiakasryhmänämme toimi nuoret, joiden erilaisia tarpeita huomioimme mahdollisuuksien mukaisesti. Erilaisista tarpeista esimerkkinä halusimme nostaa ryhmän yhteisen kielen puuttumisen. Ideoinnin jälkeen, päätimme järjestää usean kerran musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuuden, jonka päättäisi mahdollinen musiikkituotoksen esitys.

Musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuuteen sisältyisi neljä ryhmätoimintakertaa, joista ensimmäinen tapaaminen toimisi ryhmäytymiskertana ja kolme muuta painottuisi musiikkiin ja sen harjoitteluun. Tapaamisen yhteydessä korostimme tarvetta saada mukaan paikallisia nuoria sekä minimaalisia taloudellisia resurssejamme toiminnan toteuttamiseksi. Mustonen kertoi, että hänen avulla pystyisimme järjestämään veloituksetta musiikkityöpajakerrat paikallisen yläkoulun musiikkiluokassa. Kyseinen koulu voisi toimia myös erinomaisena ympäristönä mainostaa musiikkityöpajatoimintaa paikallisille nuorille. Mustonen tarjoutui hoitamaan tarvittavat järjestelyt musiikkiluokan varaamista varten ja meidän tehtäväksi jäi yhteydenotto koulun rehtoriin, mainonta sekä musiikkityöpajakertojen tuntisuunnitelmien tekemiset. Sovimme Mustosen osallistumisesta vain musiikillisiin osuuksiin.

Tapasimme 2016 joulukuun lopussa yläkoulun rehtorin. Esittelimme hänelle opinnäytetyömme suunnitelman, ja pyysimme häneltä mahdollisuutta mainostaa musiikkityöpajatoimintaa koulun oppilaille ja tätä kautta luoda yhteistyötä. Rehtori tarjosi meille mahdollisuutta mainostaa musiikkityöpajaa koulun keskusradion sekä Primus-kouluhallintojärjestelmän (Wilman) kautta. Ehdotimme rehtorille keskusradiomainonnan jälkeen myös mahdollisuutta kohdata oppilaita seuraavalla välitunnilla.

Ennen musiikkityöpajatoiminnan mainostamista osallistuimme paikallisten vapaaehtoisten järjestämään tapaamiseen nuorisotiloilla. Tapaamisen tarkoituksena oli suunnitella moniammatillisen ryhmätiimin voimin tulija- ja paikallisnuoria yhdistävää toimintaa. Tapaamisessa esitimme opinnäytetyön aiheen, joka herätti paikalla olleiden tahojen mielenkiinnon. Paikallisen seurakunnan diakoni kertoi meille seurakunnalla olevan käytössä kirkkopalveluiden kotimaanavun rahallista avustusta turvapaikanhakijoiden auttamiseen ja maahanmuuttajien kotoutumista edistävää toimintaa varten. Edellä mainitun tiedon myötä kysyimmekin seurakunnan mahdollisuutta kustantaa musiikkityöpaja-

kerroille osallistuville nuorille välipalaa. Seurakunta halusi tukea opinnäytetyötä osallistumalla välipalakustannuksiin. Lisäksi nuorisotilojen nuorisotyöntekijä antoi mahdollisuuden lisämainontaan musiikkityöpajatoiminnasta nuorisotiloille jätettävillä mainoksilla.

Lähetimme suunnitteluprosessin aikana työelämäohjaajalle sähköposteja, joissa kerroimme suunnitteluprosessin etenemisestä sekä mahdollisesta tapaamisesta koulumainonnan jälkeen. Tapaamisen tarkoituksena oli muun muassa opinnäytetyön sopimusten allekirjoittaminen. Lisäksi tapaamisen yhteydessä halusimme kertoa tulijanuurille tarkemmin musiikkityöpajatoiminnasta ja kerätä mahdolliset ilmoittautumiset.

7.2 Valmisteluvaihe

Toteutimme oppilaille jaettavan mainoksen musiikkityöpajatoiminnasta, joka sisälsi siihen liittyvän kuvauksen, tarkemmat aikataulut sekä ilmoittautumisohjeet (liite 1). Lisäksi teimme erillisen ilmoittautumislomakkeen ja tutkimuslupahakemuksen, jotka annettaisiin musiikkityöpajatoimintaan mukaan ilmoittautuville nuorille (liite 2; liite 3).

Keskusradiomainostusta varten kirjoitimme juonnon, jonka äänitimme äänimies Mikko Porkan avustuksella valmiiksi pro tools -äänitysohjelmalla. Halusimme juonnollamme välittää oppilaille rentoa, hauskaa ja humoristista tunnelmaa, joka toisi niin sanottua matalaa kynnystä ilmoittautua mukaan. Juonnon lisäksi äänitys sisälsi koosteen nuorten suosimista erityyppisistä musiikkikappaleista, joilla halusimme innostaa oppilaita ja herätellä heidän kiinnostustaan musiikkityöpajatoimintaa kohtaan.

Järjestimme 13.1.2016 keskusradion kautta aamunavauksen koululla, jossa toistimme nauhoittamamme äänitysmateriaalin. Seuraavan välitunnin aikana kohtasimme nuoria, jaoimme aktiivisesti mainoksia ja kyselimme nuorten halukkuutta ilmoittautua mukaan. Alustavia ilmoittautumisia saimme 10 kappaletta. Saman päivän aikana lähetimme rehtorille musiikkityöpajatoimintaan liittyvän mainostekstin, jonka hän välitti koulunhallintatietojärjestelmä Wilman kautta sekä koulun oppilaille että heidän huoltajilleen. Ilmoittautumiset tuli tehdä 21.1 mennessä.

Koska musiikkityöpajatoiminnan ajankohta tuli olemaan kouluajan ulkopuolella viikonloppuisin klo 11.00-14.00, tapasimme koulusihteerin. Sovimme hänen kanssaan käytännön asioista, joihin liittyi muun muassa avaimen käyttö koulun tiloissa. Tämän jälkeen tutustuimme musiikinopettajan johdolla koulun musiikkiluokkaan, jossa musiikkityöpajatoiminta olisi tarkoitus järjestää.

Koululla mainostamisen jälkeen tapasimme sovitusti työelämäohjaajan perheryhmäkodilla. Työelämäohjaajan lisäksi tapaamiseen osallistui perheryhmäkodin työntekijä, joka toimi yhteyshenkilönä tulijanuoriin liittyvissä asioissa. Tapaamisen yhteydessä allekirjoitimme opinnäytetyösopimukset sekä esittelimme tarkemmin suunnittelemamme musiikkityöpajakokonaisuuden ja siihen liittyvät mainokset sekä tutkimuslupahakemukset.

Työelämäyhteistyötaho ilmoitti kuuden nuoren olevan alustavasti kiinnostuneita osallistumisesta. Emme kuitenkaan nähneet kyseisiä nuoria, sillä he olivat tapaamisen aikana vielä koulussa. Työelämäohjaaja ohjasi meitä olemaan itse yhteydessä nuorten edustajiin, sillä heiltä tulisi saada tutkimusluvat nuorten osallistumisesta musiikkityöpajatoimintaan. Saatuamme edustajien yhteystiedot, lähetimme heille kirjeitse tutkimuslupahakemukset ja postimerkillä varustetun palautuskuoren. Koska emme päässeet tapaamaan nuoria heidän ollessaan vielä koulussa, perheryhmäkodin tehtäväksi jäi täyttää osallistuvien nuorten kanssa ilmoittautumislomake ja kertoa heille tarkemmin musiikkityöpajatoiminnasta ja sen merkityksestä.

Musiikkityöpajatoimintaan ilmoittautui yhteensä 19 osallistujaa, joista kuusi oli perheryhmäkodista. Valmistauduimme huolellisesti jokaiseen musiikkityöpajakertaan. Ensimmäinen musiikkityöpajakerta, jota kutsuimme tutustumispäiväksi vaati erityistä valmistelua, sillä kyseisen päivän rakenne poikkesi muista musiikkityöpajakerroista. Tutustumispäivän tarkoituksena oli tehdä erilaisia tutustumisharjoituksia, laatia ryhmäkohtaiset säännöt, huomioida nuorten toiveet ja odotukset sekä ohjata nuoret valitsemaan musiikkikappale, jota tarkemmin työstettäisiin.

Tutustumispäivän rakennetta suunnittelimme perehtymällä ryhmänohjaukseen ja ryhmäytymisprosessiin liittyvillä kirjallisuuskatsauksilla. Päämääränä ja tavoitteena oli luoda turvallinen, innostava sekä kaikkia kunnioittava ilmapiiri.

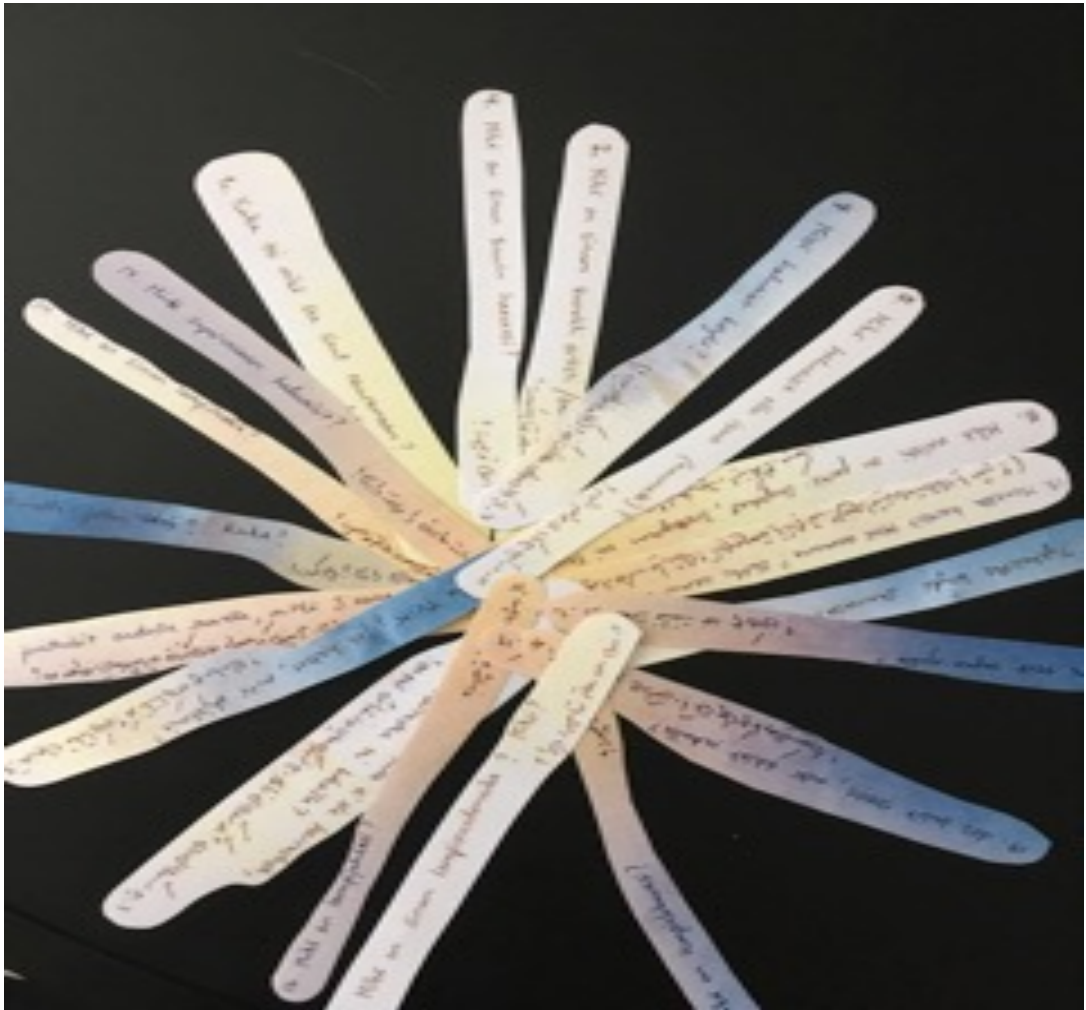
Tutustumisharjoitusten menetelmiksi valitsimme kuvakortit (kuva 1) sekä kysymyskortit (kuva 2). Kuvakortit ovat helppokäyttöinen ja nykyaikainen lähestymistapa huomioiden muun muassa yhteisen kielen puuttumisen koko ryhmän kesken. Halusimme panostaa myös materiaalien visuaaliseen ilmeeseen, jonka tarkoituksena oli osaltaan innostaa ja tukea osallistumista.

Kuva 1 Kuvakortit

Ryhmä sääntöjen sekä toiveiden ja odotusten kirjaamista varten hankimme kartonkia, kyniä ja postit-lappuja. Halusimme antaa mahdollisuuden jokaiselle nuorelle osallistua ryhmäsääntöjen luomiseen ja pidimme tärkeänä, että nuoret kirjoittaisivat omia subjektiivisia odotuksiaan ja toiveitaan musiikkityöpajatoimintaan liittyen, joita voisimme mahdollisuuksien mukaan huomioida. Suunnittelimme musiikkikappaleen valitsemisen tutustumispäivän loppuksi. Jokainen nuori sai ehdottaa yhden kappaleen ja kirjoittaa sen taululle, jonka jälkeen kaikki ehdotetut kappaleet kuunneltiin läpi. Tämän jälkeen nuoret saivat antaa yhden, kahden ja kolmen pisteen kokonaisuuksia ja eniten pisteitä saa-

nut kappale toimi musiikkityöpajan harjoiteltavana ja työstettävänä musiikkikappaleena.

Kuva 2 Kysymyskortit

Edeltävänä päivänä, ennen ensimmäistä musiikkityöpajakertaa, hankimme välipalatarvikkeita huomioiden mahdolliset erityisruokavaliot. Lähetimme muistutustekstiviestin niille nuorille, joiden yhteystiedot saimme ilmoittautumisen yhteydessä. Tekstiviestissä kertosimme käytännönasiat, välipalamahdollisuudet ja pyysimme osallistujia ilmoittamaan mahdollisista esteistä osallistumiselle.

7.3 Toteutusvaihe

7.3.1 Ensimmäinen musiikkityöpajapäivä 28.1.2017

Tutustumispäivään saapui seitsemän nuorta. Nuoret vaikuttivat hieman pidättyväsiltä, mutta kuitenkin innokkailta. Kellon ollessa jo yli sovitun ajan havait-

simme, ettei tulijanuorista kukaan saapunut paikalle. Toinen meistä soitti työelämäohjaajalle, joka ohjasi soittamaan suoraan perheryhmäkodin ohjaajille. Soitettuamme perheryhmäkotiin ilmeni, etteivät nuoret halunneet tulla. Tästä huolimatta meidän oli aloitettava suunnitellusti musiikkityöpajatoiminnan tutustumispäivä paikalle tulleiden nuorten kanssa.

Aloitimme tutustumispäivän esittelemällä itsemme sekä kertomalla nuorille musiikkityöpajan olevan osa toiminnallista opinnäytetyötä. Annoimme nuorille mahdollisuuden kysyä mieltä askarruttavista asioista esimerkiksi liittyen opinnäytetyöhön tai musiikkityöpajatoimintaan. Kerroimme nuorille opinnäytetyön sisällöstä ja tarvittavista huoltajalla allekirjoitettavista tutkimusluvista. Osa nuorista oli asiasta tietoisia ja palauttikin mainostamispäivänä saadut tutkimusluvhakemukset ja ilmoittautumislomakkeet. Loput toimittivat tutkimusluvut seuraavalla musiikkityöpajakerralla. Tämän jälkeen avasimme nuorille päivän rakennetta ja aikatauluja.

Ohjasimme nuoria kirjoittamaan maalarinteipille oman nimensä ja kiinnittämään sen rintaansa, jotta oppisimme toistemme nimet. Tämän jälkeen vuorossa oli esittelykierros, sillä suurin osa nuorista ei tuntenut entuudestaan toisiaan. Esittelykierroksessa jokainen nuori sai kertoa itsestään esimerkiksi iän, musiikkimieltymyksensä sekä mahdolliset aikaisemmat musiikkiin liittyvät harrastukset. Esittelykierroksesta ilmeni, että osalla nuorista oli jo aikaisempaa kokemusta musiikin harrastamisesta. Vapaan esittelykierroksen jälkeen jatkoimme tutustumista vielä kuva- ja kysymyskorttien avulla. Nuoret valitsivat rohkeasti ja monipuolisesti kuvia, joiden avulla kertoivat joko sanallisesti tai sanattomasti enemmän itsestään ja mielenkiinnon kohteistaan. Satunnaisesti valikoituneiden konkreettisten kysymyskorttien avulla nuoret oppivat toisistaan lisää.

Tutustumisharjoitusten jälkeen laadimme postitilapuille ryhmäsäännöt ja musiikkityöpajatoimintaan liittyvät odotukset ja toiveet, jotka kävimme vielä yhdessä läpi. Kaikkiin harjoituksiin ja toimintoihin osallistuimme ohjaajina aktiivisesti vahvistaen näin yhteisöllisyyttä ryhmässä. Tauon aikana nuorten ja ohjaajien välillä oli vapaata keskustelua ja tutustumista. Keskusteluissa nuoret kertoivat lisää itsestään, koulustaan ja vapaa-ajastaan. Tauon jälkeen valitsimme suunnitelman mukaisesti musiikkikappaleen. Nuoret ehdottivat harjoi-

teltavaksi musiikkikappaleeksi muun muassa PMMP:n Lautturi, AC/DC:n Highway to hell ja Haloo Helsingin Vihaan kyllästynyt. Äänestyksen tuloksena ja yhteisellä päätöksellä kappaleeksi valikoitui viimeinen. Musiikkityöpajan lopuksi kiitimme nuoria aktiivisesta osallistumisesta sekä ennakkoluulottomasta asenteesta. Kerroimme myös, että seuraavaan musiikkityöpajakertaan osallistuu mahdollisesti lisää nuoria. Paikalla olleet nuoret kysyivät mahdollisuutta pyytää mukaan myös muitakin musiikkityöpajatoiminnasta kiinnostuneita nuoria. Kannustimme heitä kutsumaan mukaan kaikkia toiminnasta kiinnostuneita.

Musiikkityöpajan jälkeen kävimme perheryhmäkodilla selvittämässä tulijanuorten poisjääntiä. Keskustelimme ohjaajan kanssa asiasta, ja hän kertoi ohjaajien herättäneen nuoret musiikkityöpajapäivää varten, mutta nuoret eivät halunneet kuitenkaan lähteä. Toimme esille pettymyksemme, sillä musiikkityöpajatoiminta oli suunniteltu tulijanuorten tarpeita ja toiveita vastaavaksi ja olimme siinä oletuksessa, että nuoret olivat innokkaasti osallistumassa toimintaan. Keskustelun aikana paikalle saapui muutamia ilmoittautuneita nuoria, joilta kysyimmekin syytä poisjäämiselle. Nuoret eivät osanneet suoranaisesti vastata. Yksi nuorista kertoi valvoneensa myöhään, toinen taas kertoi syyksi hävittäneensä ilmoittautumislomakkeen ja luuli, ettei siksi voi osallistua. Keskustelun jälkeen nuoret olivat pahoillaan ja osoittivat halukkuutta osallistua seuraavalle kerralle. Kerroimme nuorille menneestä tutustumispäivästä ja siihen osallistuneista nuorista. Lisäksi sovimme tulevamme tapamaan heitä ennen seuraavaa kertaa käydäksemme läpi tutustumispäivän teemoja ja harjoituksia. Myöhemmin olimme yhteydessä sekä työelämäohjaajaan että Tuomo Mustosen. Työelämäohjaajaan kanssa käsitelimme tapahtunutta ja sovimme tiiviimmästä yhteistyöstä nuorten osallistumisen tukemiseksi välttyäksemme jatkossa vastaavanlaiselta tilanteelta. Mustoselle kerroimme ensimmäisen musiikkityöpajakerran kokonaisuudesta ja yhteisesti valitusta musiikkikappaleesta, jonka hän lupautui sovittamaan seuraavalle musiikkityöpajakerralle.

7.3.2 Toinen musiikkityöpajakerta 4.2.2017

Toista musiikkityöpajaa edeltävänä päivänä tapasimme Mustosen, jonka kanssa kokosimme tuntisuunnitelman sekä perehdyimme tarkemmin hänen sovittamaansa versioon Vihaan kyllästynyt -kappaleesta. Kävimme vielä läpi ohjausroolejamme, tarkempaa päivänrakennetta sekä muita käytännön asioi-

ta. Tulimme siihen tulokseen, että onnistuneen ryhmäytymisen kannalta olisi hyvä kerrata samoja tutustumisharjoituksia myös toisella musiikkityöpajakerralla. Minimoidaksemme riskit tulijanuorten poisjäämiselle Mustonen tarjoutui-kin hakemaan heidät musiikkityöpajalle ennen toiminnan alkua. Mielestämme ajatus oli hyvä, sillä vapaaehtoistoiminnan myötä Mustonen oli suurimmalle osalle nuorista tutumpi henkilö kuin me.

Samana päivänä tapasimme tulijanuoria perheryhmäkodilla. Tapaamisen tarkoituksena oli tutustua nuoriin paremmin sekä luoda rentoa ja turvallista ilmapiiriä meidän ohjaajien ja nuorten välille. Tapaamiseen osallistui kuudesta alustavasti ilmoittautuneesta nuoresta neljä. Nuoret kertoivat muun muassa omista taustoistaan, kiinnostuksen kohteistaan sekä tulevaisuuden suunnitelmistaan. Tapaamisen päätteeksi kertosimme nuorten ja henkilökunnan kanssa toisen musiikkityöpajakerran aikataulut ja muut käytännön asiat. Lähetimme vielä muistutusviestit kaikille musiikkityöpajatoimintaan osallistuville nuorille ja seuraavana aamuna soitimme perheryhmäkodille varmistaaksemme nuorten heräämisen ja toimintaan osallistumisen.

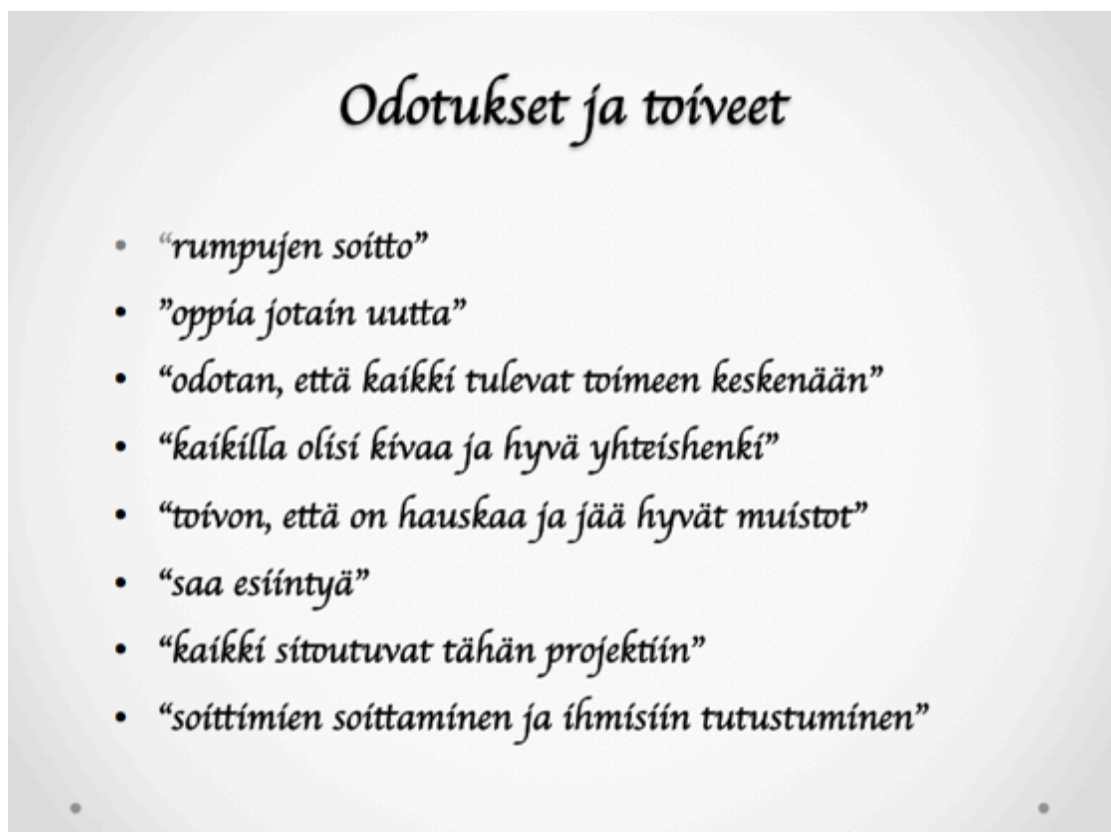
Toiseen musiikkityöpajakertaan osallistui yhteensä 11 nuorta. Heistä tulijanuoria oli neljä ja muita uusia kaksi. Kaksi edellisellä kerralla ollutta nuorta ei päässyt paikalle. Aloitimme toiminnan tekemällä samoja tutustumisharjoituksia, joissa nuoret olivat edelleen aktiivisesti ja innokkaasti mukana. Täydensimme myös ryhmäsääntöjä sekä odotuksia ja toiveita (Kuvat 3 ja 4). Kaikki musiikkityöpajatoimintaan osallistuneet hyväksyivät säännöt ja allekirjoittivat ne.

Ryhmäsääntöjen sekä odotusten ja toiveiden laatimisen jälkeen kuuntelimme vielä yhdessä Vihaan kyllästynyt -kappaletta. Kerroimme nuorille, että harjoiteltavassa kappaleessa olisi hyvä olla laulua ja muita instrumentteja. Musiikilliset roolit valikoituivat melko luontevasti ja vaivattomasti. Alustavaksi kokoonpanoksi muodostui rumpali, basisti, kaksi kitaristia, kaksi kosketinsoittajaa, perkussionisti sekä kuusi vokalistia, joista kaksi osoitti halukkuuttaan sovittaa jo valmiiksi mietityn persiankielisen rap-osuuden valitsemaamme kappaleeseen. Kun musiikilliset roolijaot olivat kaikille selvät, jakaannuimme pienryhmiin harjoittelemaan omia osuuksia. Instrumenttien soittajat jäivät musiikki- luokkaan harjoittelemaan Mustosen johdolla. Toinen meistä opinnäytetyön

tekijöistä vetäytyi neljän laulajan kanssa harjoittelemaan lyriikoita sekä melodiaa, ja toinen taas vastasi rap vokalistien ohjauksesta.

Kuva 4 Ryhmäsäännöt

Kuva 3 Odotukset ja toiveet

Pienryhmien harjoiteltua sovitun ajan omia osuuksiaan, palattiin musiikkiluokkaan kokoamaan juuri opitut musiikilliset elementit yhteen. Kokeilimme heti aluksi yhdessä musisoida kappaale läpi, ja yllätykseksemme huomasimme, kuinka nopeasti ja vaivattomasti nuoret omaksuivat omat musiikilliset roolinsa kokoonpanossa. Muutaman toiston ja ohjaajien antaman musiikillisen tuen jälkeen kappaale kuulosti harjoittelumäärään nähden kokonaiselta ja oikein luopaavalta. Asiaan mahdollisesti vaikutti entuudestaan tuttu kappaale ja joidenkin nuorten kohdalla aikaisemmat musiikilliset osaamiset. HavaitSIMME myös, että ne nuoret, joilla ei ollut aikaisempaa musiikillista taustaa, omaksuivat hyvin nopeasti oman soittimensa ja siihen liittyvät sointu- ja melodiakierrot. Ohjaajien antaman tuen ja kannustuksen myötä, yksi nuorista rohkaistui kokeilemaan sovittamaansa persiankielistä rap-osuuttaan osaksi kappaletta. Toinen rap-osuudesta kiinnostunut nuori halusi vielä mieltä omaa musiikillista rooliaan. Rap-osuus istui kappaaleeseen erittäin hyvin, ja teki kaikkiin suuren vaikutuksen. Nuoret antoivat myös välittömästi positiivista palautetta rapvokalistille ja vakuuttuivat entisestään haluavansa esittää kyseisen kappaaleen yleisölle.

Yhteismusisoinnin positiivinen vaikutus oli helposti havaittavissa jo pelkästään malttamattomuudesta pitää taukoa soittamisesta. Tauon aikana nuoret olivat entistä puheliaampia ja keskustelu kävi vilkkaana erilaisista aiheista. Lopuksi jatkoimme vielä musiikillisiä harjoituksia ja työstimme yksityiskohtaisemmin musiikkikappaletta. Ennen toisen musiikkityöpajan päättymistä nuoret toivat esille halukkuutta harjoitella kappaletta myös musiikkityöpajan ulkopuolella. Nuoret pohtivat mahdollisuutta järjestää harjoituksia esimerkiksi koulunpäivän aikana, välitunnilla tai opettajien kanssa erikseen sovittavalla ajankohdalla. Tästä syystä nuoret perustivatkin oman keskusteluryhmän WhatsApp-mobiilisovellukseen. Toiminnan päätteeksi kiitimme nuoria aktiivisesta osallistumisesta toiseen musiikkityöpajapäivään.

Myöhemmin olimme yhteydessä työelämäohjaajaan ja kerroimme onnistuneesta päivästä. Kysyimme myös mahdollisuutta tavata toimintaan osallistuneita tulijanuoria vielä ennen seuraavaa musiikkityöpajakertaa. Työelämäohjaajan mielestä se ei ollut välttämätöntä, sillä nuoret olivat jo osallistuneet toiseen musiikkityöpajakertaan. Tästä huolimatta halusimme kuitenkin aktiivisuudellamme osoittaa nuorille, että heidän osallistumisensa oli tärkeää ja toivoimme heille parhaimman mahdollisen hyödyn musiikkityöpajatoiminnasta.

7.3.3 Kolmas musiikkityöpajakerta 11.2.2017

Kolmatta musiikkityöpajaa edeltävänä päivänä kävimme tervehtimässä perheryhmäkodilla tulijanuria ja kysyimme heidän tunnelmia edellisestä musiikkityöpajakerrasta. Rap-osuudesta vastaava nuori kertoi muuttavansa seuraavana päivänä toiselle paikkakunnalle uuteen yksikköön. Huoleksemme nousi nuoren osallistumismahdollisuudet jatkossa. Keskustelimme perheryhmäkodin ohjaajien kanssa asiasta, ja he kertoivat uuden yksikön ohjaajan tulevan seuraavana päivänä perheryhmäkodille. Sovimme tulevamme seuraavan musiikkityöpajakerran päätteeksi keskustelemaan nuoren jatkosta ja käytännönasioista.

Ikävästä uutisesta huolimatta nuoret olivat hyvillä mielin ja kertoivat tulevansa myös seuraavaan musiikkityöpajaan. Nuoret kertoivat olevansa mielissään instrumenttien soittamisesta ja muiden nuorten kannustavasta asenteesta. Olimme asiasta iloisia, sillä edellisellä musiikkityöpajakerralla tulijanurot kertoivat kohdanneessa syrjintää, nimittelyä ja ennakkoluuloja. Tästä syystä heidän on ollut vaikeaa löytää uusia sosiaalisia suhteita ja ystävystyä paikallisten nuorten kanssa. Nuoret kuitenkin toivoivat mahdollisuutta tutustua ja ystävystyä muihin ikäisiinsä sekä tulla hyväksytyiksi taustoistaan ja syntyperästään huolimatta. Ohjaajina kannustimme nuoria olemaan kärsivällisiä ja periksi antamattomia, sillä uusien sosiaalisten suhteiden luominen ja ennakkoluulojen hälvettäminen voi viedä aikaa. Vetosimme myös suomalaiseen hieman sisään päin kääntyneeseen ja "hitaasti lämpenevään" kulttuuriin. Tapaamisen päätteeksi kertosimme seuraavan päivän aikataulut ja kyytiasiat.

Kolmanteen musiikkityöpajakertaan osallistui 10 nuorta. Kaksi nuorta ei päässyt paikalle, ja yllätykseksemme myös yksi tulijanuri, kenelle ei ollut edellisellä kerralla vielä muodostunut musiikillista roolia jättäytyi kokonaan pois. Aloitimme musiikkityöpajakerran kyselemällä nuorten kuulumisia ja tunnelmia. Nuoret kertoivat olleensa aktiivisesti WhatsApp- keskusteluryhmän kautta yhteydessä toisiinsa ja harjoitelleensa yhdessä musiikkikappaletta sovitusti kouluajalla. Ohjaajina olimme asiasta todella ilahtuneita ja kannustimme heitä myönteisen palautteen avulla jatkamaan tiivistä yhteydenpitoa.

Ennen musiikillista harjoitteluosuutta toteutimme suunnitellusti leikkimielisin toiminnallisen läpsy-kilpailun, jossa toimintaan osallistuminen ei vaatinut suomenkielentaitoa. Läpsyn tarkoituksena oli vahvistaa ryhmähenkeä ja rentoa ilmapiiriä. Läpsyssä kisaajat menevät tiiviiseen piiriin lattialle ja asettavat kädensä lomittain. Kisan aloittaja ilmoittaa suunnan ja läpsäisee toisella kädellä lattiaan. Sen kenen käsi on läpsähtäneestä kädestä seuraava, läpsäisee kyseistä kättä ja näin jatketaan piirissä eteenpäin. Suuntaa voidaan vaihtaa kaksoisläpsäytyksellä. Jos läpsäyttää väärällä kädellä tai ei reagoi riittävän nopeasti, menettää tuon ylinopean/hitaan kätensä. Molemmat kädet menetettyään joutuu kisasta pois ja piiri paikataan. Kisan voittajat ovat viimeiset kaksi kilpailijaa. HavaitSIMME, että läpsyn aikana nuorilla oli hauskaa ja leikkimielisyydestä huolimatta kaikki nuoret kisasivat tosissaan ja keskittyneesti. Läpsykilpailun jälkeen viritimme soittimet ja aloitimme musiikilliset harjoitukset. Harjoittelun aikana huomasimme nuorten osaavan Vihaan kyllästynyt -kappaleen jo melko hyvin. Mustonen ehdottikin, että voisimme ottaa vielä toisen harjoiteltavan musiikkikappaleen. Nuoret ehdottivatkin kappaleeksi Dingon Levotonta Tuhkimoa, sillä kappaletta oli hieman harjoiteltu jo koulun musiikkitunneilla. Musiikkiluokassa oli valmiiksi tulostettuja nuotteja, joten kappaletta oli helppo lähteä harjoittelemaan. Osa nuorista jatkoi saman soittimen parissa ja osa taas vaihtoi soittimia. Harjoittelimme hetken uutta kappaletta. Tauon aikana keskustelimme tulevasta esityksestä ja sen mahdollisesta ajankohdasta. Nuoret olivat edelleen vakuuttuneita halukkuudesta esiintyä ja toivoivat esityksen olevan ennen tulevaa talvilomaa. Ilmoitimme nuorille sopivamme asiasta rehtorin kanssa.

Tauon jälkeen palasimme nuorten tahdosta harjoittelemaan Vihaan kyllästynyt -kappaletta, sillä vain kyseinen kappale esitettäisiin yleisölle. Harjoittelu sujui mallikkaasti ja nuoret ilmaisivat itseään rohkeammin kuin harjoitusten alussa. Musiikkityöpajan päätteeksi nuoret halusivat lisätä kaikki ohjaajat heidän WhatsApp-keskusteluryhmään, johon liityimme mielellämme mukaan. Lopuksi kiitimme nuoria osallistumisesta ja muistutimme heitä viimeisestä musiikkityöpajasta, joka olisikin muista kerroista poiketen jo heti seuraavana päivänä.

Musiikkityöpajan jälkeen tapasimme perheryhmäkodilla muuttavan nuoren uuden yksikön ohjaajan. Kerroimme ohjaajalle musiikkityöpajan sisällöstä, tavoitteista sekä tulevasta esityksestä ja nuoren korvaamattomasta roolista

olla osana toimintaa. Ohjaaja oli ymmärtäväinen ja kertoikin haluavansa tukea nuoren osallistumista musiikkityöpajatoimintaan jatkossa. Sovimme hakevamme nuoren seuraavana päivänä musiikkityöpajaan ja ohjaajat järjestäisivät nuorelle kyydin takaisin yksikköön.

7.3.4 Viimeinen musiikkityöpajakerta 12.2.2017

Viimeiseen musiikkityöpajakertaan osallistui 10 nuorta. Kaksi edellisellä kerralla pois ollutta nuorta ei päässyt osallistumaan myöskään viimeiselle kerralle. He olivat kuitenkin aktiivisesti osallistuneet musiikkityöpajatoiminnan ulkopuolisiin harjoituksiin kouluajalla ja ilmoittivat halustaan osallistua esitykseen. Yksi viimeiselle kerralle osallistuneista nuorista oli halunnut muistaa meitä ohjaajia omatekemillään mustikkamuffinseilla.

Ennen musiikkiharjoituksia otimme pienen leikkimielisen toiminnallisen osuuden. Toiminnallinen osuus oli nimeltään rikkinäinen faksi, jossa olisi mukana myös fyysistä kosketusta. Fyysisestä kosketuksesta huolimatta jokainen nuori halusi osallistua toimintaan. Jaoimme nuoret satunnaisesti kahteen joukkueeseen ja ohjasimme heidät istumaan kahteen vierekkäiseen jonoon. Kyseisessä toiminnassa näytimme jonon perimmäiselle valmiiksi tulostetun yksinkertaisen kuvan, joka oli tarkoitus piirtää sormella edessä istuvan selkään. Piirtäminen jatkui jonon ensimmäiseen nuoreen asti, jonka jälkeen tämä piirsi kuvan paperille ja lopuksi vertailimme leikkimielisesti joukkueiden aikaansaannoksia. Toiminnallinen harjoitus oli nuorten mielestä todella hauska ja saikin aikaa jopa hieman hysteeristä naurua ja riemua. Toiminnallisen osuuden jälkeen halusimme ikuistaa musiikkityöpajatoiminnan yhteisöllisen tunnelman valokuvien muotoon (kuva 5 ; kuva 6).

Kuva 5 Doost dari kokoonpano

Kuva 5 laitettiin WhatsApp-keskusteluryhmän profiilikuvaksi. Viimeinen musiikkityöpajakerta sujui rennoissa ja iloisissa tunnelmissa esitettävää musiikkikappaletta työstettäessä. Mietimme yhdessä sopivaa nimeä nuorten musiikkityöpajassa muodostuneelle kokoonpanolle ja nimeksi valikoitui Doost dari, joka on persiaa ja tarkoittaa suomeksi tykkäätkö. Musiikkikappaleeseen sovitettu rap-osuus alkaa kyseisillä sanoilla, ja meidän kaikkien mielestä se oli oikein sopiva ja tarttuva nimi kokoonpanolle.

Kuva 6 Tekemisen meininki

Musiikkityöpajan päätteeksi nuoret täyttivät kyselylomakkeen (liite 4) ja haastattelimme heitä musiikkityöpajan kokonaisuudesta. Lopuksi kiitimme kaikkia nuoria osallistumisesta ja kerroimme, kuinka rohkeita, fiksuja ja ennakkoluuttomia he ovat ja miten suuri ilo ja kunnia meillä ohjaajilla oli päästä työskentelemään heidän kanssaan.

7.4 Esitysvaihe

Aloitimme esitysvaiheen valmistelut sopimalla tapaamisen koulun rehtorin kanssa. Pyysimme tapaamiseen mukaan musiikkityöpajan nuoria, sillä halusimme heidän olevan mukana jo esitysvaiheen suunnittelussa. Tapaamisen yhteydessä nuoret kertoivat rehtorille musiikkityöpajan tuomista positiivisista kokemuksista ja halustaan päästä esiintymään koulun oppilaille. Esityksen ajankohdaksi sovimme nuorten toiveiden mukaisesti talvilomaa edeltävän perjantaaamun. Lisäksi sovimme koulun musiikinopettajan kanssa käytännönjärjestelyistä liittyen soittimien ja äänentoistolaitteiden kuljetuksesta koulun liikuntasaliin. Tiedotimme esityksen ajankohdan perheryhmäkodin lisäksi muillekin yhteistyötahoille, ja toivotimme kaikki tervetulleiksi esitykseen. Kutsuimme myös paikallisen sanomalehden toimittajan katsomaan esitystä ja mahdollisesti tekemään haastattelun.

Musiikkityöpajaprosessin ajan olimme useaan otteeseen miettineet, kuinka voisimme kiittää ja palkita mukaan lähteneitä nuoria. Saimme idean ottaa yhteyttä Haloo Helsingin manageriin. Lähetimme hänelle sähköpostia, jossa kerroimme opinnäytetyöstä ja sen tavoitteista tukea nuorten osallisuutta ja voimaantumista sekä nuorten sosiaalisia suhteita. Kerroimme myös Vihaan kylälästynyt -kappaleen olevan nuorten mielestä merkityksellinen sen ajankohtaisen ja tärkeän sanoman vuoksi. Kysyimme managerilta mahdollisuutta muistaa nuoria esimerkiksi bändin jäsenten videotervehdyksellä tai nimikirjoituksilla. Manageri vastasi viestiimme ja tarjoutui lähettämään bändin jäsenten nimikirjoituksella varustetut kortit (kuva 7). Uskoimme, että kyseinen ele merkitsisi nuorille paljon. Nimikirjoituskorttien lisäksi halusimme antaa nuorille musiikkityöpajaan osallistumisesta diplomit, jotka teimme, tulostimme ja allekirjoitimme (liite 5).

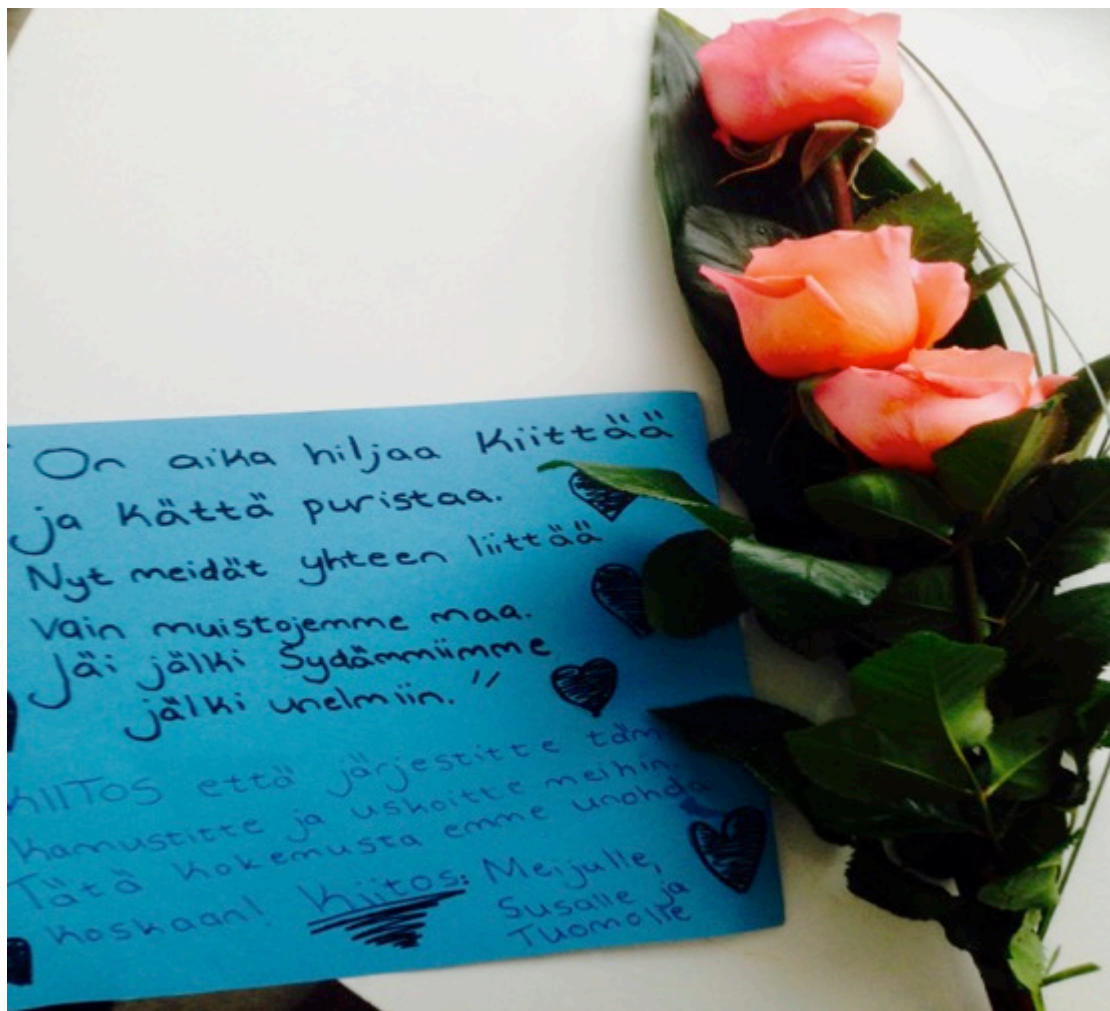
Kuva 7 Nimikirjoituskortit

Nimikirjoituskortit ja diplomit oli tarkoitus luovuttaa yllätyksenä esityksen jälkeen. Valmistelimme esityspäivää varten myös erillisen juonnon, joka sisälsi kuvauksen onnistuneesta musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuudesta ja kiitokset.

Esityspäivän aamuna lähetimme nuorille WhatsApp-keskusteluryhmään kannustavia tsemppiviestejä, ja kyselimme heidän tunnelmiaan esityksestä. Nuoria jännitti, mutta päällimmäisenä huokui innokkuus päästä esiintymään yleisölle. Koululla teimme yhdessä soundcheckin, ja varmistimme kaiken olevan valmista esitystä varten. Koululle oli saapunut myös paikallislehden toimittaja,

jonka kanssa sovimme haastattelusta esityksen jälkeen. Ennen esitystä nuoret antoivat meille kiitoskortin (kuva 8), jossa luki seuraava teksti:

On aika hiljaa kiittää ja kättä puristaa. Nyt meidät yhteen liittää vain muistojemme maa. Jäi jälki sydämiimme jälki unelmiin. KIITOS että järjestitte tämän! Kannustitte ja uskoitte meihin. Tätä kokemusta emme unohda koskaan!

Kuva 8 Kiitoskortti ja kukat

Esitystä oli koulun oppilaiden ja henkilökunnan lisäksi tullut katsomaan työelämäohjaaja, kaksi perheryhmäkodin ohjaajaa ja seurakunnan diakoni. Toivotimme kaikki tervetulleeksi ja aikaisemmin suunnitelmamme juonnon sekä aplodien saattamana kutsuimme Doost dari -kokoonpanon lavalle. Nuoret esiintyivät hyvällä energialla ja kappaleen loppua kohden lyriikoiden tulkinta ja esiintymisen ilo voimistui. Rap-osuuden jälkeen yleisö taputti ja osoitti äänekkyydellään suosiota kokoonpanolle. Kappaleen lopuksi nuoret yllättivät koko yleisön soittamalla muutaman tahdin Deep Purplen kappaleesta Smoke on the water. Esityksen loputtua yleisö antoi raikuvat aplodit hienosta esityksestä.

Esityksen jälkeen jatkoimme juontoa ja pyysimme nuoria vielä jäämään lavalle. Kiitimme nuoria ja kerroimme yhteydenotosta Haloo Helsinkiin. Nuoret olivat yllättyneitä ja osa jopa herkistyi kyyneliin asti. Halausten kera jaoimme nuorille nimikirjoituskortit, diplomit sekä ostamamme ruusut. Lisäksi myös seurakunnan diakoni halusi muistaa nuoria ja meitä ruusuilla. Mustosen panostus ja tuki oli meille korvaamaton, joten halusimme juonnossa muistaa myös häntä. Juonnon loppuvaiheessa kiitimme yleisesti vielä kaikkia yhteistyötahojamme ja paikalle saapunutta yleisöä. Päätimme juonnon sanoihin "rauha nyt, tää maailma on vihaan kyllästynyt!". Juonnon jälkeen saimme kukkia ja kiitoskortit, jotka olivat nuorilta ja ystäväperheeltä. Kortissa luki:

Kiitos! Nyt ei sanat riitä!

Nuoret jakoivat tunnelmiaan esityksen jälkeen WhatsApp-ryhmässä. Kuvassa 9 ja 10 on nähtävillä nuorten WhatsApp-keskusteluryhmässä käytyjä keskusteluja ja tunnelmia esityksen jälkeen.

Kuva 9 Nuorten tunnelmia esityksen jälkeen 1

Kuva 10 Nuorten tunnelmia esityksen jälkeen 2

Esityksen jälkeen annoimme haastattelun paikallisen lehden toimittajalle. Haastattelussa kerroimme musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuudesta ja sen tavoitteista, jotka mielestämme saavutimme. Toimme haastattelussa esille, että opinnäytetyössämme toteutetun yhteisöllisen, taidelähtöisen ryhmätöiminnan avulla voidaan muun muassa ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymisen riskiä sekä lisätä osallisuuden ja voimaantumisen kokemuksia. Kerroimme myös musiikkityöpajatoiminnan olevan hyvä lähestymistapa tukea nuorten uusien sosiaalisten verkostojen syntymistä. Meidän jälkeen toimittaja haastatteli vielä kahta musiikkityöpajassa mukana ollutta nuorta. Toimittajan haastattelemat nuoret kertoivat musiikkityöpajan olleen mukavaa ja toiminnan myötä he kokivat saaneensa uusia kaverisuhteita. Haastattelun jälkeen hyvästelimme nuoret, kannustimme heitä jatkamaan musiikkitoimintaa yhdessä eteenpäin ja toivoimme kuulevamme heistä vielä jatkossa. Kuvassa 9 ja 10 on nähtävillä nuorten.

8 TULOKSET

Tässä luvussa esittelemme toiminnallisen opinnäytetyön tuloksia kenttäpäiväkirjan, kyselylomakkeen ja avoimella haastattelulla kerättyjen aineistojen pohjalta.

8.1 Osallistuvan havainnoinnin ja kenttäpäiväkirjan tulokset

Ensimmäinen musiikkityöpajakerta

Tutkimuspäiväkirjaan merkitsemiemme havaintojen perusteella tutustumispäivän tunnelma oli aluksi hieman jännittynyt ja varautunut. Ohjaajien selkeät ohjeistukset ja heittäytyvä asenne, nuorille annetut kysymysmahdollisuudet ja toiminnalliset tutustumisharjoitukset rentouttivat tunnelmaa melko nopeasti. Ilmapiiirin kevennyttyä mukaan tuli huumoria ja naurua. Osa nuorista olivat puheliaampia ja rohkeampia kun taas osa oli hieman hiljaisempia ja pidättyväisempiä. Ohjaajina pyrimme ottamaan kaikki nuoret yksilöllisesti huomioon. Esimerkiksi tutustumisharjoitusten aikana huomioimme lisäkysymyksillä erityisesti niitä nuoria, jotka olivat pidättäytyväisempiä ja hiljaisempia kunnioittamalla kuitenkin heidän tahtoa olla vastaamatta kysymyksiin. Havaintojemme mukaan nuoret osallistuivat kaikkiin harjoituksiin ennakkoluulottomasti, aktiivisesti, melko avoimesti ja innostuneesti. Edellä mainittujen havaintojen pohjalta päättelimme nuorten olevan motivoituneita olemaan läsnä musiikkityöpajatoiminnassa. Päätelmiä nuorten motivaatiosta vahvisti myös heidän halukkuutensa päästä soittamaan ja laulamaan jo heti ensimmäisellä musiikkityöpajakerralla. Lisäksi nuoret keskustelivat innostuneesti ajatuksesta päästä esittämään mahdollista musiikkituotosta yleisölle. Havainnoimme myös nuorten välisen keskinäisen vuorovaikutuksen olevan uudesta tilanteesta, tuntemattomista sekä eri-ikäisistä ihmisistä huolimatta toisia huomioonottavaa ja kunnioittavaa.

"Nuoret keskustelivat koulunkäynnistä, kyselivät toistensa mielipiteitä eri opettajista ja puhuivat hyvistä hengailupaikoista koulun sisällä. Huom! Kukaan nuorista ei dissanut tai kyseenalaistanut muiden musiikkimakua vaikka ne olivatkin todella erilaisia --> positiivinen yllätys! :) ". [Kenttäpäiväkirja 28.1.2017]

Kenttäpäiväkirja merkinnöissä nousi vahvasti esille positiiviset tuntemukset ensimmäiselle musiikkityöpajakerralle osallistuneista nuorista. Olimme hyvin yllättyneitä, miten reippaita, avuliaita ja erityisen kohteliaita nuoret olivat sekä meitä ohjaajia että muita nuoria kohtaan. Kenttäpäiväkirjamerkinnöissä iloitsimme muun muassa osallistujamäärää sekä mahdollisia lisäosallistujia, sillä olimme ennakoilmoittautumisista huolimatta epävarmoja todellisesta osallistujamäärästä. Samanaikaisesti olimme myös hyvin pettyneitä tulijanuorten poisjäämisestä, sillä emme osanneet aavistaa, että he eivät saapuisi ensimmäiseen musiikkityöpajapäivään.

Kokonaisuudessaan olimme onnistuneesti rakentaneet sekä tutustumispäivän tuntisuunnitelman että toiminnan. Pysyimme hyvin aikatauluissa ja valmiiksi suunnittelemamme roolit ohjauksen suhteen toimivat moitteettomasti.

Tulevaisuudessa olisi hyvä huomioida tuntisuunnitelmien rakentaessa nuorten mahdollinen halukkuus päästä musiikin pariin jo heti ensimmäisellä työpajakerralla. Pohdimme myös kehittämistarvetta entistä aktiivisempaan yhteydenpitoon perheryhmäkodin kanssa välttyäksemme jatkossa tulijanuorten poisjäämiseltä. Suunnittelimme jatkotoimenpiteeksi käyvämmä konkreettisesti perheryhmäkodilla musiikkityöpajatoimintaa edeltävinä päivänä. Lisäksi nuorten mahdollista jännittämistä huomioiden ohjaajat hakivat nuoret ennen musiikkityöpajan alkua. Edellä mainitulla toiminnalla madaltaisimme entisestään nuorten kynnystä osallistua rohkeasti mukaan.

Toinen musiikkityöpajapäivä

"Luojan kiitos tulijanuoret saapuivat musiikkityöpajalle. JEEE!!!". [Kenttäpäiväkirja 4.2.2017]

Koska tulijanuoret olivat jääneet ensimmäisellä kerralla pois, jännitimme nyt, saapuisivatko he toisella kerralla paikalle. Iloksemme jännitimme turhaan, sillä musiikkityöpajapäivään osallistui neljä tulijanuorta. Tulkitsimme ensimmäisen musiikkityöpajakerran olleen onnistunut, sillä mukaan osallistui vielä kaksi uutta paikallisnuorta. Havaintojen perusteella uusien nuorten mukaan liittyminen sujui luontevasti, eikä aiheuttanut erityistä hämminkiä ryhmässä. Uusiksi otamiimme tutustumisharjoituksiin kaikki nuoret osallistuivat aktiivisesti. Ryhmäsääntöjä sekä toiveita ja odotuksia täydennettäessä yksi nuorista kirjoitti

säännöksi ”*kaikki ollaan ihmisiä, ei rasismia*”. Havaintojemme mukaan edellä mainitun säännön ääneen sanominen herätti ryhmässä pientä hiljentymistä ja vakavoitumista. Tunnelmasta tulkitsimme nuorten pysähtyneen hetkeksi pohtimaan kyseistä sääntöä. Pienryhmiin jakautumisen jälkeen ryhmässä, jossa oli vain paikallisnuoria, keskusteltiin tulijan nuorten taustoista. Nuoret kertoivat, etteivät osaa kuvitella, miltä tulijan nuorista tuntuu, kun heidän vanhempansa ja perheensä eivät ole lähellä tai edes samassa maassa. Yksi nuorista nosti myös esille, kuinka harmissaan hän on siitä, että tulijanuoret ovat joutuneet kokemaan koulussa rasistisia vihapuheita ja syrjintää. Nuoret kuitenkin kertoivat olevansa iloisia musiikkityöpajatoimintaan osallistuvista eritaustaisia nuorista. Palattuamme kokoamaan pienryhmissä harjoittelemamme musiikilliset osuudet yhteen, havaitsimme nuorten toimivan hyvin yhteistyössä keskenään.

Kenttäpäiväkirjamerkinnöistä nousi erityisesti esille persiankielisen rap-osuuden positiiviset vaikutukset ryhmän ilmapiiriin ja nuorten keskinäiseen vuorovaikutukseen. Kenttäpäiväkirja merkinnöissämme korostui se, kuinka nuoret olivat todella vaikuttuneita rap-osuudesta ja sen myötä entisestään vakuuttuneempia halustaan päästä esiintymään yleisölle. Tästä tulkitsimme, että nuorille oli syntynyt yhteinen päämäärä, johon kaikki olivat valmiita panostamaan. Rap-osuuden myötä nuoret antoivat myös ensimmäistä kertaa toisilleen positiivista suullista palautetta kasvotusten, joka toi ryhmään kannustavaa ilmapiiriä. Olimme myös erityisen iloisia nuorten oma-aloitteisuudesta perustaa WhatsApp-keskusteluryhmä ja halusta harjoilla yhdessä musiikkikappalletta musiikkityöpajatoiminnan ulkopuolella. Mielestämme edellä mainitut toiminnat tukevat nuorten ryhmäytymistä sekä edistävät yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kokonaisuudessaan olimme hyvin tyytyväisiä toisen musiikkityöpajakerran kulkuun ja koimme tutustumisharjoitusten kertaamisen olleen hyvä ratkaisu ryhmäytymisprosessin kannalta. Ohjaajien valmiiksi suunnittelemat vastuualueet ja aikataulut toteutuivat ongelmitta. Kehittämistarpeena jäimme pohtimaan tulkin tarvetta joidenkin tulijan nuorten kohdalla, sillä puutteellinen suomen kielen taito saattoi vaikuttaa kyseisten nuorten osallistumiseen täysipainoisesti. Onneksemme yksi mukana olleista nuorista puhui ja ymmärsi suomea melko hyvin, joten hän mielellään toimi tarvittaessa tulkkina.

Kolmas musiikkityöpajakerta

Kolmannen musiikkityöpajan alussa havaitsimme nuorista hyväntuulisuuden ja innostuneen olemuksen. Nuorten kerrottua yhteisistä musiikkiharjoituksista ja aktiivisesta yhteydenpidosta olimme ohjaajina yllättyneitä ja samanaikaisesti todella tyytyväisiä. Vaikka havaitsimme jo aiemmista musiikkityöpajakerroista nuorten tulevan hyvin keskenään toimeen, emme osanneet odottaa näinkin nopeaa itsenäistä yhteydenpitoa ilman ohjaajien osallistumista. Havaitsimme yhteydenpidon välittömät positiiviset vaikutukset ja tulkitsimme, että ryhmässä on syntynyt sen myötä niin sanottu me-henki, ja ryhmä oli päässyt yhteistoiminnan vaiheeseen (vrt. Kauppila 2005, 98).

Toiminnallisen läpsykilpailun aikana kiinnitimme erityisesti huomiota nuorten luontevaan tapaan olla toistensa lähellä ja jälleen ennakkoluulottomaan heittäytymiseen. Tuntisuunnitelmia tehdessämme käytimme aikaa etsiessä yläkouluikäisille soveltuvia toiminnallisia harjoituksia, joita pystyisi toteuttamaan kielimuurista huolimatta, ja joihin nuoret lähtisivät helposti mukaan. Koimme läpsykilpailun olleen hyvä valinta toiminnalliseksi harjoitukseksi, sillä kaikki nuoret osallistuivat aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti. Havaintomme mukaan nuorilla oli myös hauskaa.

Kenttäpäiväkirja merkinnöissä nousi oleellisena huomiona esille nuorten lisääntynyt vuorovaikutus. Havaitsimme musiikkityöpajan aikana nuorten kannustavan ja ottavan enemmän kontaktia toisiinsa. Esimerkiksi yksi nuori, jolla oli oman bänditoiminnan myötä kokemusta rumpujensoitosta, kannusti ääneen toista nuorta, jolla oli kokemattomuuden takia hankaluuksia rumpuosoiden rytmin ja tekniikan hallinnassa. Havaitsimme myös, miten sovitettu persian kielinen rap-osuus vaikutti muiden vokalistien itsevarmuuteen eläytyä ja laulaa tunteella.

"Vitsi miten hienosti rap-osuus istuu kappaleeseen. Kaikki nuoret näytti tykkävän tosi paljon sovituksesta. Aika hassu sattuma, että aina rap-osuuden jälkeen muut laulajat lauloivat kovempaa mikkiin." [Kenttäpäiväkirja 11.2.2017]

Koska kokonaisuudessa kolmas musiikkityöpajakerta oli rakenteellisesti onnistunut, emme kokeneet erityisiä kehittämistarpeita kyseisestä kerrasta. Jäimme

kuitenkin pohtimaan yhden tulijanuoren poisjäämisen syitä. Pohdimme syiksi muun muassa nuoren oman musiikillisen roolin löytämättömyyttä, nuoren heikkoa suomen kielen taitoa tai yleisesti kiinnostuksen puutetta musiikkityöpajatoimintaa kohtaan. Ohjaajina olisimme voineet esimerkiksi huomioida kyseistä nuorta yksilöllisemmin tai kannustaa häntä enemmän kokeilemaan eri soittimia ja sitä kautta mahdollisesti löytämään oman musiikillisen roolinsa.

Viimeinen musiikkityöpajakerta

Havaitsimme viimeisen musiikkityöpajan toiminnallisen harjoituksen olleen menestyksekkäs, sillä nuoret olivat toiminnan aikana todella iloisia ja nauravaisia. Suunniteltaessa kyseistä toimintaa pohdimme pitkään toiminnassa tulevaa fyysistä kosketusta ja sen mahdollisesti aiheuttamaa epämukavuutta. Toiminnallisessa osuudessa havaitsimme nuorten piirtävän toistensa selkiin innokkaasti ja luonnollisesti osana toimintaa, emmekä huomanneet epämukavuuden tunteita. Yleisesti havaitsimme viimeisen musiikkityöpajakerran ilmapiirin olleen lämminhenkinen ja yhteisöllinen. Doost dari nimen antamisen myötä nuoret puhuivat itsestään bändinä. Nuoret kertoivat odottavansa innokkaasti tulevaa esiintymistä, mutta samalla he toivat esille haikeuden musiikkityöpajatoiminnan päättymisestä.

Kenttäpäiväkirja merkinnöissä nousi vahvasti esille havaintomme WhatsApp-keskusteluryhmän vaikutuksista nuorten ryhmähenkeen. Päästyämme osaksi keskusteluryhmää huomasimme nuorten olevan aktiivisesti yhteydessä toisiinsa. Viesteissä sovittiin ylimääräisistä harjoituksista, keskusteltiin arkipäivään liittyvistä asioista ja nostatettiin ryhmähenkeä kannustavalla ja humoristisella tyylillä. Nuoret suunnittelivat Doost darin mahdollisia muita esiintymisiä, joka mielestämme oli todella merkittävää. Ryhmä oli edennyt kypsän toiminnan vaiheeseen (vrt. Kauppila 2005, 98-99).

Viimeisen musiikkityöpajakerran tavoitteena oli musiikkikappaleen työstäminen esityskuntoon sekä kyselylomakkeen ja avoimen haastattelun toteuttaminen. Viimeinen musiikkityöpajakerta oli kokonaisuudessa tunteikas sekä nuorille että ohjaajille. Koska koko musiikkityöpajatoiminnan ajan osallistuimme ohjaajina aktiivisesti toimintaan, nuorten kanssa työskentely herätti meissä

luonnollisesti erilaisia tunteita. Pohdimme kriittiseen havainnointiin mahdollisesti vaikuttaneen inhimillisessä toiminnassa syntyneet ajatukset ja tunteet.

Esityspäivä

Esityspäivän aamuna havaitsimme WhatsApp-keskusteluryhmään tulleista viesteistä nuorten olleen jännittyneitä, innostuneita ja odottavaisia. Jännityksestä huolimatta erityisesti viesteistä nousi esille kannustava ja toisiaan tukeva asenne *"Hyvin se menee kaikilla"*, *"Tunteella ku vetää ni hyvi menee ja jos mokaa ni eihä se mitää haittaa, ei kukaa aina voi täydellisesti vetää :) itekki monesti oon epäonnistunu mut sen ei saa antaa vaivaa."* [Nuorten kommentteja WhatsApp-keskusteluryhmästä 24.2.2017].

Kouluun saavuttua nuoret olivat iloisella ja puheliaalla tuulella. Ilmapiirissä oli havaittavissa yhteisöllistä tunnelmaa. Nuoret halusivat toisiaan, nostattivat yhteishenkeä Doost dari –kannustushuudolla ja puhuivat itsestään me-muodossa ennen esitystä.

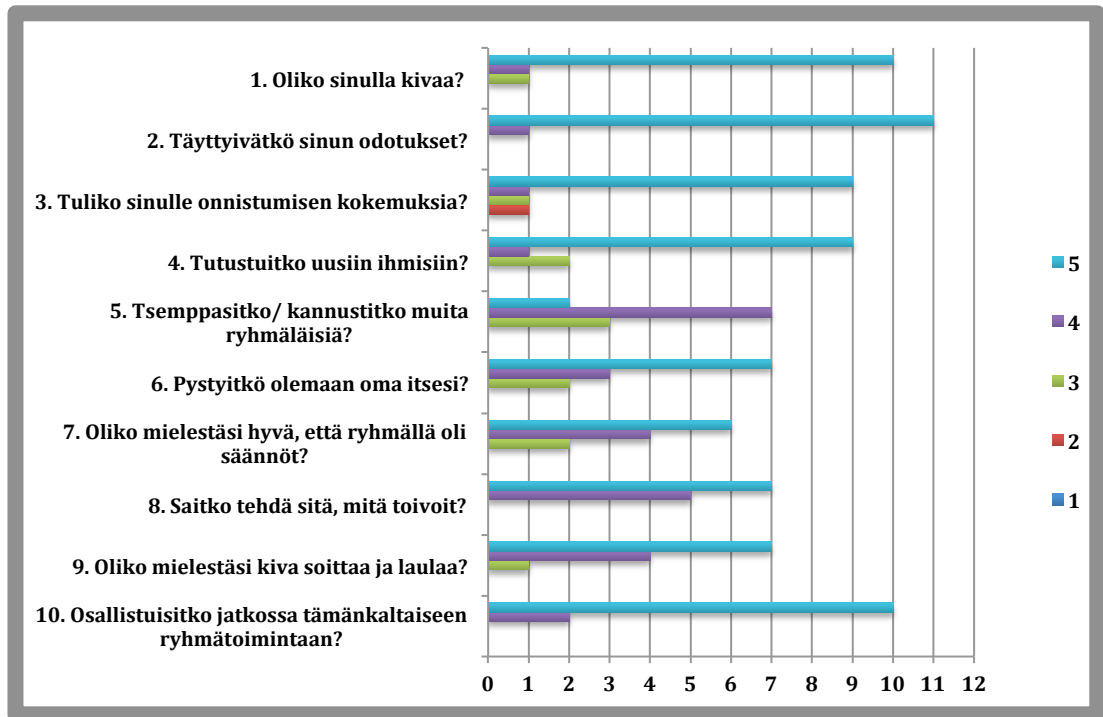
Esityksen aikana istuimme eturivissä osoittaen kannustusta ja tukea nuorille. Esityksen alussa havaitsimme nuorten kasvoista ja kehonkielestä hermostuneisuutta, mutta samanaikaisesti innokkuutta olla esittämässä huolellisesti harjoiteltua kappaletta yleisölle. Kappaleen alkaessa laulu oli hiljaisempaa ja pidättyväisempää ja soittajat näyttivät erityisen keskittyneiltä nuotteihinsa. Kappaleen edetessä havaitsimme nuorten rentoutuvan, ottavan enemmän katsekontaktia yleisöön ja nauttivan esiintymisestä. Rap-osuuden aikana muut laulajat sekä yleisö alkoivat liikkumaan enemmän musiikin tahtiin. Yleisön osoittaessa rap-osuudesta suosioita hurraamalla ja taputtamalla nuorten kasvoille nousi hymy ja havaitsimme heidän olemuksen muuttuvan entistä itsevarmemmaksi. Viimeisen kertosäkeistön aikana laulajien volyyymi nousi, kappaleen lyriikoiden painotukset vahvistuivat ja nuorista huokui esiintymisen ilo. Kokonaisuudessa esitys oli erittäin onnistunut ja nuoret vaikuttivat olevan todella tyytyväisiä omaan suoritukseen. Kiitosten ja nimikirjoituskorttien paljastamisen myötä nuoret halusivat ja kiittivät meitä ja osa herkistyi kyyneliin asti. Kokonaisuudessa esityspäivä sisälsi monenlaisia tunteita sekä nuorilla että ohjaajilla. Tulkitsimme esityksen olleen nuorille itsetuntoa nostattava, voimaannuttava ja osallisuutta tukeva kokemus.

" Ei vitsi nuorten ilmeitä, kun paljastimme nimmarikortit. Yksi nuorista sanoi aina toivoneensa Haloon nimmareita ja nyt sellaisen omistaa. Kaikki nuoret hehkuivat, kuin Naantalin auringot. Onneks saatiin nimmarikortit, sillä ne olivat iso kirsikka kakun päällä" [Kenttäpäiväkirja 24.2.2017]

8.2 Kyselylomakkeen tulokset

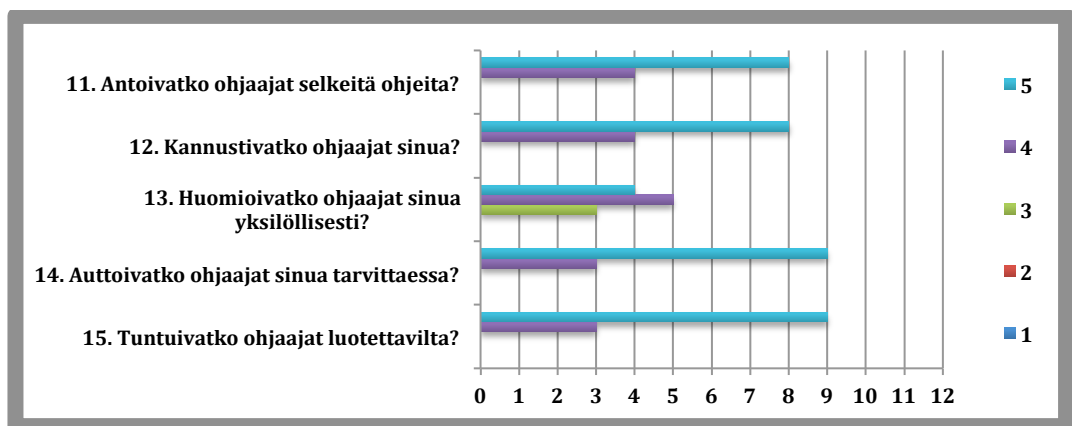
Kuvassa 11 on nähtävillä nuorten tuntemukset ja kokemukset toiminnasta. Tulosten mukaan 11 nuorella oli ollut kivaa tai melkein kivaa musiikkiprosessissa, yksi ei osannut vastata tähän kysymykseen. Nuorten odotukset täyttyivät tulosten mukaan, ja kymmenen kertoi jatkossa osallistuvansa samankaltaiseen ryhmätoimintaan. Nuorista kymmenen osoitti tutustuneensa uusiin ihmisiin vähintäänkin melkein. Toisia kertoi kannustaneensa yhdeksän nuorta. Nuorista seitsemän ilmaisi pystyneensä olemaan ryhmässä täysin oma itsensä, ja kolme nuorta melkein. Toiminta oli täysin toiveiden mukaista seitsemän nuoren mielestä ja viiden nuoren mielestä melkein. Musisoinnista piti täysin seitsemän ja melkein samaa mieltä oli neljä nuorta.

Seitsemään kysymykseen yhdestä kolmeen vastaajaa vastasi vaihtoehdon "en osaa sanoa". Tästä voisi tulkita, että nuoret joko eivät välttämättä ymmärtäneet kysymystä tai eivät osanneet ottaa kysymyksiin kantaa. Kysymykseen onnistumisen kokemuksista yksi vastasi olevansa osittain eri mieltä. Vastauksesta voisi päätellä esimerkiksi, että nuorella oli osittain onnistumisen kokemuksia, mutta ei jatkuvasti. Kokonaisuudessa vastaukset viittasivat kuitenkin, että suurimalla osalla osallistujilla oli onnistumisen kokemuksia.

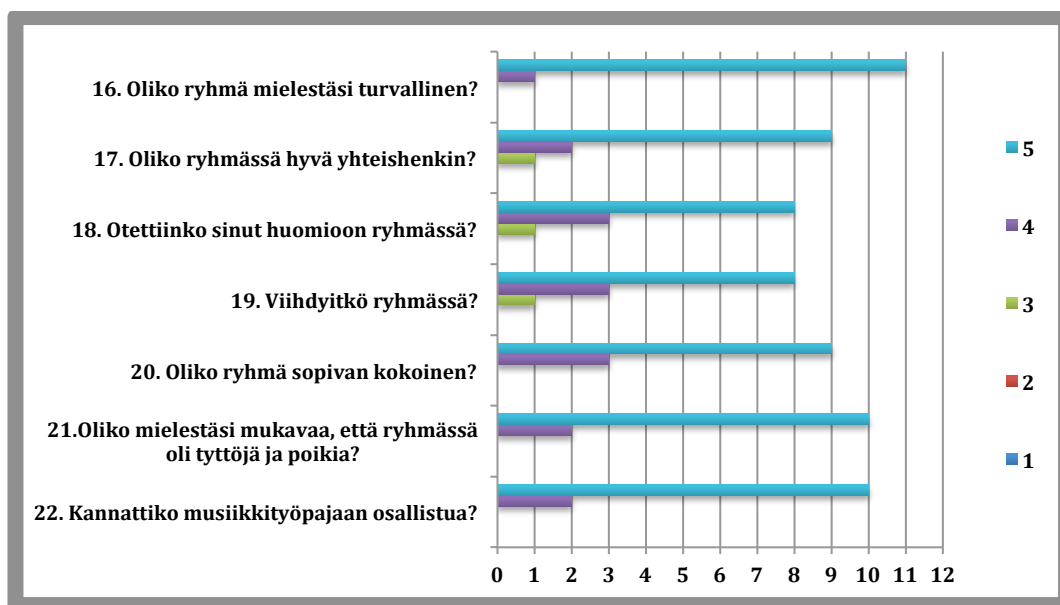
Kuva 11 Omat tuntemukset ja kokemukset toiminnasta

Kuvassa 12 on nähtävillä nuorten näkemykset ohjauksesta ja ohjaajien kanssa työskentelystä. Tulokset viittaavat ohjauksen ja ohjaajien kanssa työskentelyn olleen onnistunutta, sillä viidestä kysymyksestä neljää vastattiin melkein/täysin samaa mieltä. Kahdeksan nuoren mielestä ohjaajat olivat antaneet selkeitä ohjeita ja kannustaneet henkilökohtaisesti ja kolmen nuoren mielestä melkein. Kysymyksen 13. tulokset antavat ymmärtää, että ohjaajat eivät kyenneet täysin huomioimaan yksilöllisesti osallistujia. Yhdeksän nuorta koki saaneensa apua ohjaajilta ja kolme vastasi kysymykseen melkein samaa mieltä. Ohjaajan luotettavuuteen yhdeksän vastasi täysin samaa mieltä ja kolme melkein samaa mieltä.

Kuva 12 Ohjaus ja ohjaajien kanssa työskentely

Kuvassa 13 on nähtävillä ryhmään ja sen toimintaan liittyvät kysymykset ja niiden tulostulokset. Tuloksista voi päätellä, että ryhmän toiminta on ollut onnistunutta ja nuoret ovat viihtyneet ryhmässä, sillä vain yksi nuorista vastasi viihtyvyys, ryhmähenki ja otettiin sinut huomioon ryhmässä kysymykseen "en osaa sanoa". Yksi ryhmätoiminnan tavoitteista oli luoda turvallinen ilmapiiri ja kysymyksen 16. vastaukset viittaavat kyseisen tavoitteen toteutuneen. 11 nuorta koki ryhmän turvalliseksi ja yksi melkein. Kysymyksissä ryhmän koosta, sukupuolijakaumasta ja osallistumisen kannattavuudesta vähintään yhdeksän kahdestatoista vastaajasta vastasi olevan täysin samaa mieltä. Tästä voi päätellä, että nuorten mielestä ryhmä oli sopivan kokoinen ja sekaryhmä katsottiin hyväksi.

Kuva 13 Ryhmä ja sen toiminta

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyimme nuorilta mistä asioista pidit musiikkityöpajassa. Positiivinen huomio oli se, että kaikki 12 nuorta vastasi tähän kysymykseen. Vastauksista nousi vahvasti esille nuorten pitävän soittamisesta ja laulamisesta. Viisi nuorta oli pitänyt kaikista asioista musiikkityöpajalla. Kaksi nuorta oli erityisesti pitänyt uusiin ihmisiin tutustumisesta ja uusien kavereiden saamisesta. Vastausten perusteella nuoret olivat pitäneet myös ryhmästä, yhdessä olemisesta, ryhmän tunnelmasta ja hyvästä yhteishengestä. Musiikkityöpajatoiminnan yhtenä tavoitteena oli tukea nuorten sosiaalisten suhteiden syntyä. Vastausten perusteella voi päätellä, että musiikkityöpajatoiminnan myötä nuoret olivat tutustuneet uusiin ihmisiin, kokivat ryh-

mään kuulumisen tunnetta sekä toiminnan myötä osa oli saanut uusia kavereita.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyimme, oliko musiikkityöpajatoiminnassa jotain sellaista mitä jäit kaipaamaan. Kysymykseen vastasi seitsemän nuorta. Vastauksista erityisesti nousi esille nuorten halu jatkaa toimintaa ja tutustumista toisiinsa. Yksi vastanneista olisi kaivannut musiikkityöpajatoimintaan tanssijoita. Vastauksista voi päätellä, että neljän kerran musiikkityöpajakokonaisuus oli nuorten mielestä selvästikin liian lyhyt. Toiminnan jatkuessa nuoret olisivat pystyneet tutustumaan toisiinsa paremmin, ja tulevaisuudessa kyseistä toimintaa suunniteltaessa olisi hyvä huomioida toiminnan pidempi kesto.

Viimeisessä avoimessa kysymyksessä kysyimme, mitä terveisiä nuoret haluvat lähettää ohjaajille. Kymmenen nuorta vastasi tähän kysymykseen. Vastauksissa nuoret kiittivät toiminnan järjestämisestä ja kuvasivat ohjaajien olleen kivoja, ahkeria, positiivisia, parhaita ja mahtavia. Kaksi nuorta toivoi ohjaajien järjestävän kyseistä toimintaa lisää. Yksi nuorista kiitti siitä, että ohjaajat olivat tukeneet ja kannustaneet häntä osallistumaan toimintaan. Nuorten antamien positiivisten terveisten perusteella voi päätellä ohjauksen olleen onnistunutta ja toiminnan nuorille mieluisaa.

8.3 Nuorten palaute musiikkityöpajaprosessista avoimessa haastattelussa

Avoimeen haastatteluun osallistui 12 nuorta. Kaikki nuoret totesivat musiikkityöpajatoiminnan olleen todella mielekästä sekä kivaa toimintaa, ja siihen osallistuminen oli kannattavaa:

”On mukavat fiilikset, on ollut kivaa ja kannatti lähteä.”

Positiivisena asiana useat nuoret nostivat esille myös tutustumisen uusiin ihmisiin ja hyvän ryhmähengen:

”Oli kivaa ja ryhmähenki oli hyvä, kiva oli tutustua uusiin ihmisiin.”

Haastattelussa nuorten esiin tuomien positiivisten asioiden perusteella voi päätellä musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuuden olleen onnistunut ja nuorilla

olleen kivaa osallistuessaan toimintaan. Nuoret oppivat uusia taitoja, tutustuivat uusiin ihmisiin ja heillä oli syntynyt tunne ryhmään kuulumisesta sekä hyväksytyiksi tulemisesta. Nuorten kertoman perusteella voi siis päätellä heidän kokeneen osallisuuden ja voimaantumisen tunnetta muun muassa musiikin, ryhmätoiminnan ja uusien sosiaalisten suhteiden syntyminen avulla.

Yksi nuori kertoi olleensa iloinen oppiessaan soittamaan pianoa ” *Joo tosi hyvät fiilikset, oli kiva olla teidän kanssa. Olen iloinen, että opin soittamaan pianoa. Tosi kivaa oli, ootte kivoja nuoria.*”

Yksi nuorista nosti haastattelussa esille musiikkityöpajatoiminnan ajankohdan. Kysyimmekin, mikä ajankohta olisi sopiva tämän tyyllisen toiminnan järjestämiseksi. Osa nuorista kertoi sopivan ajankohdan olevan viikonloppuisin kello 17.00 jälkeen, osan mielestä arkena olisi parempi, kun taas osa totesi järjestämämme ajankohdan olevan sopiva. Jatkossa vastaavanlaista toimintaa järjestäessä olisi hyvä miettiä sopivaa ajankohtaa vielä tarkemmin, jotta ajankohda ei rajoittaisi nuorten osallistumista toimintaan.

”*En arvannut, että ois näin kivaa. Kannatti kyllä osallistua mukaan vaikka piti herätä vähän liian aikaisin.*”

Myös haastattelussa useat nuoret nostivat esille sen, miten harmissaan he olivat musiikkityöpajatoiminnan päättymisestä. Nuorten kertoman mukaan olisi ollut kivaa jatkaa yhdessä musisoimista:

”*Harmittaa kun tää loppuu, just päästiin vauhtiin.*”

Nuoret myös pohtivat ääneen mitä he jatkossa tekevät musiikkityöpajatoiminnan päätyttyä. Yksi nuorista ehdotti yhteisen bändin perustamista, ja tätä nuoret jäivätkin miettimään ja suunnittelemaan. Kokonaisuudessa havaitsimme avoimessa haastattelussa nuorten esiin nostamien positiivisten aiheiden ja kehittämiskohteiden olleen hyvin samankaltaisia kuin kyselylomakkeessa annetuissa vastauksissa. Haastattelun päätteeksi kiitimme nuoria heidän mukanaolostaan ja annetuista palautteista, sekä kannustimme heitä jatkamaan yhdessä musiikkiharrastusta ja yhteydenpitoa toisiinsa. Toimme nuorille myös ilmi, miten merkittävänä voimavarana he olivat meille ohjaajille koko musiikkityöpajatoiminnan ajan.

Vielä haastattelun jälkeen yksi tulijanuurista halusi kertoa meille, ettei aluksi ymmärtänyt, miten hyvä asia oli osallistua kyseiseen toimintaan. Hän kertoi saaneensa siitä paljon iloa, hyväksytyksi tulemisen kokemuksia sekä motivaatiota jatkaa rumpujen soiton parissa. Nuori pyysikin meidät ohjaajat välittämään toiveen musiikkiharrastuksen jatkamisesta perheryhmäkodin ohjaajille. Välitimme mielellämme tämän pyynnön eteenpäin.

9 POHDINTA

9.1 Tulosten arviointi ja johtopäätökset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää neljän kerran musiikkityöpajakonaisuuden avulla ryhmätoimintaa, jossa taidelähtöisten menetelmien avulla tuettiin nuorten voimaantumista, osallisuutta ja sosiaalisten suhteiden syntyä. Hyypän & Liikasen (2005, 113) mukaan eri taidetoiminnoilla nähdään olevan useanlaisia vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Nietosvuoren (2008) mukaan merkittävämmäksi vaikutustekijäksi katsotaan taidekokemuksena ja elämyksenä. Taidetoiminnot ovat siis jotain sellaisia toimintamuotoja, jotka pyrkivät vastaamaan ihmisen tarpeisiin. Tärkeänä seikkana on myös taiteen harrastamisen kautta muodostuvat verkostot ja yhteisöllisyyden tunne. (Nietosvuori 2008, 136.) Toiminnallisen opinnäytteen tuotoksena olemme kuvanneet musiikkityöpajatoiminnan prosessin tarkasti. Tästä prosessista ilmenee suunnittelu-, valmistelu-, toteutus- ja esitysvaiheen yksityiskohdat, joista voi olla hyötyä joko suoraan tai sovellettuna erilaisia taidelähtöisiä toimintoja suunnitteleville.

Musiikkityöpajojen tavoitteina oli tukea eritaustaisten nuorten voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia, sekä mahdollista kielimuurihaasteista huolimatta vuorovaikutusta ja uusien sosiaalisten suhteiden syntyä toiminnallisten harjoitusten ja musiikin avulla. Tutkimustulosten perusteella musiikkityöpajatoiminta oli merkityksellinen ja mielekäs kokemus nuorille. Nuoret pääsivät toteuttamaan yhdessä heitä kiinnostavaa musiikkitoimintaa, jonka myötä he oppivat uusia taitoja, saivat onnistumisen kokemuksia ja tutustuivat uusiin ihmisiin. Toiminnan avulla nuorille syntyi ryhmään kuulumisen tunne ja yhteinen tavoite esittää musiikkituotos yleisölle. Nuorten me-henkeä ja yhteenkuuluvuuden

tunnetta lisäsi olennaisesti myös kokoonpanolle yhdessä valittu nimi. Työmenetelminä taidelähtöiset, luovat ja toiminnalliset menetelmät avaavat monia mahdollisuuksia ja ne voivat tuoda asiakkaan elämään esimerkiksi tekemisen iloa ja uskallusta tavoitella jotain uutta (Nietosvuori 2008, 136). Nuorten ja ohjaajien aito kiinnostus musiikkia kohtaan ja motivaatio toteuttaa kyseistä toimintaa tukivat onnistunutta musiikkityöpajakokonaisuutta. Barkmanin ja Virtasen (2002, 32) mukaan taidetyöskentelyssä olisikin valittava sekä ohjaajia että nuoria kiinnostava työskentelytapa, sillä taiteesta on tarkoitus iloita ja nauttia. Taiteen tekemiseen tarvitaan omaa kiinnostusta, osaamisen tunnetta, tekemisen iloa ja tavoitteellisuutta. Näin voi syntyä jotain merkityksellistä ja tärkeää. (Kuukasjärvi ym. 2011, 56.)

Ryhmämuotoisena toimintana luovat, taidelähtöiset ja toiminnalliset menetelmät tukevat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Taidelähtöisessä työskentelyssä oleellista ei ole toiminnan tuotos vaan se, mitä yhteisessä työskentelyprosessissa tapahtuu. (Nietosvuori 2008, 136.) Mielestämme erityisen merkittävänä tuloksena musiikkitoiminnan yhteisöllisyydestä ja osallistavuudesta nousi nuorten tahto harjoitella tuotosta yhdessä myös musiikkityöpajan ulkopuolella sekä suunnitelmallista jatkaa omatoimisesti musiikin harrastamista yhdessä työpa-jatoiminnan päätyttyä.

Kokonaisuudessa musiikkityöpajatoiminnan aikana oli selvästi havaittavissa nuorten keskinäisen vuorovaikutuksen lisääntyminen ja toisten kannustaminen. Ilmapiiri oli kaikkia kunnioittava, toiset huomioon ottava ja lämminhenkinen. Havaitimme myös, miten tulijanuoriin tutustuminen herätti joidenkin paikallisnuorten kohdalla myötätuntoisia ajatuksia erilaisuutta kohtaan. Ilmaisulisten menetelmien avulla ihminen pääsee tutustumaan omiin ja toisten tunteisiin, kuvaamaan omia kokemuksiaan, rakentamaan henkilökohtaista identiteettiään ja tutkimaan elämän vaihtoehtoja. Tällöin oman luovuuden tuotos ja/tai koko prosessi voivat olla voimaannuttavia, itsetuntoa ja -tuntemusta tukevia kokemuksia sekä vuorovaikutusta lisääviä. (Ruusunen 2002, 54.) Nuorten oma-aloitteisesti perustama WhatsApp-keskusteluryhmä lisäsi merkittävästi nuorten yhteisöllisyyttä ja keskinäistä vuorovaikutusta. Musiikkityöpajalla harjoitellun kappaleen esittäminen toimi selvästi nuoria yhdistävänä päämääränä, johon jokainen nuori omalla aktiivisella toiminnallaan halusi panostaa. Musiikkikappaleeseen sovitettu persian kielinen rap-osuus vaikutti havaintojemme

mukaan ryhmän ilmapiiriin erittäin positiivisesti antamalla uutta sekä erilaista lähestymistapaa ja asennetta esittää kappale.

Ryhmätyöskentelyn yhtenä tavoitteena oli tukea tulijanuorten kotoutumisprosessia. *"Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen"* (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386). Harisen (2000) mukaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kiintymistä ja sopeutumista voidaan tarkastella kotoutumisen käsitteen avulla. Kotoutumisprosessin aikana uuteen asuinympäristöön muuttanut henkilö sisäistää sellaisia taitoja, tietoja ja toimintatapoja, jotka edistävät häntä tulemaan aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Kotoutumisprosessiin vahvasti liittyy sekä osallisuuden että osallistumisen käsitteet. Kotoutuminen on sidoksissa vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten ja tahojen välillä sekä useiden eri verkostojen ylläpitämiseen ja luomiseen. (Siirto & Hammar 2016, 215-216.) Havaintojemme mukaan musiikkityöpajatoimintaan osallistuneet tulijanuoret saivat kokemuksia hyväksytyiksi ja arvostetuiksi tulemisesta. He olivat ryhmän täysivaltaisia jäseniä ja pääsivät tutustumaan paikallisiin nuoriin. Musiikin kautta he pääsivät tekemään itselleen mielekkäitä ja uusia asioita. Nuorten kertoman mukaan musiikkityöpajatoiminta toimi myös kimmokkeena jatkaa mahdollisesti musiikkiharrastusta jatkossa. Yleisölle esitettyssä musiikkikappaleessa he pääsivät esittämään taitojaan ja saivat onnistumisen kokemuksia. Uskomme vahvasti musiikkityöpajatoiminnan olleen tulijanuoria voimaannuttava ja osallisuutta tukeva kokemus, joka on tukenut osaltaan heidän kotoutumisprosessiaan suomalaisen yhteiskuntaan.

Omat havaintomme, nuorille teetetty kyselylomake sekä avoimesta haastattelusta saadut tulokset viittaavat vahvasti musiikkityöpajatoiminnan tukeneen nuorten tutustumista toisiinsa. Osalle muodostuikin toiminnan myötä uusia kaverisuhteita. Nuorten antaman palautteen mukaan uusiin ihmisiin tutustuminen olikin koettu yhdeksi musiikkityöpajan positiiviseksi asiaksi. Yksi taiteen vahva puoli onkin se, että taiteen avulla on mahdollisuus saattaa erilaisia ja eri taustoista tulevia ihmisiä tasavertaiseen kohtaamiseen (Siivonen 2010, 4). Kokonaisuudessa tulokset osoittivat nuorten kokeneen ryhmän turvalliseksi, ryhmähengen hyväksi ja heidän viihtyneen ryhmässä. Aallon (2002) mukaan

turvallisessa ryhmässä ihminen voi vapaasti ilmaista itseään ja kokea tyytyväisyyttä. Turvallinen ilmapiiri ryhmässä rakentuu viidestä osatekijästä joita ovat sitoutuminen, tuen antaminen, luottamus, avoimuus ja hyväksyntä. (Suomen virtuaaliammattikorkeakoulu 2006.) Yksi ryhmätoiminnan tavoitteista oli musiikillisen roolin löytäminen. Olimme yllättyneitä siitä, miten vaivattomasti nuoret löysivät omat musiikilliset roolinsa ja kyselylomakkeen tulokset osoittivatkin nuorten päässeen tekemään sitä, mitä olivat toivoneet. Nuoret toivat palautteessa vahvasti esille harmitustaan musiikkityöpajatoiminnan loppumisesta. Palautteessa nousi esille kaikkien nuorten halu osallistua myös jatkossa samankaltaiseen ryhmätoimintaan. Tästä voikin päätellä taidelähtöisen ja toiminnallisten menetelmien olevan hyvä ja innostava lähestymistapa nuorten kanssa työskentelyyn. Palautteesta nousi esille, että neljän kerran työpajakonaisuus oli liian lyhyt. Pitempään jatkuessaan toiminta olisi mahdollisesti tukenut vielä paremmin asettamiamme tavoitteita muun muassa sosiaalisten suhteiden syntymisen osalta. Yhteenvetona voimme kuitenkin todeta musiikkityöpajatoiminnan tukeneen nuorten voimaantumisen ja osallisuuden kokemuksia sekä uusien sosiaalisten suhteiden syntyä.

9.2 Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi

Koko opinnäytetyöprosessin ajan pohdimme erityisen tarkasti työmme eettisiä ratkaisuja, sillä meille oli jo omina henkilökohtaisina tavoitteina kehittämistyön toteuttaminen ammatti- ja tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti. Lisäksi opinnäytetyömme kohderyhmänä toimivat alaikäiset nuoret, joista tulijanuorten kohdalla täytyi noudattaa erityistä tarkkuutta liittyen muun muassa henkilötietojen käsittelyyn ja salassapitoon perheryhmäkodin ohjeistuksen mukaan.

Opinnäytetyön eettisenä pohjana toimivat Talentian sosiaalialan ammattieettiset ohjeet, joista tärkeimpinä pidimme ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kunnioittamista, erilaisuuden hyväksymistä, asiakkaan osallisuuden ja voimavarojen tukemista sekä itsemääräämisoikeuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista (Talentia 2017). Koska opinnäytetyön kohderyhmänä toimivat alaikäiset nuoret, koimme tärkeäksi noudattaa myös YK:n lapsen oikeuksien sopimusta. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella on oikeus muun muassa lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin sekä osallistumiseen taiteeseen ja kulttuurielämään (Unicef 2017). Tutkimusetiikkaa nou-

datimme tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimien ohjeistusten pohjalta. Tieteellinen tutkimus ja sen tulokset voivat olla luotettavia ja eettisesti hyväksyttävissä vain, jos tutkimus on tehty hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2017). Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti pyysimme tutkimusluvut (liite 3) kaikilta musiikkityöpajatoimintaan osallistuneiden nuorten huoltajilta tai edustajilta. Opinnäytetyön toiminnan aikana kunnioitimme nuorten itsemääräämisoikeutta sekä salassapitovelvollisuutta. Toiminnalliseen osuuteen osallistuminen oli vapaaehtoista ja tiedotimme nuorille mahdollisuudesta jättää toimintaan osallistuminen kesken heidän niin halutessa.

Tutkijan asemassa merkittävää on luottamus. Tutkimukseen osallistuvien täytyy voida luottaa siihen, että heidän anonymiteettinsa säilyy ja heidän tulee olla tietoisia tutkimuksen tarkoituksesta ja sen mahdollista vaikutuksista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 24.) Opinnäytetyöhön osallistuneet nuoret olivat tietoisia musiikkityöpajatoiminnan olevan osa opinnäytetyötä. Lisäksi heille oli kerrottu opinnäytetyön tavoitteista ja toiminnan havainnoinnista. Opinnäytetyön raportissa emme mainitse nuorten nimiä tai muita sellaisia tunnistetietoja, joista nuoren voisi suoranaisesti tunnistaa. Opinnäytetyössä käytettyihin suoriin siteerauksiin olemme kysyneet suullisesti nuorilta luvan. Lisäksi opinnäytetyössä käytettyjen yhteistyötahojen nimiin olemme kysyneet luvat kyseisiltä henkilöiltä. Tietoisesti emme kuitenkaan mainitse kaikkien yhteistyötahojemme nimiä, sillä pyrkimyksenä oli häivyttää tunnistetietoja, joiden kautta opinnäytetyöhön osallistuneet nuoret voisi tunnistaa. Huomioitavaa kuitenkin on musiikkityöpajatoiminnan saama julkisuus sen toteuttamispaikkakunnalla, joten tämän myötä on mahdollista, että opinnäytetyön toteutuksessa mukana olleita henkilöitä voidaan tunnistaa. Julkisuudella tarkoitamme esimerkiksi musiikkityöpajatoiminnan esityksestä tehtyä lehtiartikkelia (liite 6). Kuula (2006, 201-207) toteaa, että julkistaessa sellaisten tutkimusten tuloksia, joissa ei ole mainittu nimiä, mutta tiedot ovat muuten hyvin seikkaperäisiä, on mahdollista, että ainakin tutkittavien lähipiiri saattaa tunnistaa joitakin tutkittavia. Tutkijan on huomioitava tämä riski ja pohdittava mahdolliset seuraukset. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 23.) Opinnäytetyössä emme kuitenkaan käsittele arkaluontoisia tietoja. Musiikkityöpajatoiminnan päätyttyä huolehdimme, ettei kenttäpäiväkirja, kyselylomakkeet tai avoimen haastattelun

myötä saadut materiaalit olleet ulkopuolisen saatavilla. Opinnäytetyön kirjallisen osuuden valmistuttua hävitimme kyseiset aineistot asianmukaisesti.

Opinnäytetyömme toteutuksessa emme pystyneet olemaan täysin objektiivisia suhteessa opinnäytetyöhön osallistuviin nuoriin, sillä musiikkityöpajatoiminnan ohjaajina olimme aktiivisia toimijoita. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2009) toteavatkin, että täydellinen objektiivisuus suhteessa tutkittaviin ei ole edes mahdollista. Tutkijan on kuitenkin aktiivisesti tiedostettava omat asenteensa ja uskomuksensa sekä yritettävä toimia niin, etteivät ne vaikuta liiaksi tutkimukseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 24.) Musiikkityöpajatoiminnan aikana pyrimme kuitenkin parhaamme mukaan toimimaan ammatillisesti ja mahdollisimman neutraalisti.

Opinnäytetyön luotettavuutta voi heikentää se, ettemme välttämättä osanneet tulkita kaikkia tekemiämme havaintoja riittävän hyvin esimerkiksi ryhmän ilmapiiriin ja nuorten väliseen vuorovaikutukseen liittyvissä asioissa. Luotettavuutta saattoi heikentää myös se, että nuoret eivät esimerkiksi kulttuuritaustan tai muista syistä halunneet tai uskaltaneet antaa toiminnan kehitettävistä kohdista palautetta. Lisäksi aikatauluongelmien vuoksi emme ennättäneet testata tai kysyä palautetta nuorille teetetyistä kyselylomakkeesta. Esitestaus ja palautteen hakeminen olisi auttanut kehittämään kyselylomaketta ja antanut tietoa lomakkeen sopivuudesta. Kyselylomakkeen kysymyksiin huolellisesti paneutuminen ja testaaminen testivastaaajia käyttäen vaikuttavat ratkaisevasti tutkimuksen onnistumiseen (KvantiMOTV 2016). Analysoidessamme kyselylomakkeen tuloksia huomasimme tekemämme virheen vastausvaihtoehdoissa. Vastaus vaihtoehto 2= osittain eri mieltä, olisi pitänyt olla 2=melkein eri mieltä, ja näin ollen se olisi noudattanut samaa linjaa vastausvaihtoehto 4=melkein samaa mieltä kanssa. Lisäksi kysymysten muotoilussa oli tapahtunut epätarkkuus, esitimme lomakkeessa kysymyksiä kuten esimerkiksi oliko sinulla kivaa. Tämän tyylisiin kysymyksiin vastausvaihtoehtojen olisi parempi olla kyllä – ei muodossa. Kyselylomakkeessa olleisiin vastausvaihtoehtoihin (1= täysin eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 3= en osaa sanoa, 4= melkein samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä) olisi paremmin sopinut esimerkiksi väittämä: työpajat olivat kivoja. Jatkossa kyselylomaketta tehdessä tulisi huolellisemmin muotoilla kysymykset sekä ehdottomasti esitestata lomake. Kuitenkin kyselylomake edusti vain yhtä aineistonkeruumenetelmää ja tuki osaltaan havainnoinnin ja

avoimenhaastattelun avulla saatua tietoa osallistujien kokemuksista musiikkityöpajasta. Opinnäytetyön luotettavuutta tukee kaikilla arviointimenetelmillä saatujen tulosten samansuuntaisuus sekä yhteistyötahojemme ja nuorten antama palaute. Nämä vahvistivat tekemiämme johtopäätöksiä musiikkityöpaja-toiminnan tukeneen nuorten osallisuuden ja voimaantumisen kokemuksia sekä uusien sosiaalisten suhteiden syntyä. Yhteisen toiminnan kautta nuoret kokivat kuuluvansa ryhmään ja havaintojen perusteella yhteinen toiminta muun muassa hälvensi ennakkoluuloja tulijanuria kohtaan sekä auttoi ymmärtämään erilaisuutta.

9.3 Opinnäytetyön prosessin pohdinta

Aloitimme opinnäytetyön idean hahmottamisen omien kiinnostuskohteiden kautta. Meille oli jo alusta lähtien selvää, että haluamme toteuttaa opinnäytetyön, joka kiinnostaisi meitä molempia ja aiheensa puolesta olisi myös ajankohtainen. Toinen meistä teki muutama vuosi sitten vapaaehtoistyötä turvapaikanhakijoiden kanssa, josta syntyi mielenkiinto monikulttuurista työtä kohtaan. Toinen taas aikaisemman ammatin myötä on kiinnostunut hyödyntämään taidelähtöisiä, luovia ja toiminnallisia menetelmiä osana sosiaalialan työtä. Opintojen ja työelämäharjoittelujen myötä molemmat kokivat luontevaksi valita opinnäytetyön asiakasryhmäksi nuoret, sillä tulevaisuudessa toivoisimme työskentelevän nuorten parissa. Nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen on mielestämme hyvin ajankohtainen aihe, sillä yhteiskunnallisena haasteena ja pinnalla olevana puheenaiheena on ollut nuorten syrjäytyminen ja lisääntynyt huono-osaisuus. Suomessa arvioidaan olevan 70 000 syrjäytyntä, joista kaksi kolmasosaa on 15–29-vuotiaita. (Paukku 2017).

Opinnäytetyön varsinainen prosessi alkoi syyskuussa 2016 ideaseminaarissa esitetyn aiheen myötä. Toimeksiantajan löydettyä siirryimme suunnittelemaan, kokoamaan ja rakentamaan musiikkityöpajakokonaisuutta ja siihen tarvittavia aineistoja. Toimeksiantajan antamat ”vapaat kädet” aiheutti aluksi kuitenkin haasteita löytää oikeaa näkökulmaa sille, miten taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien kautta lähtisimme toteuttamaan opinnäytetyötä huomioiden minimaaliset taloudelliset resurssit. Halusimme kuitenkin opinnäytetyön palvelevan mahdollisimman kattavasti toimeksiantajan toiveita. Onneksemme saimme mukaan eri yhteistyötahoja mahdollistamaan suunnittelemaamme

musiikkityöpajakokonaisuutta. Joulukuussa 2016 suunnittelimme kouluun mainokset, laadimme tutkimuslupahakemukset ja ilmoittautumislomakkeet. Koulumainonta toteutettiin 2017 tammikuun alussa ja suunnitelmaseminaarin esitimme samaisen kuukauden puolella välissä. Musiikkityöpajatoiminnan kokonaisuus alkoi tammikuun lopussa ja jatkui talviloman edeltävään viikonloppuun asti. Kirjallista osuutta aloitimme työstämään heti toiminnallisen osuuden jälkeen helmikuussa. Valmis työ esitettiin 2017 toukokuun lopussa.

Opinnäytetyön henkilökohtaisina tavoitteina toimi oman ammatti-identiteetin vahvistaminen ja ammatillinen kasvu, kehittämistyön toteuttaminen ammatti- ja tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti, ryhmänohjaus- ja nuorisotyötaitojen vahvistaminen sekä opinnäytetyöprosessin hallitseminen. Opinnäytetyöprosessi oli molemmille todella opettavainen ja siihen sisältyi lukuisia onnistumisen kokemuksia erityisesti nuorten kanssa. Saimme musiikkityöpajatoimintaan ihania, ennakkoluulottomia ja täysillä heittäytyviä nuoria, jotka toimivat myös merkittävänä voimavarana meille ohjaajille. Nuorten innokkuus ja motivoituneisuus innosti myös meitä ohjaajia panostamaan täysillä toimintaan. Meille oli tärkeää rakentaa sellainen kokonaisuus, joka palvelisi nuorten tarpeita ja samalla jättäisi heille hyviä muistoja ja kokemuksia yhteisestä tekemisestä ja musiikkityöpajatoiminnasta. Nuorten kanssa työskentely oli meille sekä opettavaista että palkitsevaa. Toiminnan kautta kartutimme kokemusta nuorten ja muiden yhteistyötahojen kanssa työskentelystä, ryhmänohjaamisesta ja ryhmätoiminnan suunnittelusta. Huomasimme myös, miten humanin toiminnan kautta voi nousta hyvin voimakkaitakin tunteita, jotka osaltaan luonnollisesti vaikuttavat toimintaan ja ohjaajana työskentelyyn. Ohjaamisen ja nuoriin tutustumisen myötä meille heräsi aito ja vilpitön halu auttaa sekä edistää heidän hyvinvointiaan ja osallisuuden kokemuksiaan. Vaikka toiminnallisesta osuudesta onkin kulunut jo kuukausia, niin huomaamme edelleen ajattelevamme niitä onnistumisen ja ilon hetkiä, mitä yhteinen toiminta nuorten kanssa sai aikaan.

Vaikka opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessa onnistui mielestämme hyvin, niin haasteista ja vastoinkäymisistä emme kuitenkaan täysin välttyneet. Merkittävä ja opettavainen vastoinkäyminen oli tulijanuorten poisjääminen ensimmäisestä musiikkityöpajakerrasta. Vastoinkäyminen sai meidät muuttamaan toimintaa ja lähestymistapaa, joka osaltaan edesauttoi opinnäytetyön onnis-

tumista ja samanaikaisesti madalsi entisestään tulijanuorten kynnystä osallistua mukaan. Isona haasteena koimme työelämäohjaajan kiireisten aikatauluongelmien vuoksi vähäisen ohjauksen, jota hän pahoittelikin toiminnan päätyttyä. Muina haasteina opinnäytetyöprosessissa nousi muun muassa eri paikkakunnilla asuminen, henkilökohtaisen elämän ja opinnäytetyöprosessin yhdistäminen, muut opiskelukiireet sekä aikatauluihin liittyvät asiat. Edellä mainitut haasteet vaativat meiltä entisestään sitoutumista, joustamista, päätäväisyyttä ja yhteisen ajan löytämistä viedä opinnäytetyöprosessi loppuun asti.

Onnistunutta opinnäytetyöprosessia olivat mahdollistamassa myös eri yhteistyötahot. Yhteistyötahoilta saatu tuki olikin merkittävä voimavara koko prosessin ajan. Erityisesti yhteistyötahojen vahva usko musiikkityöpajatoimintaan ja sen tuomiin positiivisiin vaikutuksiin vahvisti myös meidän uskoa kehittämämme toiminnan sopivuudesta nuorten voimaantumisen, osallisuuden ja sosiaalisten suhteiden tukemisessa. Opinnäytetyötä tehdessä huomasimme, miten monien eri yhteistyötahojen kanssa toteutettu laaja toiminnallinen osuus vaatii hyvää yhteistyötä niin työelämäyhteistyötahojen kuin ohjaajienkin kanssa. Lisäksi mielestämme olisi tärkeää, että nuorten eri elämänosa-alueilla toimivilla aikuisilla olisi yhdensuuntainen kasvatuskäsitys ja halu toimia yhteistyössä, jotta nuoret saisivat parhaan mahdollisen tuen osallisuuteen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2004) mainitsee kasvatuskumppanuudesta, jossa lapsen ja nuoren kanssa toimivilla eri aikuisilla on yhteinen vastuu huolehtia lapsen ja nuoren kehityksestä, kasvusta ja oppimisesta osana jokaisen lapsen oikeutta. Kasvatuskumppanuutta tulisi toteuttaa yhteisymmärryksessä kuullen lapsen ja nuoren omia tarpeita. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2014.)

Opinnäytetyöhön liittyvään kirjallisuuteen perehtyminen on lisännyt tietoperustaamme, joka puolestaan tuki toiminnallisen osuuden toteuttamista käytännössä. Henkilökohtaisina tavoitteinamme olleisiin ryhmänohjaus- ja nuorisotyötaitojen vahvistamiseen saimme toiminnan myötä paljon lisäkokemusta. Opinnäytetyöprosessin myötä karttuneet kokemukset ja tiedon lisääntyminen ovat edistäneet ammatillista kasvu ja vahvistaneet ammatti-identiteettiämme. Erityisesti toiminnallisen osuuden aikana huomasimme, miten oman persoonan käyttäminen ja aito sekä humoristinen lähestymistapa edistävät merkittävästi luontevan vuorovaikutuksen syntymistä nuorten kanssa.

Kokonaisuudessa voimme todeta sekä henkilökohtaisten että kehittämistyölle asetettujen tavoitteiden toteutuneen. Mielestämme opinnäytetyön toiminnallinen osuus ja sen tulokset ovat olleet merkityksellisiä niin meille kuin osallistujille. Merkityksellisyyttä lisää myös paikallisen musiikkiopiston lupautuminen jatkaa ensi lukuvuonna nuorten monikielistä bänditoimintaa Mustosen johdolla. Bänditoiminnan myötä tulijanuoret pääsevät maksutta mukaan musiikkiopiston toimintaan ja täten konkreettisen instituution sisälle, joka mahdollistaisi uusien sosiaalisten verkostojen löytämistä. Musiikkityöpajatoiminnan tulokset osoittivat selkeästi, että näinkin lyhyellä interventiolla voi saada aikaan hyviä tuloksi. Voidaan vain kuvitella, mitä tapahtuisi, jos toiminta jalkautuisi ja vakiintuisi esimerkiksi osaksi koulun toimintaa.

9.4 Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheet

Sosiaalialan asiakastyössä käytetään paljon erilaisia ryhmätyönmenetelmiä. Taidelähtöisten- ja toiminnallisten menetelmien käyttö ryhmätyön osana tukee positiivisten vaikutuksiensa vuoksi monia asiakasryhmiä, ja niiden käyttöä tulisi lisätä ja hyödyntää kaikissa muodoissaan osana sosionomin työtä. Ruusunen (2002) mukaan sosionomit voivat sopivissa tilanteissa yhdistää ilmaisullisia menetelmiä myös luontevaksi osaksi arkityötään (Ruusunen 2005, 60). Suomessa on käynnissä vuosille 2015-2020 sijoittuva kuuden tutkimusryhmän ARTSEQUAL-tutkimushanke, jossa nähdään taiteen kuulumisen tasapuolisesti kaikille kuuluvana yhteiskunnallista tasa-arvoa ja hyvinvointia edistävänä peruspalveluna. Hankkeessa analysoidaan muun muassa kouluissa, taiteen perusopetuksessa sekä terveys- ja sosiaalialan eri sektoreilla toteutettua taidekasvatuksen ja osallistavan taiteen interventioiden vaikutuksia hyvinvointiin. Tutkimusryhmän Arts in Health, Welfare and Care tarkoituksena on selvittää, miten taidepedagogiikka ja taiteet voivat tehdä yhteistyötä eri sote-alan sektoreiden kanssa. (ARTSEQUAL 2017.) Hyypän ja Liikasen (2005) mielestä taiteen ja luovuuden huomioiminen sosiaalialan työmenetelmissä on perustelua. Taiteen ja luovuuden on todettu eri muodoissaan lisäävän ihmisen hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja yhteistä tekemistä (Nietosvuori 2008, 137).

Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää esimerkiksi nuorten taidelähtöisten ja toiminnallisten ryhmien suunnittelussa, nuorisotyössä tai kouluissa tulijanuorten ja paikallisten nuorten kohtaamisten sekä heidän keskinäisen vuorovaiku-

tuksen tukemisessa. Yhteisen, mielekkään toiminnan kautta luodaan mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen yli kulttuuri- ja kielirajojen, joka puolestaan edistää muun muassa nuorten osallisuuden ja voimaantumisen kokemuksia.

Ylen uutisten haastattelema englannin kielen opettaja Metson (2016) mukaan kieli ja musiikki toiminnot sijaitsevat samoilla alueilla aivoissa ja esimerkiksi musiikista voidaankin hakea apua vieraiden kielten oppimiseen. Itsensä ilmaisemisessa kehoa, ääntä ja rytmisiä menetelmiä käyttäen on saatu hyviä tuloksia erilaisten ja monen ikäisten oppijoiden opetuksessa. Rytmii- ja ääniharjoitukset lisäävät myös tarkkaavaisuutta ja innostusta yhdessä toimimiselle. Uusi opetussuunnitelma kannustaa myös käyttämään uudenlaisia lähestymistapoja kielten opettamisessa erilaisille oppijoille. (Verto 2016.) Jatkotutkimusaiheeksi mietimmekin, kuinka musiikkityöpajatoimintaa voisi kehittää uuden kielen oppimisen tueksi esimerkiksi maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille tai erityis-tukea tarvitseville lapsille ja -nuorille.

LÄHTEET

Adams, R. 2008. Empowerment, participation and social work. Palgrave MacMillan: Houndmills.

Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

ARTSEQUAL 2017. Tietoa hankkeesta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.artsequal.fi/fi/tietoa-hankkeesta>. [viitattu 11.5.2017].

Cumming, S & Visser J. 2009. Using art with vulnerable children. Support for learning 4, 151-157.

Björklund, K. 2014. ”Haluun Koulutusta, haluun työtä ja elämän Suomessa. Yksintulleiden alaikäisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa. Siirtolaisinstituutti, Tutkimuksia A48. Turku: Painosalama.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Grönfors, M. 2011. Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://viikka.fi/books/Laadullisen_tutkimuksen.pdf. [viitattu 22.4.2017].

Grönfors, M. 2015. Havaintojen teko aineiston keräyksen menetelmänä. Teoksessa Valli, R. & Aalto, J. 2015. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. Juva: Bookwell Oy.

Hargreaves, D., Macdonald, R. & Miell, D. 2002. What are musical identities, and why are they important. Teoksessa Hargreaves, D., Macdonald, R. & Miell, D. (toim.) Musical identities. New York: Oxford University Press. 1– 20.

Heikkilä, E. 2014. Haavoittuvasta lapsuudesta ehjään aikuisuuteen. Siirtolaisinstituutti, Tutkimuksia A 49. Turku: Painosalama.

Helander, R. & Mikkonen, A. 2002. Ikävä äitiä... Ilman Huoltajaa tulleet pakolaislapset Suomessa. Helsinki: Väestöliiton Väestötutkimuslaitos.

Helve, H. 2010. Nuorten asenteet, arvot ja maailmankuvat. Teoksessa Kairosoja, M., Karlsson, L., Ehrling, L., Melartin, T., Pylkkänen, T., Pylkkänen, K., Lounamaa, R., Kalland, M., Laakso, J., Pietikäinen, M., Isolauri, J., Wrede, G.H., Paloniemi, A., Merikanto, T., Virtanen, V. & Haapalainen, S. (toim.) Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.terveysportti.fi/kotisivut/docs/f1595320904/konsensus2010artikkeli_kirja.pdf. [viitattu 28.4.2017].

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

- Kalland, M. 2009. Yksintulleet –näkökulmia ilman huoltajaa maahan saapuneiden lasten asemasta Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.kotouttaminen.fi/files/39021/Artikkeli_yksintulleet_24062009_FINA_L.pdf. [viitattu 6.4.2017].
- Hyypä, M. & Liikanen, H-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita Publishing Oy
- Karppinen, S. 2008. Innostamisen pedagogiikka käsityössä ja taiteissa. Teoksessa Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä K. (toim.) Nuoret ja taide. Ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla- kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidekasvatuksesta. Helsinki: FINN LECTURA Ab.
- Kataja, J., Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle. Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Juva: Bookwell Oy.
- Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitseville. Dark OY.
- Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Kivelä, V. & Lempinen, J. 2010. Arki hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. 2. painos. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy.
- Korhonen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät. TAIKA-hanke. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://blogs.helsinki.fi/taika-hanke/taidelahtoiset-menetelmat/>. [viitattu 2.1.2017].
- Kotouttaminen.fi 2017. Yksin saapuvat alaikäiset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://kotouttaminen.fi/yksin-saapuvat-alaikaiset>. [viitattu 6.4.2017].
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammerpaino Oy.
- Kuukasjärvi, A., Linnossuo, O. & Sutinen, J. 2011. Taidetyöskentely arjen näyttämöillä. Teoriaa, menetelmiä ja sovelluksia. Tampere: Juvenes Print Oy.
- KvantiMOTV 2016. Kyselylomakkeen laatiminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>. [viitattu 17.5.2017].
- Känkäinen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.valtionkoulukodit.fi/images/pdf/URN_ISBN_978-952-245-911-4_kankanen.pdf. [viitattu 2.1.2017].
- Känkäinen, P. 2015. Taidelähtöiset menetelmät. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/taidelahtoiset-menetelmat>. [viitattu 2.1.2017].
- Kääriä, O. & Siikala, R. 2010. Taiteen riemua –Kassandra monikulttuuriset työpajat. Teoksessa Oikarinen-Jabai, H. (toim.) Kohti monikulttuurisia kouluja

–taidetyöpajat osana kulttuurikasvatusta. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy, 26-28

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.

Laki maahanmuuttajien kotoutumisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.

Liikanen, H-L. 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf>. [viitattu 2.1.2017].

Lilja-Viherlampi, L-M. 2011. Iloa ja eloa. Musiikkitoiminnasta sairaala- ja hoivakotiympäristöissä. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161871.pdf>. [viitattu 17.4.2017].

Loihuvuori, J. & Saarikallio, S. 2010. Musiikkipsykologia. Jyväskylä: WS Bookwell Oy.

Lumme, R., Leinonen, R., Leino, M., Falenius, M. & Sundqvist, L. 2006. Monimuotoinen/ toiminnallinen opinnäytetyö. Virtuaali ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>. [viitattu 19.4.2017].

Maahanmuuttovirasto 2017. Turvapaikka- ja pakolaistilastot. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka_ ja_pakolaistilastot. [viitattu 6.4.2017].

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012. Kuulun! Välineitä ryhmän toiminnan tukemiseen. PDF-tiedosto. Saatavissa: https://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/278793855dfda6fd95e15e3cb56b42db/1492006449/application/pdf/15493454/MLL%20Kuulun_www.pdf. [viitattu 12.4.2017].

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017. Persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ ja_ kehitys/15_18-vuotias/persoonallisuus_ ja_ tunne-elama/. [viitattu 13.1.2017].

Marttunen, M. 2010. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Teoksessa Kaivosoja, M., Karlsson, L., Ehrling, L., Melartin, T., Pylkkänen, T., Pylkkänen, K., Lounamaa, R., Kalland, M., Laakso, J., Pietikäinen, M., Isolauri, J., Wrede, G.H., Paloniemi, A., Merikanto, T., Virtanen, V. & Haapalainen, S. (toim.) Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.terveysportti.fi/kotisivut/docs/f1595320904/konsensus2010artikkeli_kirja.pdf. [viitattu 28.4.2017].

MAST- maakunnallinen ohjausmalli 2017. Ryhmäytymisopas. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisopas.pdf>. [viitattu 28.4.2017].

Mikkonen, A., Martiskainen, T. & Åberg, L-K. 2002. Yksin Suomessa. Ilman huoltajaa tulleiden lasten asema kansainvälisten suositusten valossa. Lastensuojelun Keskusliitto ry. Helsinki: Multiprint Oy.

Mäkinen, P., Raatinen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2011. Ammattina sosionomin. 1.-2 painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Nietosvuori, L. 2008. Luovat ja toiminnalliset menetelmät sosionomin työssä. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionominen (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. PDF-tiedosto. Saatavissa:

http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/Kevät_2011_NU_KO/sote/Viinamaki_A_2_2008.pdf. [viitattu 4.5.2017].

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<http://www2.uef.fi/documents/1381035/2330652/NivalaRyyänen2013.pdf>. [viitattu 9.1.2017].

Oikarinen-Jabai, H. 2010. Kohti monikulttuurisia kouluja –taidetyöpajat osana kulttuurikasvatusta. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Paaso, M. & Kaski, H. 2012. Musiikki on äänekäs terapeutti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-6377567>. [viitattu 9.1.2017].

Pakolaisapu 2017. Pakolaisuus maailmalla. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/pakolaisuus/>. [viitattu 6.4.2017].

Pakolaisneuvonta ry 2012. Kymmen kovaa faktaa pakolaisuudesta. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://www.pakolaisneuvonta.fi/index_html?lid=161&lang=suo. [viitattu 6.4.2017].

Parhiala, P. & Raulo, S. 2016. Pakolaiset maailmamme kuvana. Teoksessa Gothóni, R. & Siirto, U. (toim.) Pakolaisuudesta kotiin. Tallinna: Gaudeamus Oy, 21-22.

Paukku, U. 2017. Nuoret, hyvinvointi ja Me-säätiö-Mikä 2015. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://maahanmuuttajanuortenhelsinki.munstadi.fi/nuoret-hyvinvointi-ja-saatiomika-2050/>. [viitattu 17.5.2017].

Perttola, E. 2013. Musiikin voima. Kerronallinen identiteetti lukiolaisnuorten kirjoitelmissa. Tampereen yliosto. Yhteiskunta ja kulttuuritieteiden yksikkö. Pro gradu-tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84597/gradu06743.pdf?sequence=1>. [viitattu 17.4.2017].

Pohjola, R. 2016. Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen. Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksia ja toiveita. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu-työ. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/50608/URN:NBN:fi:ju-201606273352.pdf?sequence=1>. [viitattu 7.4.2017].

Ruusunen, T. 2005. Ilmaisulliset menetelmät – siltoja itseen ja toisiin. Teoksessa Ranne, K., Sankari, A., Rouhiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. (toim.) Sosiaalipedagoginen ammatillisuus – Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf. [viitattu 4.5.2017].

Sata omenapuuta 2017. Hankkeesta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sataomenapuuta.fi>. [luettu 11.5.2017]

Selin, A., Maunu, A., Kannussaari, K. & Heinonen, L. 2015. Ryhmäilmiö. Ryhmän ohjaajan käsikirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.ehyt.fi/sites/default/files/Ryhmailmio_verkko.pdf. [viitattu 12.4.2017].

Siirto, U. & Hammar, S. 2016. Kotouttava työ pakolaisina Suomeen muuttaneiden parissa. Teoksessa Gothóni, R. & Siirto, U. (toim.) Pakolaisuudesta kotiin. Tallinna: Gaudemus OY, 189-199.

Siivonen, K 2010. Taiteen särmällä nuorille hyvinvointia. Sitoumuksia ja toiminta-ajatuksia nuorten tueksi. Turku: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 37.

Siivonen, K., Kotilainen, S. & Suoninen, A. 2011. Iloa ja voimaa elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky- hankkeessa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 44.

Sisäministeriö 2017. Pakolainen pakenee vainoa kotimaassa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>. [viitattu 6.4.2017].

Suomen virtuaaliammattikorkeakoulu 2006. Turvallisuus ryhmässä. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www2.amk.fi/mater/viestinta_ja_media/ryhmatyotaidot/turvallisuus_ryhmaessae_12739.html. Päivitetty 5.12.2006.[viitattu 17.5.2017].

Talentia 2017. Arki, arvot ja etikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf. [viitattu 27.4.2017].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Kasvatuskumppanuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus. Päivitetty 30.12.201. [viitattu 17.5.2017].

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Taide lastensuojelussa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun->

[kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/taidelahtoiset-menetelmat/taide-lastensuojelussa](#). [viitattu 9.1.2017].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a. Turvapaikanhakijat lastensuojelun asiakkaina. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/turvapaikanhakijat-lastensuojelun-asiakkaina>. Päivitetty 30.12.2016. [viitattu 7.4.2017].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b. Lapsille, nuorille ja ikääntyville maahanmuuttajille suunnatut hankkeet. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/tyokalut/hankepankki/lapsille-perheille-nuorille-ja-ikaantyneille-maahanmuuttajille-suunnatut-hankkeet>. Päivitetty: 15.11.2016.[viitattu 11.5.2017].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016c. Osallisuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>. [viitattu 9.1. 2017].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Vaasan kaupunki 2014. SOLID YOUTH – turvapaikanhakija- ja pakolaisnuorten syrjäytymistä ehkäisevän palvelukokonaisuuden rakentaminen osallistavien menetelmien keinoin. Hankkeen loppuraportti. PDF-dokumentti. Saatavissa:

http://www.welcomeoffice.fi/media/Solid_Youth_-_loppuraportti.pdf. [viitattu 7.4.2017].

Torasvirta, J. 2007. Taidetta vai kasvatusta? Lasten ja nuorten teatterityön tavoitteet ohjaajan taiteen näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Taideaineiden laitos. Pro gradu -työ. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://tampub.uta.fi/handle/10024/77934>. [viitattu 3.5.2017].

Tutkimuseittinen neuvottelukunta 2017. Hyvä tieteellinen käytäntö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta>. [viitattu 27.4.2017].

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja järjestelmän kehittämistarpeet. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Ilman+huoltajaa+tulleiden+alaikais+ten+turvapaikkahakijoiden+vastaanotto+05092014.pdf>. [viitattu 6.4.2017].

Unisef 2017. Yleissopimus lapsen oikeuksista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>. [viitattu 27.4.2017].

Verto, T. 2016. Musiikin menetelmät auttavat vieraan kielen oppimista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-8592607>. [viitattu 11.5.2017].

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

KUVALUETTELO

Kuva 1 Kuvakortit	32
Kuva 2 Kysymyskortit	33
Kuva 4 Odotukset ja toiveet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Kuva 5 Doost dari kokoonpano	42
Kuva 6 Tekemisen meininki	43
Kuva 7 Nimikirjoituskortit	45
Kuva 8 Kiitoskortti ja kukat	46
Kuva 9 Nuorten tunnelmia esityksen jälkeen 1	47
Kuva 10 Nuorten tunnelmia esityksen jälkeen 2	48
Kuva 11 Omat tuntemukset ja kokemukset toiminnasta	56
Kuva 12 Ohjaus ja ohjaajien kanssa työskentely	56
Kuva 13 Ryhmä ja sen toiminta.....	57

Tervetuloa mukaan musiikkityöpaja projektiin!
Musiikkityöpajalla teemme ja sovitamme nuorten
valitseman biisin laulaen, soittaen ja tanssien.

Musiikkityöpajaa ohjaa meidän lisäksi
musiikkiopistolta Tuomo Mustonen. Ennen
musiikkityöpajoja järjestämme tutustumispäivän,
jossa päästään porukalla valitsemaan biisiä, jota
musiikkityöpajalla harjoitellaan.

Tutustumispäivä on lauantai 28.1 klo 11-14.00

1. Musiikkityöpajapäivä on lauantai 4.2 klo 11-14.00

2. Musiikkityöpajapäivä on lauantai 11.2 klo 11-14.00

3. Musiikkityöpajapäivä on sunnuntaina 12.2 klo 11-14.00

Tutustumispäivä ja musiikkityöpajan paikkana
toimii Suolahden Telakkakadun koulun
musiikkiluokka. Ilmoittautuminen perjantai
20.1.2017 mennessä sähköpostitse
meiju.rappu@edu.xamk.fi tai tekstiviestillä 040-
7741171. Jos sinulla herää kysymyksiä
tutustumispäivästä tai musiikkityöpajoista,
niin ota rohkeasti yhteyttä!

PS. Älä missaa ainutlaatuista mahdollisuutta tehdä jotain
hauskaa ja ikimuistoista!!! ☺

T. Susanna & Meiju

MUSIIKKITYÖPAJOIHIN ILMOITTAUTUMISLOMAKE

Musiikkityöpajalla teemme ja sovitamme nuorten valitseman musiikkikappaleen laulaen, soittaen ja/tai tanssien. Musiikkityöpajaa ohjaa meidän lisäksi musiikkiopistolta Tuomo Mustonen. Ennen musiikkityöpajoja järjestämme tutustumispäivän, jossa päästään porukalla valitsemaan musiikkikappale, jota musiikkityöpajalla harjoitellaan.

Tutustumispäivä on lauantai 28.1 klo 11.00-14.00

1. Musiikkityöpajapäivä on lauantaina 4.2 klo 11.00-14.00

2. Musiikkityöpajapäivä on lauantaina 11.2 klo 11.00-14.00

3. Musiikkityöpajapäivä on sunnuntaina 12.2 klo 11.00-14.00

Huomioithan, että musiikkityöpajatoiminta on kouluajan ulkopuolista vapaa-ajan toimintaa, joten erillisiä vakuutuksia ei ole.

Osallistujan nimi

Puhelinnumero

Ikä _____ vuotta

Ruoka-aineallergiat

Huoltajan nimi/nimet

Puhelinnumero(t)

Aika ja paikka

Allekirjoitus

PALAUTATHAN TÄMÄN ILMOITTAUTUMISLOMAKKEEN SEKÄ TUTKIMUSLUPALOMAKKEEN ENSIMMÄISEN TAPAAMISEN YHTEYDESSÄ.

Ystävällisin terveisin,
Susanna Lusnikova & Meiju Rappu

Alaikäisen nuoren edustaja/huoltaja

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Opiskelemme Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa sosionomi(AMK)- tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Haemme nuoren edustajalta/huoltajalta tutkimuslupaa opintoihin kuuluvan opinnäytetyön tekemiseksi.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tukea paikallisia nuoria taidelähtöisten ja toiminnallisten menetelmien avulla voimaantumiseen, osallisuuteen sekä sosiaalisten suhteiden syntyyn. Ryhmätoiminnan tavoitteena on saada nuoret toimimaan yhteistyössä toistensa kanssa sekä löytämään oma rooli ryhmässä.

Pyydämme tällä lupalomakkeella lupaa

- a) Haastatella nuorta hänen kokemuksistaan musiikkityöpajoista ja sen toiminnasta
- b) Teettää kyselylomake nuorelle musiikkityöpajojen vaikutuksesta
- c) Hyödyntää havainnointi-, haastattelu- ja kyselyaineistoja opinnäytetyömme raportoinnissa ja tulosten esittämisessä. Valmis opinnäytetyömme julkaistaan valtakunnallisessa Theseus- tietokannassa, jossa raportti on vapaasti saatavilla.

Sitoudumme noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston säilyttämiseen, keräämiseen sekä salassapitosääntöksiin. Kerättävä aineisto on luottamuksellista. Tutkimukseen osallistuvien henkilöiden omia nimiä ei mainita loppuraportissa ja mahdolliset suorat lainaukset tehdään tavalla, joista ei tutkittavaa voida välittömästi tunnistaa. Haastattelu- sekä kyselylomakkeet ovat ainoastaan meidän omassa käytössämme.

Osallistujat voivat halutessaan vetäytyä tutkimuksesta minä ajankohtana tahansa.

Annamme mielellämme lisätietoja koskien opinnäytetyötämme.

Susanna Lusnikova & Meiju Rappu, sosionomiopiskelijat, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, puh. 040-7741171, susanna.lusnikova@edu.xamk.fi, meiju.rappu@edu.xamk.fi

Opinnäytetyötämme ohjaa Kati Vapalahti. Halutessanne voitte olla myös häneen yhteydessä työhön liittyvissä kysymyksissä. (kati.vapalahti@xamk.fi)

Tutkimusluvan myöntäminen

Annan Susanna Lusnikovalle ja Meiju Rapulle luvan kerätä ja käyttää tutkimusmateriaalia kohdissa a-c mainituilla tavoilla.

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimen selvennys

KYSELY MUSIIKKITYÖPAJATOIMINNASTA

بوسه نام عمل کرد
نوده سوزید

Ympyröi numero, joka kuvaa parhaiten mielipidettäsi.

معا و ایسه نوبت ۲۷ شدین مثل مقودیه من جوانیه در سن!

Omat fiilikset	TÄYSIN ERI MIELTÄ	OSITTAIN ERI MIELTÄ	EN OSAA SANOA	MEIKKIN SAMAA MIELTÄ	TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
لجسول سده					
1. Oliko sinulla kivaa?	1	2	3	4	5
2. Täytyivätkö sinun odotuksesi?	1	2	3	4	5
3. Tutustuitko uusiin ihmisiin?	1	2	3	4	5
4. Oliko mielestäsi hyvä, että ryhmällä oli säännöt?	1	2	3	4	5
5. Pystyitkö olemaan oma itsesi?	1	2	3	4	5
6. Tsemppasitko/ kannustitko muita ryhmäläisiä?	1	2	3	4	5
7. Saitko tehdä sitä, mitä toivoit?	1	2	3	4	5
8. Tuliko sinulle onnistumisen kokemuksia?	1	2	3	4	5
9. Oliko mielestäni kivaa soittaa ja laulaa?	1	2	3	4	5
10. Osallistuisitko jatkossa tällaisen ryhmätoimintaan?	1	2	3	4	5

در ادامه در همین گروه ها که موسیقی و شعر و نقاشی کردیم؟

Ohjaus ja ohjaajien kanssa työskentely

افزونگی و کار با راهنماها

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
MELKEIN SAMAA MIELTÄ
EN OSAA SANOA
OVIITAIN ERI MIELTÄ
TÄYSIN ERI MIELTÄ

11. Antoivatko ohjaajat selkeitä ohjeita?	1	2	3	4	5
12. Kannustivatko ohjaajat sinua?	1	2	3	4	5
13. Huomioivatko ohjaajat sinua yksilöllisesti?	1	2	3	4	5
14. Auttoivatko ohjaajat sinua tarvittaessa?	1	2	3	4	5
15. Tuntuivatko ohjaajat luotettavilta?	1	2	3	4	5

Ryhmä ja sen toiminta

گروه و کارکردش

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
MELKEIN SAMAA MIELTÄ
EN OSAA SANOA
OVIITAIN ERI MIELTÄ
TÄYSIN ERI MIELTÄ

16. Oliko ryhmä mielestäsi turvallinen?	1	2	3	4	5
17. Oliko ryhmässä hyvä yhteishenki?	1	2	3	4	5
18. Otettiinkö sinut huomioon ryhmässä?	1	2	3	4	5
19. Viihdyitkö ryhmässä?	1	2	3	4	5
20. Oliko ryhmä sopivan kokoinen?	1	2	3	4	5
21. Oliko mielestäsi mukavaa, että ryhmässä oli tyttöjä sekä poikia?	1	2	3	4	5
22. Kannattiko musiikkityöpajaan osallistua?	1	2	3	4	5

23. Mistä asioista pidit musiikkityöpajassa?

از چه چیزهایی لذت بردم؟

24. Oliko musiikkityöpajatoiminnasta jotain sellaista mitä jäit kalpaamaan?

آیا چیزی بود که از دست رفت یا یاد نگرفتم؟

25. Mitä terkkuja haluaisit lähettää Susalle ja Meijulle ? 😊

چه چیزهایی دوست دارید Susalle ja Meijulle lähettää?

DIPLOMI

ON OSALLISTUNUT

MUSIIKKITYÖPAJATOIMINTAAN.

*MUSIIKKITYÖPAJAN TAVOITTEENA OLI TUKEA NUORIA
TAIDELÄHTÖISTEN JA TOIMINNALLISTEN MENETELMIEN AVULLA
VOIMAANTUMISEEN, OSALLISUUTEEN SEKÄ UUSIEN
SOSIAALISTEN SUHTEIDEN SYNTYYN.*

MEIJU RAPPU

SUSANNA PORKKA

24.2.2017

”Tuntuu, että useammat hyväksyvät minut nyt”

EVA VUORTTI

Kaikki nuoret ovat samanarvoisia.

– Pitkälisnuorten on vaikea solmia kaverisuhteita paikallisten nuorien kanssa. Nuoret ovat uljoja ja arkoja ja vieras maassa nämä piirteet korostuvat, toteavat sosiaaliohjauksen Medju Rappu ja Susanna Porkka yhteisen eläimen.

He päättivät tehdä jotain ja tuloksena oli suorille suunnattu musiikkityöpaja. Mukaan keuhkuttii.

– Kouluissa opiskellevia yksin maahan tulleita pakkolähtöisiä ja paikallisia nuoria. Innostuneita ilmoittautui 13. Nuorten ryhmä sai nimen Doort Dori, mikä tarkoittaa suomeksi Tykkätkö.

Kolmen viikollisena työpajajoina ja yhdessä tekemisen huipentua perustana koululla esitettiin Haloo Helsingin kappaleeseen Vihnan kyllästynyt, jossa oli mukana perinteinen rap-osaus Kyeisen kappaleen nuoret välittävät itse äänestettiin. Tölessä hyviä vaihtoehtoja oli Haloo Helsingin Rukus.

Esitys oli hieno ja sai antautensa taputukset kunnioitella. Haloo Helsinki -ryhmä myös nuoria korttein ja nimikirjoituksin.

Medju Rappu ja Susanna Porkka hyönteivät esityksen jälkeen.

– Lähdimme työpajalla liikkeelle siitä, että kaikki nuoret ovat samanarvoisia. Tavoitteemme oli taidelähtöisten menetelmien avulla voimantuntia ja rohkaisa nuoria so-

littamaan uusia sosiaalisia suhteita. Tärkeää oli myös se, että suorilla olisi kiras ja mukava tekemistä vapaa-ajalla. Nämä tavoitteet saavutettiin ja ylätettiin.

– Nuoret ovat perustaneet oman ryhmän, jossa mekin olemme mukana. On ilo lähteä heidän viestejään. Niitä valittiin oikeat välineet valmistamiseen, toisen tukeminen ja kannustaminen.

– Koemme, että näillä keinoilla on hyönteistä ja peittävä mi-

nuorta. Ennen oli enemmän rakkaita, hauskempia, mutta nyt on parempi, toessa hyönteistä työpajajohdajana maahan tulla 16-vuotias nuori mies.

– Vihnan koulussa hyönteistä, Mieterantikka ja englannin ovat lempisanoitani Vapaa-ajalla soitan, polaan pingistä ja pleikkaria, hän joutaa selvillä seononkielellä.

– Huokkalainen on viihtynyt työpajatoiminnassa. Musisoinnin yhteydessä

on tutustuttu myös uusiin kaverihin.

– Tunnin osan ryhmittäisiä siemennäkin, samassa koulussa kun ollaan. Nyt olen saanut uusia kaveriteita, vähintäänkin viittäni meikkaillaan.

Kaverien lisäksi musiikkityöpajat antoivat uusia intoa koulunkäynnin.

– Musiikkituonnilla on nykyisin paljon mukavampaa – minä kuu tykkään nyt laulamisesta!

Medju Rappu ja Susanna Porkka opiskelivat sosiaaliohjauksen Mikkilässä ja he valmistivat tämän vuoden alkuun. Musiikkityöpaja on heidän oppimäärityönä toimitusnainen osuus.

– Kaikki omistat ja tavoitte saavutettiin. Yhteistyö on sujunut hyvin koulun, seurakunnan ja nuorisotilojen kanssa.

– Tuomo Mustoselle kuuluu erityiskiitos musiikkitoiminnasta!

Musiikkiprojektin osallistuneilla nuorilla oli syvä juttuaan esityksen jälkeen. Iloa läpäivät nuoret ja Haloo Helsinki -ryhmän lähettämät tervehdykset. Edessä musiikkityöpajan vetäjät Susanna Porkka ja Medju Rappu.